

Strategija razvoja **poslovnega okolja 2021–2025**

Za dvig konkurenčnosti malega gospodarstva

www.ozs.si

Zahteve slovenske obrti in podjetništva

2021

**OBRNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA SLOVENIJE**

Že od leta 1969

foto na naslovici: Bigstockphoto

Strategija razvoja *poslovnega okolja 2021–2025*

Za dvig konkurenčnosti malega gospodarstva

Zahteve slovenske obrti in podjetništva

2021

**OBRTNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA SLOVENIJE**

Že od leta 1969

www.ozs.si

Projekt KRUSPOP: »Krepitev usposobljenosti socialnih partnerjev s področja obrti in podjetništva«

Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, 11 prednostne osi: Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev.

Izdala: **Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije**, Ljubljana, junij 2021

Uredila: **Danijel Lamperger, mag. Maja Rigač**

Izvodov: 1200

Oblikovanje in postavitev: **Uvid.si d.o.o.**

Tisk: **Tiskarna Knjigoveznica Radovljica, d.o.o.**

Pisne predloge so posredovali:
strokovne službe OZS: svetovalci pri OZS; strokovne sekcije pri OZS; območne obrtno-podjetniške zbornice; Sklad obrtnikov in podjetnikov.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

334.712(497.4)«2021/2025«(082)

OBRTNO-podjetniška zbornica Slovenije

Zahteve slovenske obrti in podjetništva 2021 : strategija razvoja poslovnega okolja 2021-2025 (za dvig konkurenčnosti malega gospodarstva) / [uredila Danijel Lamperger, Maja Rigač]. - Ljubljana : Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, 2021

ISBN 978-961-6560-63-4

COBISS.SI-ID 66887683

Kazalo

NAJ ZAHTEVE SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2021	6
SEZNAM ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2021	8
I. INTERVENTNI UKREPI (COVID-19)	20
II. DELOVNO-PРАВNA ZAKONODAJA, ZDRAVSTVENI IN POKOJNINSKI SISTEM	32
III. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV	52
IV. DAVČNI SISTEM	57
V. VEČJA FINANČNA DISCIPLINA IN SISTEM JAVNEGA NAROČANJA	71
VI. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE TER IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH	90
VII. POSLOVNO OKOLJE, ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR IN DIGITALNI PREBOJ	94
VIII. OKOLJE	105
IX. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI	109
X. GLAVNI DOSEŽKI IN AKTIVNOSTI OZS V LETU 2020	132
XI. ABOUT THE CHAMBER OF CRAFT AND SMALL BUSINESS OF SLOVENIA	134

Naj zahteve slovenske obrti in podjetništva

2021

po vsebinskih sklopih

I. sklop

INTERVENTNI UKREPI (COVID-19)

1. Povračilo izgube prihodkov podjetjem, ki so morala biti zaprta oziroma so poslovala omejeno
2. Priprava izhodne strategije za pomoč panogam, ki so bile najbolj prizadete (nižji DDV, enkratni dodatek)
3. Oblikovanje POST COVID finančnega inštrumenta za okrevanje in ki bo zagotavljal bistveno daljšo ročnost financiranja investicij (sprememba pogojev ročnosti, obrestne mere)
4. Kritje regresa za leto 2021 za najbolj prizadete dejavnosti
5. Znižanje stopnje DDV za storitve gostinstva in turizma (5 %)
6. Vložitev zahtevkov za pridobitev pomoči za pretekla obdobja
7. Vračilo državne pomoči naj se nameni za nagrade zaposlenim in razvoj podjetja
8. Podaljšanje vseh ukrepov do konca leta 2021

II. sklop

1. TRG DELA

1. Določiti nov odpovedni razlog (redefinicija odpovednega razloga)
2. Uvedba sklada za odpravnine delavcem
3. Ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo
4. Odprava previsokih glob, ki niso sorazmerne s prekrškom ter višje kazni za opravljanje neregistriranega dela
5. Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti

2. ZDRAVSTVENI SISTEM

1. Drugačna ureditev regresnih zahtevkov zavodov do delodajalcev v primeru nesreče pri delu
2. Nadomestila v času bolniškega staleža naj se skrajšajo na 20 koledarskih dni
3. ZZZS naj sam obračuna in izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu
4. Ureditev poklicnih bolezni v povezavi s celovito prenovo zdravstvenega sistema

3. DAVČNI SISTEM

1. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja
2. Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov
3. Uvedba nižje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela ter za izdelke domače in umetnostne obrti

4. IZOBRAŽEVALNI SISTEM

1. Učinkovitejši sistem poklicnega izobraževanja in izobraževanja odraslih
2. Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov

5. POSLOVNO OKOLJE, ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR IN DIGITALNI PREBOJ

1. Ustanovitev ministrstva za malo gospodarstvo
2. Sprememba metodologije za izračun omrežnin in zmanjšanje administrativnih obveznosti na področju odpadkov in embalaže
3. Odprava administrativnih ovir pri čezmejnem izvajanju storitev
4. Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij
5. Plačilo nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice
6. Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic in zagotovitev virov za pomoč zbornicam pri digitalni preobrazbi MSP

Seznam zahtev slovenske obrta in podjetništva

2021

I. INTERVENTNI UKREPI (COVID-19)

1. Povračilo izgube prihodkov podjetjem, ki so morala zaradi COVID-19 prekiniti ali zmanjšati obseg svoje poslovne dejavnosti
2. Sprememba ukrepa delnega povračila nekritih fiksnih stroškov
3. Čakanje na delo
4. Podaljšanje subvencioniranja ukrepov
5. Odprava razlikovanja med upravičenci do povrnitve nadomestila za začasno čakanje na delo in upravičenci do mesečnega temeljnega dohodka
6. Kritje regresa za leto 2021 za najbolj prizadete dejavnosti
7. Znižanje splošne in nižje stopnje DDV na raven pred Zakonom o uravnoteženju javnih financ (20% in 8,5%) in znižanje stopnje DDV za storitve gostinstva in turizma (5 %)
8. Ukrepi aktivne politike zaposlovanja
9. Ureditev olajšav za nadomestilo za uporabo lastnih sredstev pri delu na domu
10. Omilitev pogoja davčnega dolga
11. Podaljšanje obstoječih moratorijev kreditov
12. Priprava izhodne strategije za pomoč panogam, ki so bile najbolj prizadete
13. Oblikovanje POST COVID finančnega inštrumenta za okrevanje in bo zagotavljal bistveno daljšo ročnost financiranja investicij podjetij
14. Subvencioniranje nakupa zaščitne opreme
15. Povračilo stroškov testiranja delavcev
16. Refundacija nadomestila plače v primeru negativnih PCR testov
17. Vračanje pomoči v primeru nezadostnega upada prihodkov in izplačilo
18. Vložitev zahtevkov za pridobitev pomoči za pretekla obdobja
19. Sprememba pogojev za vračilo državnih pomoči po interventni zakonodaji
20. Povračilo karantene za delavce
21. Povračilo škode zaradi odpisa blaga
22. Podpora razstavljalcem za udeležbo na sejmih
23. Določitev kasnejšega roka za izplačilo odpravnine oz. plačilo v več obrokih
24. Poslovne najemnine
25. Znižanje nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča
26. Odlog veljavnosti 59a.člena ZDDPO-2 in 67.člena ZDoh-2
27. Višja sila samozaposlenega

28. **Oprostitev plačila prispevkov za PIZ za delavce, ki delajo in kritje bolniškega nadomestila**
29. **Plačilni roki**
30. **Nov krizni dodatek za vse izvajalce pogrebne dejavnosti**
31. **Predlogi ukrepov za avtobusne prevoznike**
  - Podaljšanje veljavnosti pogodb za posebne linijske prevoze
  - Dopolnitev drugega odstavka 74. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPĐVE)
  - Skrajšanje plačilnega roka za prevozne storitve – prevoz potnikov
32. **Predlog ukrepa za domačo in umetnostno obrt**
33. **Sofinanciranje države za investicije v razvoj in opremo preko nepovratnih sredstev**

II. DELOVNO - PRAVNA ZAKONODAJA, ZDRAVSTVENI IN POKOJNINSKI SISTEM

34. **Določiti nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec lahko delavcu odpovedal pogodbo o zaposlitvi v primeru, ko le-ta ne more opravljati dela**
35. **Ukinitev dodatka za delovno dobo**
36. **Ukinitev akta o sistemizaciji delovnih mest**
37. **Skrajšanje roka za zastaranje denarnih terjatev iz delovnega razmerja iz pet na tri leta**
38. **Sprememba definicije delovnega časa**
39. **Vodenje evidenc delovnega časa**
40. **Regres za letni dopust, ko delavec ni vključen v delovni proces**
41. **Sklad za odpravnine delavcem**
42. **Paritetni sklad za gradbeništvo**
43. **Določiti, da ima delodajalec tudi za čas trajanja postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in v času teka odpovednega roka pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, možnost delavcu odrediti prepoved opravljanja dela**
44. **Izenačiti delovnopравни položaj poslovnih oseb, prokuristov in vodilnih delavcev**
45. **Delodajalca naj zavezuje le ena kolektivna pogodba dejavnosti**
46. **Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine Slovenije**
47. **Odredba o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela**
48. **Izredna odpoved zaradi neupravičene odsotnosti**
49. **Zaposlovanje in ukrepi aktivne politike zaposlovanja**
  - Začasna prijava delavca na ZRSZ s pravico do denarnega nadomestila
50. **Spremembe pri začasnem in občasnem delu (upokojenecv) po ZUTD**
51. **Zmanjšanje pravic starejšim delavcem**

52. **Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno**
53. **Iz dela in zaposlovanja na črno naj se v obrtnih dejavnostih izvzame tudi opravljanje brezplačnega dela sorodnikov v ravni vrsti (vnuki) kot tudi nekaterih sorodnikov v stranski vrsti**
54. **Odprava previsokih glob, ki niso sorazmerne s prekrškom ter višje kazni za opravljanje neregistriranega dela**
55. **Odpoved pogodbe o zaposlitvi invalidu**
56. **Oprostitev plačila prispevka zaradi neizpolnjene kvote v invalidski sklad**
57. **Nadomestna izpolnitev kvote**

ZDRAVSTVENI SISTEM

58. **Zahteve za spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju**
  - Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) po 20 koledarskih dneh
  - Predlagamo, da začasna nezmožnost za delo in nadomestilo plače traja v posameznem primeru neprekinjeno največ 12 mesecev ali s prekinitvami v dveh letih največ 18 mesecev
  - Določena naj bo pravica delodajalca o pridobitvi bolniškega reda od delavčevega osebnega zdravnika
  - Okrepi naj se nadzor v času bolniškega staleža
  - Zagotoviti osnovno zdravstveno varstvo vsakomur
  - Prispevek za poškodbe pri delu naj se nameni tudi za promocijo zdravja in varstvo pri delu
  - Ureditev poklicnih bolezni v povezavi s celovito prenovo zdravstvenega sistema
  - ZZZS naj sam obračuna in izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu
  - Uzakonitev odloga ter obročnega plačila prispevkov za socialna zavarovanja za delavce in zaposlene
  - Nadomestilo za čas kratkotrajne odsotnosti samostojnega podjetnika zaradi bolezni se povrne s strani ZZZS
59. **Drugačna ureditev povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu**
60. **Socialna varnost za vse kategorije zavarovancev**
  - V času bolniškega staleža nosilca samostojne dejavnosti mora biti zavarovalna osnova nižja
  - Delna oprostitev plačila prispevkov delodajalcev iz 156. člena ZPIZ-2 naj velja tudi za podjetnike, ki so vključeni v socialna zavarovanja po 15. členu ZPIZ-2 iz naslova opravljanja pridobitne dejavnosti kot samozaposlene osebe oz. kot družbeniki in poslovodne osebe po 16. členu ZPIZ-2

POKOJNINSKI SISTEM

61. **Zahteve za spremembo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju**
  - Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti

- Odlog in obročno plačilo prispevkov za socialna zavarovanja za s.p.-je in družbenike poslovođje
- Ustanovitev enotnega izvedenskega organa za delavce invalide
- 62. **Poklicno zavarovanje**
- 63. **Spregled obvestilne dolžnosti delodajalca glede prijave zaposlenih invalidov v zavarovanje**
- 64. **Omejitev obveznosti zaposlovanja invalidov za nekatere dejavnosti**
- 65. **Sklad obrtnikov in podjetnikov**

III. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV

- 66. **Ukinitev vizumov za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav**
- 67. **Problematika čezmejnega izvajanja storitev v Italiji**
- 68. **Odprava administrativnih ovir za majhne delodajalce**
- 69. **Dolgotrajni postopki pridobitve delovnih dovoljenj (za državljane tretjih držav)**
  - Delovni preizkus novo zaposlenega delavca iz tretjih držav
  - Pravica do izrabe očetovskega dopusta
  - Nadzor nad tujimi ponudniki storitev v Sloveniji
  - Prepoved zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev

IV. DAVČNI SISTEM

- 70. **Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov**
- 71. **Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja**
- 72. **Nujnost možnosti proste izbire sistema plačane ali zaračunane realizacije pri ugotavljanju davčne osnove zasebnikov po zgledu Nemčije, Avstrije**
- 73. **Poenostavitev pravil pri računovodenju in ugotavljanju davčne osnove za mikro in mala podjetja**
- 74. **Ukinitev obveznega vodenja in spremljanja zalog v mikro družbah**
- 75. **Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način**
- 76. **Nevtralna davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja na podjetnika prevzemnika ali kapitalsko družbo**
- 77. **Odpravnina iz poslovnih razlogov izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba**
- 78. **Uvedba ugodnosti za delodajalca, ki zaposluje prostovoljnega gasilca, pripadnika Civilne zaščite ali drugega reševalca**
- 79. **Znižanje davčne osnove samostojnega podjetnika iz naslova delovnopравниh pravic**
- 80. **Izvem zavarovalnih premij za skupinsko zdravstveno zavarovanje iz bonitet**

81. **Neobdavčeni dohodki iz naslova prodaje zlata**
82. **Uvedba enostavnejšega načina uveljavljanja olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj**
83. **možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti**
  - Olajšave za vlaganja v opremo
  - Olajšave za nakup in vlaganje v nepremičnine
  - Ponovna uvedba znatnih olajšav za investicije v izgradnjo in vzdrževanje stanovanjskih objektov
  - Olajšave za prvi vstop v podjetništvo
  - Olajšave za zaposlovanje
84. **Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo**
85. **Problematika zahtevka za vračilo DDV davčnega zavezanca, ki je bil izbrisan iz registra zavezancev za DDV**
86. **Povračilo DDV-ja upniku za prijavljeno terjatev v insolventni postopek dolžnika**
87. **Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV**
88. **Uporaba nižje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti**
89. **Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka**
90. **DDV po plačani realizaciji**
91. **Uvedba standardnega obračuna DDV za vso EU**
92. **Obravnava storitev prevoza blaga**
93. **Dvig meje za davčno izvršbo na 1.000 evrov**
94. **Dvig meje za odkup zlata v gotovini**
95. **Zmanjšanje kazenskih sankcij**
96. **Zahteve glede novega Zakona o davku na nepremičnine**

V. VEČJA FINANČNA DISCIPLINA IN SISTEM JAVNEGA NAROČANJA

97. **Prezem podjetja ter vpis lastnine v javni register**
98. **Omejitev delovanja samostojnih podjetnikov in družb, ki nimajo odprtega transakcijskega računa**
99. **Prijava neporavnanih finančnih obveznosti v e-pobot vse do realizacije in nadzor nad prijavo v obvezni pobot**
100. **Vsakemu poslovnemu subjektu mora biti omogočeno, da ima v Sloveniji odprt TRR, tudi če je dolžnik do kogarkoli**
101. **Prednostna obravnava določenih sodnih sporov**
102. **Sprejem novega zakona za najem poslovnih prostorov**

103. Pospešitev postopkov izterjave in njihova učinkovitost
104. Izvršilni postopek
105. Prisilna poravnava
106. Prednostne terjatve v insolvenčnih postopkih
107. Stečajni postopki naj bodo krajši
108. Upravitelji insolvenčnih postopkov
109. Izenačitev stečaja samostojnega podjetnika s stečajem gospodarske družbe
110. Pravne posledice izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije
111. Javno naročanje v gradbeništvu
112. Zagotovitev dostopnosti javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom, delitev javnih naročil na več sklopov
113. Javno naročilo mora temeljiti na institutu »ekonomsko najugodnejša ponudba«, ki ni najnižja cena, s čimer bi se zagotovila izbira kvalitetnega izvajalca za kvalitetno izvedbo del
114. Vzpostavitev učinkovitega izločanja neobičajnih - nerealnih nizkih ponudb, zlasti pa obveznost njihove temeljite preverbe
115. Odgovorna oseba javnega naročnika za javno naročilo
116. Bančne garancije v javnih naročilih
  - nesorazmerno multipliciranje zahtev po bančnih garancijah in drugih zavarovanj v okviru enega javnega naročila
  - daljše garancije od zakonsko predpisane garancijske dobe
  - garancije zavarovalnic kot inštrument zavarovanja, npr. kot garancija za garancijski rok
117. Zavarovanja plačil izbranim ponudnikom - garancije za plačilo izvedenih del/storitev bi morali izdajati tudi naročniki
118. Razpis javnega naročila šele ob »zaprti finančni konstrukciji«
119. Plačevanje podizvajalcem
120. Nujno potrebna izjava o plačanih vseh zapadlih obveznosti do podizvajalcev za ugotavljanje ekonomske in finančne sposobnosti ponudnika
121. Reference in dostopnost javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom
122. Ustanovitev službe s strani pristojnega ministrstva za nadzor nad razpisno dokumentacijo po uradni dolžnosti
123. Prosto sklepanje aneksov

VI. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE TER IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

124. Sodelovanje pri postopni vzpostavitvi socialnega partnerstva na terciarnem nivoju izobraževanja
125. Celovitejše urejanje izobraževanja odraslih

- Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov
- Dodatna usposabljanja mentorjev

126. Vajeništvo

- #### **127. Umestitev gostinskih poklicev na seznam deficitarnih poklicev in posledično tudi v Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije gostinske poklice na seznam v razpis za dodelitev deficitarnih štipendij**

VII. POSLOVNO OKOLJE, ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR IN DIGITALNI PREBOJ

- #### **128. Ustanovitev ministrstva za malo gospodarstvo**
- #### **129. Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic**
- #### **130. Umestitev predlogov OZS v programske dokumente**
- #### **131. Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij**
- #### **132. Ponovna regulacija dejavnosti, ki so lahko zdravju in okolju škodljive**
- #### **133. Sprememba metodologije za izračun omrežnin**
- #### **134. Sprememba postopka refundacije bolniške odsotnosti**
- #### **135. Izenačitev datuma plačila akontacije davka in prispevkov za zavarovance na zavarovalnih podlagah 005 in 040**
- #### **136. Spremembe REK obrazcev in ukinitvev ZAP/M**
- #### **137. Izenačitev obdavčitve za različne oblike dela**
- #### **138. Poročanje Statističnemu uradu RS**
- #### **139. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice**
- #### **140. Varnost in zdravje pri delu** - Zdravstveni pregledi študentov - Tečaji prve pomoči na delovnem mestu
- #### **141. Požarna varnost** - Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom - Pravilnik o požarnem redu

VIII. OKOLJE

- #### **142. Uredba o odpadkih, letna poročila o ravnanju z odpadki**
- #### **143. Uredba o embalaži in odpadni embalaži**
- #### **144. Odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest**

IX. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

145. **Problematika domače in umetnostne obrti v Sloveniji**
146. **Mobilnostni sveženj I**
147. **Odgovornost voznika in prevoznika za primere prekoračitve največje osne obremenitve vozila**
148. **Sprememba pravil glede omejitve voženj tovornih vozil ter opredelitev pojma »tranzit« območja**
149. **Odprava glob za prevozna podjetja in odgovorne osebe za določene prekrške voznikov**
150. **Garancije zavarovalnice naj se upoštevajo za zavarovanje plačil poplačniških obveznosti plačila cestnine**
151. **Jasnejša opredelitev prevozne pogodbe**
152. **Sprememba zakonskega določila, ki predpisuje zaseg vozil**
153. **Uvedba novega sistema izobraževanja poklicnih voznikov**
154. **Plačilo RTV prispevka po podjetju in ne po vozilih**
155. **Ureditev področja odvoza pokvarjenih in poškodovanih vozil z AC in HC**
156. **Časovna omejitev parkiranja tovornih vozil na počivališčih ob AC in HC**
157. **Razvoj intermodalnih logističnih centrov, malih logističnih centrov, varovanih in varnih parkirišč**
158. **Nujno potrebne aktivnosti za umeščanje gospodarskih objektov in infrastrukture v prostor**
159. **Finančne spodbude cestnim prevoznikom**
160. **V izvedbene postopke Načrta za okrevanje in odpornost vključiti ukrepe, namenjene cestnemu prometu in logistiki**
161. **Učinkovit nadzor v povezavi z dejavnostjo cestnega prevoznništva**
162. **Ponovno imenovanje Delovne skupine za reševanje problematike slovenskih prevoznikov zaradi dolgih čakalnih dob za tovorna vozila in avtobuse na mejnih prehodih**
163. **Problematika izvajanja GJS – IJPP**
164. **Pobude organizacij, ki izvajajo šole vožnje**
165. **Standardizirani popisi del v gradbeništvu**
166. **Ukinitvev gradnje za lastne potrebe**
167. **Določitev fleksibilnejšega obratovalnega časa za gostince**
168. **Bolj življenjski nadzor UVHVR pri gostincih in zmanjšanje administrativnih obveznosti**
169. **Ponovna uvedba obveznega označevanja usnjenih in krznenih izdelkov**
170. **Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov**

UVOD

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je 11. marca 2020 razglasila pandemijo novega koronavirusa COVID-19. Dan za tem, 12. marca 2020, je tudi Slovenija uradno razglasila epidemijo tega virusa.

Izbruh epidemije COVID-19 je v letu 2020 močno zaznamoval gospodarstvo Slovenije in ob strogih ukrepih za njeno zaježitev v drugem četrtletju 2020 povzročil močan padec gospodarske aktivnosti, zmanjševanje števila zaposlenih, predvsem zaposlenih z začasno zaposlitvijo in velikim povečanjem števila zaposlenih, ki so jih podjetja napotila na začasno čakanje na delo. Epidemija je prekinila nekajletno gospodarsko konjunkturo in ugodna gibanja na trgu dela, pri čemer so ukrepi pripomogli k manjšemu padcu gospodarske aktivnosti in ublažili padec zaposlenosti ter povečanje brezposelnosti.

Še zlasti pa se je med epidemijo zaostrila problematika sistemov socialne zaščite (dolgotrajne oskrbe, zmogljivosti zdravstvenega sistema in čakalnih dob, dolgoročne vzdržnosti financiranja, še posebej izdatkov za pokojnine).

Slovenija je v letu 2020 za ohranjanje delovnih mest uvedla dva ukrepa: povračilo nadomestila plače za zaposlene na čakanju na delo (v višini 80 % plače, vendar ne manj kot v višini minimalne plače) in delno subvencioniranje polnega delovnega časa, ki ga lahko uveljavlja delodajalec, ki delavcu zagotavlja delo za vsaj polovični delovni čas.

Podjetja so se morala prilagoditi novim razmeram na način, da so najprej zmanjšala obseg začasnih zaposlitev in s koriščenjem ukrepov za ohranjanje delovnih mest. Celotno število zaposlenih je bilo v drugem četrtletju 2020 v Sloveniji podobno kot v povprečju EU za 2,4 % medletno manjše, število začasno zaposlenih pa je bilo v Sloveniji medletno manjše za 29 % (EU za 16,7 %).¹ Hkrati se je zaradi ukrepov za ohranjanje delovnih mest in povečane bolniške odsotnosti v vseh državah EU močno povečal tudi delež odsotnih z dela, ki je bil v veliki meri posledica enormnega povečanja števila zaposlenih na začasnem čakanju na delo. Delež odsotnih zaposlenih z dela na ravni EU je v drugem četrtletju 2020 znašal 21,8 % zaposlenih, kar je 12 o. t. več kot v enakem obdobju lani. V Sloveniji se je povečal z 10,7 % na 27,3 % (Eurostat, 2020). Med razlogi za odsotnost se je na ravni EU najbolj povečalo število zaposlenih na začasnem čakanju na delo.² Vendar podatki o številu oseb na začasnem čakanju na delo po anketi o delovni sili za večino držav niso razpoložljivi. SURS (2020) navaja, da je bilo v drugem četrtletju 2020 pri nas povprečno 193 tisoč oseb, ki niso opravljale svojega dela, od tega jih je bilo 45 % na čakanju in 15 % na bolniškem dopustu.

¹ Vir: UMAR, Vpliv epidemije na trg dela, december 2020.

² Po podatkih Eurostat (vir: anketa o delovni sili) se je število zaposlenih na čakanju na delo v EU povečalo z 2,4 mio oseb v drugem četrtletju 2019 na 19,2 mio v drugem četrtletju 2020.

Zato je prvi sklop letošnjih Zahtev slovenske obrti in podjetništva namenjen intervencijam in ukrepom za omilitev posledic COVID-19 na gospodarstvo, drugi sklop pa je Strategija razvoja poslovnega okolja 2021-25 in predstavlja več kot 140 ukrepov za izboljšanje poslovnega okolja in za dvig konkurenčnosti malega gospodarstva. Prvi sklop zajema vse predloge ukrepov, ki so potrebni za omilitev posledic COVID-19 na gospodarstvo. Izpostavljamo ukrep za povračilo izgube prihodkov podjetjem, ki so morala biti zaprta oziroma so poslovala omejeno ter pripravo izhodne strategije za pomoč panogam, ki so bile najbolj prizadete. Za hitrejšo okrevanje predlagamo oblikovanje POST COVID inštrumenta, ki bi zagotavljal bistveno daljšo ročnost financiranja investicij. Kritje regresa in podaljšanje ukrepov do konca leta so pomembni za preživetje podjetij. V gostinski in turistični dejavnosti predlagamo 5 % DDV. Poleg možnosti za vložitev zahtevkov za pridobitev pomoči za pretekla obdobja predlagamo, da se vračilo državne pomoči nameni za nagrade zaposlenim in razvoj podjetja.

Drugi sklop, ki predstavlja Strategijo razvoja poslovnega okolja 2021-25 je razdeljen na pet tematskih področij: trg dela, zdravstveni sistem, davčni sistem, izobraževalni sistem in poslovno okolje, odprava administrativnih ovir in digitalni preboj.

Na področju trga dela predlagamo, da se uzakoni nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec delavcu lahko odpovedal pogodbo o zaposlitvi zaradi zdravstvenih razlogov, ko delavec ne more opravljati dela neprekinjeno več kot šest mesecev ali eno leto v obdobju treh let. Da bi dosegli večjo fleksibilnost trga delovne sile in spodbudili zaposlovanje pri malih delodajalcih, predvsem za nedoločen čas, predlagamo ustanovitev posebnega sklada za odpravnine, s čimer bi jih razbremenili izplačil odpravnin v primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

Na področju gradbeništva, v povezavi z izenačitvijo položaja slovenskih izvajalcev del ob vstopu na tuje trge, predlagamo takojšnje aktivnosti za vzpostavitev paritetnega sklada za gradbeništvo, ki bo enakovreden tovrstnim skladom v sosednjih evropskih državah. Opozarjamo, da so nekatere globe, ki jih izdajajo inšpektorji občutno previsoke in nesorazmerne s prekrškom. Predlagamo, da inšpekcije v postopkih najprej izdajajo opozorila in napotila kako odpraviti pomanjkljivosti ter kot zadnje sredstvo izrečejo globo. Smiselno bi bilo uvesti tudi nižje kazni za manjše delodajalce.

Pri zahtevi glede polne pokojnine in nadaljevanja dejavnosti oziroma t.i. dvojnega statusa obrtnikov in podjetnikov, ki imajo izpolnjene vse pogoje za starostno upokožitev, predlagamo pripravo takšne systemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokoženim obrtnikom in podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost, iz naslova katere plačujejo ustrezne dajatve, tako davke kot prispevke. Čeprav je Ustavno sodišče RS z odločbo št. U-I-303/18-38 odločilo, da zdajšnja zakonska rešitev ni v neskladju z Ustavo RS, pa je vsekakor za v bodoče izhajati tudi iz njihove ugotovitve v 38. točki obrazložitve, vendar taka presoja

Ustavnega sodišča ne pomeni, da Ustava RS drugačno ureditev onemogoča. To pomeni, da zakonodajalec lahko dvojni status uredi tudi v smeri predloga OZS.

Na področju zdravstva je bistvenega pomena sprejetje novega Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Prvenstveno izpostavljamo drugačno ureditev regresnih zahtevkov zavodov do delodajalcev v primeru nesreče oziroma poškodbe pri delu, ki jih Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje naslavljata na delodajalce. Predlagamo več možnih rešitev, med katerimi sta tudi, da naj bo odškodninska odgovornost izključena, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca ter določitev limita pri regresnih zahtevkih.

Ena od zahtev, ki jih ponavljamo že šestnajst let, je sprememba Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju glede nadomestil v času bolniškega staleža. Predlagamo, da mora breme nadomestil v času bolniškega staleža prej preiti iz delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), in sicer po 20 koledarskih dneh. Predlagamo tudi rešitev, da ZZZS sam obračuna in izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu.

Glede poklicnih bolezni predlagamo, da se najprej sprejme in uredi področje zdravstvene in pokojninske zakonodaje (predvsem Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju), ki bo zagotovilo ustrezne varovalke za preprečitev potencialnih zlorab in nedokazanih odškodninskih zahtevkov do delodajalcev, ki bi lahko nastale zaradi pravilnika o poklicnih boleznih. Predlogi na davčnem področju so usmerjeni k nižjim davčnim obremenitvam, administrativnim razbremenitvam in k odpravi neenakosti med davčnimi zavezanci. Med drugim so predlagane rešitve kot so razbremenitev stroškov plač, znižanje stopnje davka od dohodkov pravnih oseb v mikro in majhnih družbah, nižji DDV oziroma uvedbo nižje stopnje davka na dodano vrednost za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti.

Za večjo učinkovitost in interes za poklicno izobraževanje, predvsem vajeništvo, je ključnega pomena promocija vajeništva in mojstrov, ki so temelj vajeništva in sinonim za kakovost ter strokovnost. Promocija se mora izvajati na vseh ravneh, med starši in skrbniki, svetovalnimi delavci in učitelji v osnovnih šolah, skupaj s podjetniki in obrtniki ter učenci. Eden od ukrepov, ki bi zagotovil večji interes in zanimanje za poklicno izobraževanje pri odraslih je tudi zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov.

Na področju poslovnega okolja, v povezavi z odpravo administrativnih ovir, ponovno predlagamo ustanovitev ministrstva za malo gospodarstvo, ki predstavlja 90 % gospodarstva. Obrtniki in podjetniki že več let čakajo na spremembo uredbe (U-MEDO), v pristojnosti ministrstva za okolje in prostor, ki je povzročila višje (tudi do 5-krat) stroške omrežnin zaradi spremenjene metodologije; za obračun stroškov se ne upošteva dejanska količina porabljene vode, ampak zmogljivost vodovodnega priključka, ki so ga morala podjetja vgraditi

zaradi požarne varnosti. Zakon o čezmejnem izvajanju storitev omejuje slovenske podjetnike, da bi pravočasno opravljali svoje storitve na tujih trgih, saj morajo delodajalci čakati na izdajo potrdila A1 do pet dni, kar pomeni, da v večini primerov obrtniki in podjetniki ne morejo takoj pričeti z delom. Zato predlagamo takojšnjo izdajo omenjenega potrdila.

Že nekaj let ponavljamo in izpostavljamo prednosti reprezentativnih zbornic, ki opravljajo pomembne naloge za podjetja v okviru podpornega podjetniškega okolja ter kot zastopnik interesov podjetij proti državi. S strani države je nujna sistemska podpora zbornic, da bodo lahko izvajale naloge in nudile pomoč podjetjem pri njihovem poslovanju. Glede na to, da imajo vse partnerske zbornice v naši bližini (Avstrija, Nemčija) urejeno sistemsko delovanje zbornic, predlagamo, da se tudi v Sloveniji uredi to področje in zagotovi ustrezna teža zbornicam. Slovensko malo gospodarstvo je izrazito naravnano na poslovanje s temi državami, podjetja čezmejno opravljajo storitve v Avstriji in Nemčiji, zato jim je treba zagotoviti enakopravno obravnavo. Izkušnje, znanje, mednarodna povezanost, ki jo imajo zbornice, se morajo še krepiti, zato predlagamo ustrezna sistemska sredstva za njihovo delovanje ter za aktivnosti reprezentativnih zbornic, ki jih izvajajo na področju zastopanja. Zbornica je pomemben deležnik pri pripravi in spremembah zakonodaje, vsakodnevno spremlja zakonodajo na vseh področjih, se bori za boljše predpise in lažje poslovanje obrtnikov in podjetnikov, vendar izbrjane ugodnosti koristijo vsi gospodarski subjekti, ne le člani zbornice. Zato predlagamo rešitev, ki bo zbornici zagotovila stabilen vir financiranja za opravljanje naloge kot zastopnika interesov obrtnikov in podjetnikov.

Soočamo se s hitrimi spremembami na področju digitalizacije, ki jih je COVID-19 še pospešil. Ključnega pomena na področju digitalizacije je, da slovenska mikro, mala in srednja podjetja kot hrbtenica slovenskega gospodarstva ne padejo v zaostanek pri procesih digitalne preobrazbe napram drugim gospodarstvom znotraj EU. Nujno je pospešiti pridobivanje digitalnih kompetenc ter zavedanje o pomembnosti digitalnega preboja pri vseh segmentih družbe, saj v nasprotnem primeru ne bomo uspeli držati stika z najbolj naprednimi.

Na področju družinskega podjetništva predlagamo, da so prevzemniki družinskih podjetij deležni enkratne finančne podpore v obliki nepovratnih sredstev po zgledu pomoči mladim prevzemnikom kmetij.

Zahtevo glede plačevanja preko enotne položnice nadomestil za avtorske pravice pri javnem predvajanju avtorskih del vsem kolektivnim organizacijam, ki upravljajo z avtorski mi pravicami (SAZAS, ZAMP, IPF) izpostavljamo že od leta 2007.

V zadnjem delu pa izpostavljamo zahteve, ki so pomembne za izboljšanje pogojev v posameznih dejavnostih, saj zbornica povezuje svoje člane po dejavnostih (30 strokovnih sekcij in 2 odbora) in spremlja pogoje za delo in poslovanje svojih članov ter opravlja številne aktivnosti za izboljšanje zakonodaje.

I. INTERVENTNI UKREPI (COVID-19)

1. Povračilo izgube prihodkov podjetjem, ki so morala zaradi COVID-19 prekiniti ali zmanjšati obseg svoje poslovne dejavnosti

Predlagamo, da za posamezne mesece zaprtja (delnega ali v celoti) na podlagi Odlokov Vlade RS o začasni prepovedi prodajanja blaga in storitev, država s povračilom sredstev nadomesti podjetjem izgubo prihodkov od prodaje glede na primerljive mesece leta 2019, in sicer v višini 20 % od same izgube prihodkov od prodaje. Glede obdobja, ko podjetja lahko zaprosijo za pomoč iz naslova tega ukrepa predlagamo čas zaprtja med 1. 3. 2020 in 30. 6. 2021.

Ukrep upravičenosti in višine nadomestila se ugotavlja na mesečni ravni, saj to zagotavlja, da bodo pomoč dobila podjetja za čas, ko je pomoč najbolj potrebna, saj v tem času niso mogla ali ne smejo poslovati v celoti ali deloma. Predlagamo, da podjetja dokazujejo obveznost zaprtja skladno z Odlokom vlade, z zavezujočo izjavo podjetja.

Kot ključni kriterij za ta ukrep predlagamo, da se upošteva prekinitev ali zmanjšanje poslovne aktivnosti podjetij zaradi odloka Vlade in ne višina upada prihodka. Na ta način ukrep ne kaznuje podjetij, ki so se prilagodila in del prihodkov danes poskušajo nadomestiti s prodajo preko spleta in B2B ali imajo mešane dejavnosti, vendar so v enem delu pod obveznostjo delnega ali celotnega zaprtja.

Zgornji limit pomoči za podjetje se določi skladno z začasnim okvirjem za državne pomoči.

2. Sprememba ukrepa delnega povračila nekritih fiksnih stroškov

Ker si podjetja še nekaj časa ne bodo opomogla zaradi posledic epidemije in zaradi velike stopnje negotovosti, predlagamo, da se ukrep pomoči v obliki delnega povračila nekritih fiksnih stroškov:

- podaljša do konca leta 2021,
- kot vstopni prag določi upad prihodkov od prodaje v upravičenem obdobju glede na primerljivo obdobje v letu 2019 v višini 20 %,
- za najbolj prizadete dejavnosti, ki so oziroma so bile zaprte z odloki, predlagamo 100% povračilo, ne glede na izgubo v upravičenem kvartalu,
- predlagamo, da se upravičeno obdobje določi tudi za obdobje od 13. 3. 2020 do 30. 9. 2020, kar je v skladu s sprejetim začasnim okvirjem,
- razširitev lestvice za kritje fiksnih stroškov (upad prihodkov 20,00 % do vključno 50,00 % - Višina nekritih fiksnih stroškov se določi v 1 % od letnih prihodkov za leto 2019 oz. do 1.9.2021; 50,00 % do vključno 70,00 % - 1,5 % od letnih prihodkov; nad

- 70,00 % - 2 % od letnih prihodkov)
- umik omejitve, vezane na zaposlenega (1.000 oz. 2.000 EUR),
- sprememba ukrepa: upravičenci – registrirani do 1.1.2021.

3. Čakanje na delo

Podjetjem, ki so zaprta z vladnim odlokom, država povrne 100 % nadomestila plače (bruto II) za čakanje na delo. Vendar poudarjamo, da mora ta ukrep veljati vsaj tudi za tiste, ki delajo omejeno oziroma jim je poslovanje bistveno otežkočeno (npr. frizerski salon, ki ima določeno, da se lahko naenkrat v prostoru nahaja le 1 stranka na 30 oziroma 20 m², kar pomeni, da imajo zato še vedno večino zaposlenih na čakanju na delo). Poleg tehničnih omejitev (kvadratura, razmak med mizami, zasedenost kapacitet) je potrebno upoštevati tudi zdravstvene omejitve (PCT pogoj, prehod mej) ter omejitve poslovanja, ki so posledica epidemioloških razmer v drugih državah.

Zato predlagamo dopolnitev, da država povrne bruto II vsem, ki jim je opravljanje gospodarske dejavnosti bistveno otežkočeno. Taka rešitev naj velja od 13.3.2020 do 31.12.2021.

4. Podaljšanje subvencioniranja ukrepov

Ukrepi subvencioniranja čakanja na delo, skrajšanega delovnega časa, odsotnosti z dela zaradi višje sile in karantene, delno povrnjen izgubljeni dohodek in univerzalni temeljni dohodek naj se podaljšajo do konca leta 2021.

5. Odprava razlikovanja med upravičenci do povrnitve nadomestila za začasno čakanje na delo in upravičenci do mesečnega temeljnega dohodka

Predlagamo razširitev kroga upravičencev do mesečnega temeljnega dohodka od 1.2.2021 dalje na način, da bodo do njega upravičene osebe, ki so kot upravičenci določeni v PKP5 (s.p., družbeniki in kmetje) in so bili registrirani za opravljanje dejavnosti najmanj od 31.12.2020 dalje. Takšen pogoj je v PKP8 določen za delodajalce pri ukrepu začasnega čakanja na delo, zato bi bilo v skladu z načelom enakopravnosti ta pogoj potrebno spremeniti oziroma uskladiti tudi pri kategoriji samozaposlenih, družbenikov in kmetov.

Po PKP5 so namreč slednji upravičeni do ukrepa le, če so bili registrirani za opravljanje dejavnosti najmanj od 1.9.2020 do uveljavitve PKP5, kar povzroča neenako obravnavo upravičencev do posameznih ukrepov, glede na različno določanje presečnih datumov.

6. Kritje regresa za leto 2021 za najbolj prizadete dejavnosti

Delodajalci, ki iz razlogov likvidnostnih težav kot posledice epidemije v letošnjem letu ne bodo mogli izplačati regresa za letni dopust do zakonskega roka, ga lahko izplačajo do konca leta 2021 v dveh delih. Delodajalcem, ki so bili z vladnimi odloki (delno) zaprti, pa naj se regres subvencionira 100%.

7. Znižanje splošne in nižje stopnje DDV na raven pred Zakonom o uravnoteženjem javnih financ (20% in 8,5%) in znižanje stopnje DDV za storitve gostinstva in turizma (5 %)

Gostinske storitve naj bodo obdavčene s posebno nižjo stopnjo 5% – velja za gostinske storitve prehrane in brezalkoholne pijače, vino in pivo (razen za alkoholne pijače z več kot 15 volumenskih odstotkov alkohola), s čimer bomo spodbudili gostinstvo in turizem, panogi, ki jima je bilo onemogočeno ali bistveno oteženo opravljati dejavnost in sta utrpeli največ izgub v preteklem letu.

8. Ukrepi aktivne politike zaposlovanja

Na področju ukrepov APZ (Aktivne politike zaposlovanja) Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ) pri izdaji odločb tolmači, da delodajalci, ki so prejeli subvencije za zaposlovanje (mladih, starejših idr.) iz naslova ukrepov APZ zanje ne morejo uveljavljati drugih nadomestil (npr. za čakanje na delo).

Predlagamo, da se za čas trajanja ukrepov zaradi omejitev širjenja bolezni COVID-19 izvrševanje teh pogodbenih obveznosti odloži in delodajalcem omogoči uveljavljanje nadomestil oziroma povračil, ne glede na prejete subvencije za zaposlitev. Opcija je tudi, da se pri odmeri nadomestila ali subvencije že všteje del prejete subvencije po APZ, delodajalcu pa nato izplača razlika.

Ukrepi APZ in ukrepi pomoči po interventnih zakonih delodajalcem zaradi omejitev širjenja bolezni COVID-19 naj se ne izključujejo.

Za že izdane odločbe naj ZRSZ izvede obnovo postopka po uradni dolžnosti in vlagateljem prizna pravice. Prav tako se predlaga, da se odlog uporabe spornih pogodbenih razmerij izvrši na podlagi določbe zakona, brez nepotrebnega administriranja, s sklepanjem aneksov k pogodbam.

9. Ureditev olajšav za nadomestilo za uporabo lastnih sredstev pri delu na domu

Ne glede na 10. točko prvega odstavka 44. člena Zakona o dohodnini (ZDoh-2), se nadomestilo za uporabo lastnih sredstev pri delu na domu v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja, ne všteva v davčno osnovo pod pogojem, da je določeno s posebnimi predpisi ali na podlagi kolektivne pogodbe oziroma notranjega akta delodajalca do višine vsaj 10 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji, za delo na domu v obdobju enega meseca.

10. Omilitev pogoja davčnega dolga

Pri večini interventnih ukrepov je med drugim določen tudi pogoj, da ima upravičenec na dan oddaje vloge plačane vse zapadle obveznosti iz naslova obveznih dajatev, prispevkov in drugih denarnih nedavčnih obveznosti, v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo. Ta pogoj v trenutnem času ni na mestu, saj so mnoga podjetja v času več kot eno letnega boja z izrednimi razmerami popolnoma izčrpana in je nastali davčni dolg v večji meri posledica njihovega izčrpavanja v prvem valu epidemije in med obema valoma.

Zato bi bilo primerno, da se pri presoji upravičenosti do ukrepov dopusti nek znesek davčnega dolga, npr. v višini 10.000 EUR. Za primerjavo je takšna ureditev bila predvidena pri ukrepu pomoči za izvedbo antigenskih hitrih testov na virus SARS-CoV-2, kjer je bil dovoljen davčni dolg v višini 5.000 EUR.

11. Podaljšanje obstoječih moratorijev kreditov

Predlagamo sistemski ukrep, ki bi podaljšal moratorij za dodatnih 12 mesecev, če ne vsem, pa vsaj tistim podjetjem, ki skladno z Odlokom ne smejo (v celoti) opravljati dejavnost.

12. Priprava izhodne strategije za pomoč panogam, ki so bile najbolj prizadete

Predlagamo pripravo zakonskih podlag za ukrepe, ki bodo pomagali panogam, ki so bile najbolj prizadete in se bodo izvajali vsaj še dve leti po koncu epidemije (npr. nižji DDV za panogo gostinstva in turizma). V ukrepe, ki bodo financirani preko sklada za okrevanje in razvoj naj bodo mikro, mala in srednja podjetja maksimalno vključeni.

13. Oblikovanje POST COVID finančnega instrumenta za okrevanje in bo zagotavljal bistveno daljšo ročnost financiranja investicij podjetij

Trenutni finančni instrumenti imajo za poslovne namene kratko ročnost. Predlagamo, da se oblikujejo POST COVID finančni instrumenti, ki bi imeli daljšo ročnost, da bi podjetja lahko investirala z nižjimi stroški.

14. Subvencioniranje nakupa zaščitne opreme

Predlagamo subvencioniranje celotnega ali večjega dela zaščitne opreme za preprečevanje širjenja korona virusa v najbolj izpostavljenih institucijah ali dejavnostih brez omejitev glede na kadrovske, finančne ali organizacijske kazalce izvajalca.

V dejavnostih, kjer so zaposleni zavezani k uporabi posebne, zahtevnejše ali dodatne zaščitne opreme zaradi preprečevanja koronavirusa, in pri prostovoljcih, ki jih napoti organizacija (pomoč, čiščenje, druge storitve v zdravstvenih ustanovah in na podobnih delovnih mestih), se pojavlja teža dodatnega stroška zaščitne opreme, za katerega ni nujno, da je izvajalec upravičen do subvencij. V nasprotnem primeru obstaja bojazen uporabe manj primernih ali ne ustrezno menjanih zaščitnih sredstev.

Za ostale dejavnosti, ki želijo še naprej vzpostavljati varne in zdrave delovne pogoje zaradi koronavirusne bolezni, predlagamo, da se, podobno kot v PKP7, ponovno omogoči določen znesek na zaposlenega, za namen nakupa varovalne in zaščitne opreme.

Poleg tega predlagamo, da Slovenski podjetniški sklad obravnava in odobri vse vloge, ki so poleti 2020 prispele na javni poziv za nakup zaščitne opreme in niso bile odobrene zaradi pomanjkanja sredstev.

15. Povračilo stroškov testiranja delavcev

Predlagamo, da se med ukrepe uvrsti povrnitev stroškov hitrega testiranja za zaposlene v tistih dejavnostih, ki jih lahko gospodarski subjekti na podlagi vladnih Odlokov o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji opravljajo le ob pogoju testiranja na virus SARS-CoV-2. Stroški testiranja naj se delodajalcem povrnejo ne glede na izbiro izvajalca testiranja. Ukrep naj zajame tudi tista podjetja, ki opravljajo čezmejne storitve in imajo zaposlene na delu v tujini.

Prav tako predlagamo, da se podjetjem povrnejo vsi stroški s strani države v primerih, ko podjetja niso mogla izvršiti dela v tujini, a so predhodno opravila PCR teste za svoje de-

lavce ter s tem imela izgubo. Prav tako pa naj se povrnejo stroški testov, ki se zahtevajo ob vrnitvi nazaj v domovino po končani napotitvi delavcev iz tujine.

V dejavnosti, kjer pa se delodajalci iz preventivnih razlogov odločijo za izvedbo tovrstnih testiranj pri zaposlenih, pa predlagamo subvencioniranje, vsaj po vzoru rešitve iz PKP7. Le na takšen način bomo delodajalce spodbudili k čim večji izvedbi testiranj med zaposlenimi, s čimer bomo uspešno prispevali k zavezitvi okužbe z virusom COVID-19.

Za boniteto naj se ne glede na določbe 39. člena ZDoh-2 ne štejejo plačila delodajalcev za testiranje zaposlenih na prisotnost protiteles na SARS-CoV2.

Podoben ukrep je bil sprejet v letu 2020 za testiranja PCR, testiranja na prisotnost protiteles pa so tudi v naraščajočem trendu.

16. Refundacija nadomestila plače v primeru negativnih PCR testov

Skladno z odlokom Vlade RS se morajo delavci tedensko testirati na COVID-19. Če HAT test pokaže pozitiven rezultat, mora delavec opraviti testiranje še s PCR, kar pomeni, da je najmanj dva dni odsoten z dela. OZS zahteva, da se v primeru negativnega PCR testa nadomestilo plače delavca refundira s strani ZZZS v višini bruto II.

17. Vračanje pomoči v primeru nezadostnega upada prihodkov in izplačilo

Predlagamo, da tistim podjetjem, ki kljub epidemiji poslujejo uspešno in ne dosegajo zadostnega upada prihodkov, ne bi bilo treba vračati državne pomoči, ampak bi ta sredstva namenila za razvoj podjetja in nagrade zaposlenim.

Državna pomoč (čakanje na delo, subvencioniranje skrajšanega delovnega časa, višja sila in karantena) naj se povrne direktno delavcu, z namenom, da delodajalci ne zalagajo sredstev in potem predolgo čakajo na povrnitev s strani države.

18. Vložitev zahtevkov za pridobitev pomoči za pretekla obdobja

V letu 2021 je bil objavljen Pravilnik o merilih sorazmernosti pri pogoju ugotavljanja znižanja prihodkov s spremembami, ki določa da se upad prihodkov lahko izračuna tudi po kriteriju povprečnega števila zaposlenih ali vrednosti osnovnih sredstev. Prav tako so bila v letu 2021 objavljena nekatera spremenjena pojasnila FURSa, ki vplivajo na ukrepe iz pretekle interventne zakonodaje. Na podlagi Pravilnika in spremenjenih pojasnil

davčnega organa so nekateri zavezanci, ki do trenutka objave le-teh niso bili upravičeni, štejejo za upravičence do pomoči po preteklih interventnih ukrepih. Žal po pojasnilu FURSa ne morejo vložiti zahtevkov za pridobitev pomoči za pretekla obdobja, s čimer so kršena temeljna pravila enakosti in enakopravnosti.

Zahtevamo, da se pomoč dodeli vsem pod enakimi pogoji in zavezancem omogoči pridobitev pomoči tudi za pretekla obdobja.

19. Sprememba pogojev za vračilo državnih pomoči po interventni zakonodaji

V zvezi s spremembo pogojev za upravičenost prejema nadomestila plače za delavce, ki jih je delodajalec napotil na čakanje na delo doma in mesečnega temeljnega dohodka, in posledično vračilo prejetih finančnih sredstev zahtevamo, da se za primere, ko je delodajalec oz. podjetje za obdobje od 13. 3. 2020 vložilo vlogo in bila na podlagi vloge odločba izdana pred 1. 5. 2020 ter ko je vlogo vložilo pred 1. 5. 2020, odločba pa je bila izdana po 1. 5. 2020, uporabljajo pravila in pogoji iz ZIUZEOP, skladno z določbo 51. člena ZIUZEOP-A, ki določa, da se postopki, začeti pred ZIUZEOP-A na podlagi 29. člena ZIUZEOP, dokončajo po 29. členu ZIUZEOP, razen če bi bilo dokončanje postopka po določbah tega zakona za vlagatelja ugodnejše. Pri tem se za ugodnejšo rešitev šteje zlasti tista, katere uresničitev ne bi imela za posledico postopka vračila državne pomoči. Za vse ostale vloge, vložene po 1. 5. 2020, naj se uporabljajo določbe in pogoji, ki jih določa ZIUZEOP-A.

20. Povračilo karantene za delavce

Tudi delodajalcem v zasebnem sektorju naj se omogoči pravica do povračila za karanteno za delavce, ki jim je bila na meji odrejena karantena zaradi izvajanja nalog delodajalca v tujini oziroma zaradi napotitve v tujino. Zaenkrat so do takšnega povračila upravičeni le delodajalci v javnem sektorju, kar delodajalce v zasebnem sektorju postavlja v neenak položaj.

21. Povračilo škode zaradi odpisa blaga

Predlagamo povračilo škode podjetjem zaradi odpisov blaga s pretečenim rokom trajanja. Gre za trgovce na debelo, ki oskrbujejo hotele, gostišča, restavracije, za trgovine, cvetličarne ipd. Zaradi skoraj enoletnega zaprtja njihovih glavnih kupcev, so bili primorani delati odpise večjih količin zaloga zaradi poteka roka trajanja produktov.

Enako velja za trgovce (npr. sezonska oblačila, ki ostajajo); cvetličarne v času zaprtja,

ko so morale zavreči cvetje. Zato predlagamo, da se ta škoda povrne.

22. Podpora razstavljavcem za udeležbo na sejmih

Podpora podjetjem za udeležbo na domačih in tujih mednarodnih sejmih v višini 35 % od cene neopremljenega razstavnega prostora, ki ga zakupi razstavljavec, vendar ne več kot 35 EUR/m². Za nastop v tujini je dodaten pogoj za pridobitev sredstev držav izvedba nastopa/postavitve stojnice s strani slovenskega podjetja - izvajalca stojnice, kar upravičenec dokazuje s plačanim računom za izvedbo stojnice. Subvencija ob navedenih pogojih ne sme preseči 50 % omenjenega računa.

Predlagamo stalno sofinanciranje individualnih nastopov na sejmih.

23. Določitev kasnejšega roka za izplačilo odpravnine oz. plačilo v več obrokih

Zaradi likvidnosti številnih podjetij predlagamo, da lahko delodajalec delavcu v letu 2021 izplača odpravnino v celoti ali v več mesečnih obrokih najkasneje v roku šest (6) mesecev od prenehanja pogodbe o zaposlitvi.

24. Poslovne najemnine

Podjetjem, ki oddajajo prostore v najem sicer ni prepovedano opravljanje dejavnosti, je pa bilo zaradi epidemije predčasno prekinjenih veliko najemnih pogodb in jih še veliko bo, ker tudi tisti, ki delno lahko opravljajo dejavnost ne zmorejo plačevati najemnin. Podjetjem -najemodajalcem, ki oddajajo v najem prostore, za katere se najemniki v času epidemije zaradi epidemije in/ali njenih posledic predčasno prekinili pogodbe o najemu ali zahtevali znižanje najemnin, naj se povrne vrednost zaradi prekinitve pogodbe neprejetih najemnin ali vrednost razlike med znižano in pogodbeno najemnino glede na sklenjene v pogodbah o najemu.

Predlagamo povračilo najemnin najemodajalcem, za konkretne primere, ko so najemniki prekinili najemne pogodbe ali od najemodajalca izposlovali znižanje najemnine.

25. Znižanje nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča

Predlagamo interventni poseg v znižanje nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča (NUSZ), občinam pa pokritje izpada prihodka iz tega naslova.

26. Odlog veljavnosti 59a.člena ZDDPO-2 in 67.člena ZDoh-2

Predlagamo odlog veljavnosti 59 a. člena ZDDPO-2 od vključno 1.1.2020 do 01.01.2022 in odlog veljavnosti 67. člena ZDoh-2 od vključno 1.1.2020 do 01.01.2022.

Pomembna komponenta na področju razbremenitve gospodarstva je tudi podaljšanje veljavnosti zgoraj navedenih členov, tako da se pri obračunu davka iz dohodkov pravnih oseb in davka iz dejavnosti upošteva za leto 2020 in 2021 uveljavljanje davčnih olajšav v višini celotne davčne osnove. Ohrani se princip kot je veljal v preteklosti, ko je bilo gospodarstvo v bistveno boljšem položaju, kot je zdaj zaradi nastalih posledic epidemije.

27. Višja sila samozaposlenega

Institut višje sile samozaposlenega je prinesel Zakona o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (ZZU00P, PKP5) in velja od 1. 9. 2020 dalje. Predlagamo, da se položaj samozaposlenih izenači s položajem delavcev, in se jim povrne izgubljeni dohodek tudi za obdobje od 13. 3. do 24. 6. za šoloobvezne otroke in do 31. 8. za vrtčevske otroke. Prav tako zahtevamo povračilo delno povrnjenega delno izgubljenega dohodka za karanteno in višjo silo samozaposlenih za obdobje od 1.7.2021 dalje.

Skladno z 93. členom ZZU00P so samozaposleni, družbeniki poslovodne osebe in ostali upravičenci, upravičeni do delno povrnjenega izgubljenega dohodka za čas nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva otroka in sicer ne več kot 250 eurov za 10 dni, 500 eurov za 20 dni in 750 eurov v enem mesecu.

Upravičenci predložijo izjavo preko eDavkov, v kateri navedejo le datum nastopa okoliščine, ne pa tudi trajanja le-te, zato smo na davčni organ naslovili prošnjo za dodatna pojasnila vezana na uveljavljanje ukrepa in sicer ali upravičenci lahko koristijo višjo silo po urah in ali je pogoj za ukrep, da upravičenec ne more opravljati dejavnosti in organizirati opravljanja dejavnosti na domu.

Davčni organ v pojasnilu št. 0920-20282/2020-2 z dne 16.11.2020 pojasnjuje, da vložnik prejme 250 eurov, ne glede na to, koliko časa traja varstvo, pri čemer mora izpolnjevati pogoj glede nezmožnosti opravljanja dejavnosti in organiziranja opravljanja dejavnosti na domu.

Predlagamo, da se za obdobje od 1.9.2020 dalje vključi sprememba ukrepa na način, da se pri višji sili delno izgubljeni dohodek izplača sorazmerno glede na čas trajanja višje sile (tudi po urah) in ukine pogoj vezan na organiziranje opravljanja dejavnosti na domu.

- Razlikovanje zavezancev glede na statusno pravno obliko opravljanja dela ni dopustno
Delodajalci so upravičeni do povračil nadomestil plače za delavce, ki koristijo višjo silo,

tudi v primeru, da bi delavcu lahko organizirali opravljanje dela na domu, zato ni dopustno, da pri samozaposlenih ta pogoj obstaja. Dejstvo je, da v primeru varstva otroka dejavnosti ni moč opravljati, četudi ima samozaposlen registriran sedež opravljanja dejavnosti na stalnem naslovu.

- Sorazmernost izplačila

Delavec v delovnem razmerju se z delodajalcem lahko dogovori, da koristi ukrep varstva otroka glede na lastne potrebe, tudi po urah, zato mora biti tak način omogočen tudi samozaposlenemu. Napačno bi bilo stališče organa, da za samozaposlene velja le koriščenje po dnevih, še več, če ni določene sorazmernosti na dan, bi to dejansko lahko pomenilo, da bi samozaposlen prejel 250 eurov tudi za en sam dan varstva otroka ali celo nekaj ur.

28. Oprostitev plačila prispevkov za PIZ za delavce, ki delajo in kritje bolniškega nadomestila

Predlagamo, da se smiselno enako kot je določal 33. člen ZIUZEOP uredi oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, od 1.10.2020 do 30.6.2021, za delavce, ki delajo.

Predlagamo kritje bolniškega nadomestila iz sredstev ZZSZ smiselno enako kot je urejal 56. člen ZIUZEOP.

29. Plačilni roki

Predlagamo, da je plačilni rok za neposredne in posredne uporabnike proračuna za plačila zasebnim subjektom osem dni, kot je to določal ZIUZEOP.

30. Nov krizni dodatek za vse izvajalce pogrebne dejavnosti

Predlagamo nov krizni dodatek (200 €) za vse izvajalce pogrebne dejavnosti, ki ga krije oziroma povrne država.

Podobno kot delavci v zdravstvu so tudi zaposleni v pogrebni službi v času epidemije ves čas izpostavljeni okužbam in dodatno obremenjeni, zaradi povečanega števila umrlih. Zaposleni se soočajo s svojci in morajo še toliko bolj skrbeti za svoje zdravje. Stiske svojcev, ki so posledica epidemije (dolge čakalne dobe, izguba služb, pomanjkanje sredstev, ipd.) povzročajo velike psihične pritiske pri zaposlenih, ki izvajajo organizacijo pogrebov in pogrebno službo.

Krizni dodatek naj pripada vsem zaposlenim ne glede na višino plače (ob zadnji omejitvi dveh neto minimalnih plač je dodatek prejelo malo delavcev).

31. Predlogi ukrepov za avtobusne prevoznike

- Podaljšanje veljavnosti pogodb za posebne linijske prevoze

Ne glede na določbe Zakona o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15 in 14/18; v nadaljevanju: »ZJN-3«) se veljavne pogodbe ali veljavni okvirni sporazumi za izvajanje posebnih linijskih prevozov, sklenjeni z veljavnostjo do 1. septembra 2021 z gospodarskimi subjekti, ki jih je zaradi ukrepov države in zaradi širjenja bolezni v obdobju trajanja razglašene epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na območju Republike Slovenije izvajanje storitev po veljavnih pogodbah ali okvirnih sporazumih onemogočeno ali pa je bistveno oteženo, lahko brez javnega razpisa podaljšajo do 1. septembra 2022.

- Dopolnitev drugega odstavka 74. člena Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPĐVE)

Predlagamo, da se navedeno določbo ZIUPOPĐVE dopolni tako, da bo iz nje nedvoumno izhajalo, da se nadomestilo v višini 18 % dnevne cene ali v višini 18 % pogodbene cene na dan, če dnevna cena ni določena, za dni, ko ni izvajal šolskih prevozov, pa so bili ti predvideni v šolskem koledarju, izplača iz državnega proračuna, preostanek oz. razliko (nad 18 % in) do 36 % pa je upravičen kriti naročnik.

Država je spoznala upravičenost do nadomestil za izvajanje šolskih prevozov in z ukrepom pomoči v 74. členu ZIUPOPĐVE izvajalcem šolskih prevozov predvidela nadomestila za pokritje dela fiksnih stroškov za čas, ko teh prevozov ne izvajajo in tudi ne morejo opravljati drugih prevozov ali drugih dejavnosti, iz katerih bi lahko krili svoje fiksne stroške. Zakonodajalec je za drugi del fiksnih stroškov izvajalca predvidel, da jih v skladu s pogodbo o izvajanju šolskih prevozov krije naročnik. Glede na to, da naročniki prevozov svoje obveznosti glede na obstoječo dikcijo zakonske določbe ne želijo izpolniti, predlagamo spremembo oz. dopolnitev zgoraj navedenega člena.

- Skrajšanje plačilnega roka za prevozne storitve – prevoz potnikov

Če je plačnik storitve javni organ v smislu drugega odstavka 6. člena Zakona o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP-1) predlagamo, da je ne glede na določbo 11. člena ZPreZP-1, plačilni rok za plačilo storitev prevoza potnikov 8 dni.

S predlogom skrajšanja plačilnega roka za prevozne storitve – prevoz potnikov se bo avtoprevoznikskemu sektorju zagotovila likvidnost, hkrati pa bo znatno pripomogla k hitrejšemu okrevanju tega sektorja.

32. Predlog ukrepa za domačo in umetnostno obrt

Predlagamo, da se davčna stopnja DDV zniža za rokodelske izdelke s pridobljenim certifikatom. Ker je domača in umetnostna obrt tesno povezano s turistično dejavnostjo, ki je v času epidemije COVID-19 popolnoma zamrla, je rokodelcem promet v zadnjem letu upadel za več kot polovico.

Da bi ohranili izdelovanje rokodelskih izdelkov, ki so del kulturne dediščine Slovenije in predstavljajo pomemben del njene turistične ponudbe, predlagamo umestitev certificiranih rokodelskih izdelkov v posebno, nižjo stopnjo DDV (5%).

33. Sofinanciranje države za investicije v razvoj in opremo preko nepovratnih sredstev

Potrebno je izpostaviti, ker govorimo o javnih sredstvih, da so nepovratna sredstva večinoma razdeljena preko razpisov, za katere je potrebno kandidirati in izpolnjevati pogoje. Zato opozarjamo, da je potrebno za vsa podjetja (mikro, mala, srednja in velika) pripraviti enaka merila in pogoje. Prav tako v primerih povratnih virov.

Za mikro in mala podjetja je potrebno zagotoviti nepovratna sredstva za investicije, katerih namen bo sofinanciranje razvojnega dela v podjetjih ter investicij v strojno opremo in stroje za razvoj novih produktov ali storitev za uvajanje novih tehnologij.

Stopnja sofinanciranja bi morala biti motivacijska za vsa podjetja (mikro, mala podjetja), menimo, da vsaj 60 %. Potrebno je opredeliti pogoje za spodbujanje in uvajanje novih ali dvig zahtevnosti izdelkov, ustvarjanje novih delovnih mest ali rasti dodane vrednosti na zaposlenega v MSP. Upravičeni stroški bi bili nakup novih strojev in opreme, stroški osebja, materialni stroški, stroški nakupa neopredmetenih osnovnih sredstev (nakup programske opreme) in stroški storitev zunanjih izvajalcev, stroški, ki so neposredno povezani z aktiviranjem strojev in opreme.

II. DELOVNO - PRAVNA ZAKONODAJA, ZDRAVSTVENI IN POKOJNINSKI SISTEM

34. Določiti nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec lahko delavcu odpo-vedal pogodbo o zaposlitvi v primeru, ko le-ta ne more opravljati dela

V praksi se je izkazalo, da je potrebno določiti nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec lahko delavcu odpovedal pogodbo o zaposlitvi v primeru, ko delavec ne more opravljati dela iz zdravstvenih razlogov neprekinjeno več kot šest mesecev ali eno leto v obdobju treh let. Odsotnost iz razlogov poškodbe pri delu ni utemeljen razlog v takšnih primerih.

Predlagana ureditev je usklajena s Konvencijo Mednarodne organizacije dela št. 158 o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca (Uradni list SFRJ, MP št. 4/84; Akt o notifikaciji nasledstva, Uradni list RS št. 54/1992; v nadaljnjem besedilu: Konvencija MOD št. 158) in Evropsko socialno listino (spremenjeno, Uradni list RS, št. 7/99; v nadaljnjem besedilu: MESL). MESL v 24. členu določa pravico do varstva v primerih prenehanja zaposlitve, ki se uresničuje tudi s pravico delavcev, da njihova zaposlitev ne more prenehati brez veljavnih razlogov za tako prenehanje, povezanih z njihovimi sposobnostmi ali ravnanjem ali zaradi operativnih razlogov na strani podjetja, ustanove ali službe. Najpomembnejša zahteva (splošni standard) Konvencije MOD št. 158 je, da mora za vsako odpoved s strani delodajalca obstajati resen, utemeljen razlog, ki opravičuje odpoved, in ne morebitni navidezni, deklaratorni razlog. Pomemben je dejanski razlog odpovedi, ne pa razlog, ki ga je delodajalec navedel.

Mednarodna organizacija dela (v nadaljnjem besedilu: MOD) se je do vsebine konvencije in priporočila št. 166 še dodatno opredelila v opombah h konvenciji iz leta 2008. Pri tem MOD razlog na strani delavca opredeljuje kot razloge povezane s sposobnostjo delavca in razloge povezane z ravnanjem delavca.

Pri tem gre pri sposobnosti delavca za dve komponenti:

- pomanjkanje sposobnosti ali lastnosti, ki so potrebne za izvedbo opravil, kar vodi v nezadovoljivo opravljanje dela oziroma nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov,
- nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov, ki ni posledica delavčevih namernih ravnanj, pri čemer gre tudi za različne stopnje nezmožnosti opravljanja dela kot posledice bolezni ali poškodbe.

35. Ukinitvev dodatka za delovno dobo

Predlagamo ukinitvev dodatka za delovno dobo, ker delodajalcu predstavlja nesorazmerno visok strošek, ki ga ni mogoče z ničemer opravičiti. Namreč plačilo za delo, ki je sestavljeno iz plače in ostalih vrst plačil po zakonu ali kolektivni pogodbi je mogoče opravičiti z (uspešnim) opravljanjem dela ali z delom v posebnih pogojih dela. Dodatek za delovno dobo pa predstavlja neko anomalijo, ki povzroči neenakost prejemkov zaposlenih delavcev, ki opravljajo enako delo na istem delovnem mestu, zgolj in izključno na podlagi delovne dobe.

36. Ukinitvev akta o sistemizaciji delovnih mest

Pri aktu o sistemizaciji delovnih mest gre za ostanek pretekle delovnopravne zakonodaje, katere namen je prežet in v sedanjosti predstavlja zgolj nepotrebno togost pri organizaciji in zaposlovanju. Z ukinitvijo akta o sistemizaciji delovnih mest bi delodajalci lahko veliko bolj fleksibilno določali delovne naloge zaposlenim delavcem, ki bi lahko bolj ustrezale vsakemu posamezniku, kot pa sedaj, ko so delovne naloge »zabetonirane« v splošnem aktu, ki velja za posamezna delovna mesta in ne upošteva morebitnih posebnih okoliščin oziroma lastnosti delavcev.

Ukinitvev akta o sistemizaciji delovnih mest tudi z ničemer ne bi zmanjševala pravic delavcev, ker bi bile delovne naloge še vedno zapisane in s tem konkretno določene v pogodbah o zaposlitvi. Že v sedanji delovnopravni ureditvi je obveznost imeti akt o sistemizaciji delovnih mest zgolj za delodajalce, ki niso mali delodajalci.

37. Skrajšanje roka za zastaranje denarnih terjatev iz delovnega razmerja iz pet na tri leta

Zastaranje denarnih terjatev je urejeno z Obligacijskim zakonikom, razen če posebni zakoni ne določajo drugačnega teka oziroma trajanja. 5 letni zastaralni rok za terjatve iz delovnega razmerja določa 202. člen ZDR-1, pri čemer nekega razumnega smisla za drugačno ureditev ni. Terjatve iz delovnega razmerja namreč dospevajo zelo različno, npr. mesečno, letno ipd.

Zaradi tega nasprotujemo umeščanju vseh terjatev na isti imenovalec in predlagamo, da se za rok zastaranja vzame splošni zastaralni rok, in sicer 3 letni zastaralni rok. Največkrat so predmet spora terjatve iz naslova plače, regresa ali pa terjatve delavca ob prenehanju delovnega razmerja. 5 letni zastaralni rok delavca nikakor ne štiti, ampak mu v primeru terjatve iz naslova plače daje celo potuho, da lahko kadarkoli v 5 letih po zapadlosti zahteva plačilo terjatve. 5 letni zastaralni rok pa na drugi strani za delodajalca predstavlja

nesorazmerno negotovost pred morebitnimi delavčevimi zahtevki bodisi utemeljenimi bodisi neutemeljenimi.

38. Sprememba definicije delovnega časa

Predlagamo spremembo definicije delovnega časa, iz katerega se izvzame čas trajanja odmora, kar pomeni, da je delovni čas le efektivni delovni čas, torej čas, v katerem delavec dela. Na enak način predlagamo, da se uskladijo tudi pravila glede priprave na delo, saj delavec v času priprave na delo delodajalcu ni na razpolago, niti ne sme opravljati dela, ker ne izpolnjuje pogojev za varno opravljanje dela. Navedeno pomeni, da tedenski delovni čas v Republiki Sloveniji ni 40 ur, ampak 37,5.

39. Vodenje evidenc delovnega časa

V skladu s predlagano novelo Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti naj bi se evidence delovnega časa po preteku prehodnega obdobja vodile zgolj v elektronski obliki. Temu nasprotujemo in predlagamo, da se ob zdajšnji noveli ne uzakoni zgolj elektronska opcija vodenja evidenc, ampak naj imajo delodajalci možnost izbire, bodisi elektronsko ali ročno vodenje evidenc, podobno kot to velja v Nemčiji.

40. Regres za letni dopust, ko delavec ni vključen v delovni proces

V praksi se večkrat zgodi, da delavka po več let veriži bolniški stalež, rizično nosečnost, porodniški dopust in ni niti enega dneva v podjetju pa ji vendarle pripada celoten dopust in posledično celoten regres, zato glede slednjega menimo, da bi ne smel biti v breme delodajalca.

Prav tako menimo, da bi moral biti regres za osebe iz 67. člena ZDR-1, ki delajo krajši delovni čas v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predpisi o zdravstvenem zavarovanju ali predpisi o starševskem dopustu v breme delodajalca le v sorazmernem in ne polnem obsegu.

Vsekakor regres tudi ne bi smel bremeniti delodajalca v času poklicne rehabilitacije.

41. Sklad za odpravnine delavcem

Da bi dosegli večjo fleksibilnost trga delovne sile in spodbudili zaposlovanje pri malih delodajalcih, predvsem za nedoločen čas, je potrebno ustanoviti poseben sklad za odpravnine

delavcem, s čimer bi delodajalce - podjetja razbremenili izplačil odpravnin v primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov. Dejstvo je, da je odpoved skrajno zakonito sredstvo delodajalca, ki pride v poštev ko z drugimi ukrepi ne more rešiti svojih poslovnih težav, zato je še dodatno breme izplačila odpravnine velikokrat praktično nemogoče.

V sklad za odpravnine bi prispevali sredstva vsi socialni partnerji (delodajalci, delavci in država), pri čemer bi predvsem država morala zagotoviti zagonska sredstva že ob ustanovitvi sklada, da bi ta lahko opravljal svojo funkcijo že od svoje ustanovitve dalje.

42. Paritetni sklad za gradbeništvo

Glede na to, da veliko slovenskih izvajalcev opravlja storitve v tujini so tudi obvezni plačevati prispevke v sklade, kot so BUAK v Avstriji, SOKA-BAU in ULAK v Nemčiji in CASSE EDILI v Italiji. Slovenska gradbena podjetja so dolžna plačevati dnevni prispevek za vsakega napotenega delavca, ki dela v gradbeništvu v avstrijski sklad BUAK. Ta je obdavčen s 25 odstotki. Delavec dobi skozi regres, božičnico in plačan dopust 75 odstotkov vplačanega zneska. Prispevki ter akontacija dohodnine predstavljajo 25 odstotkov. Denar bi morala nazaj dobiti slovenska podjetja, a ga ne dobijo. Tu se srečamo z dvojnimi obdavčevanjem. Predlagamo, da se naša zakonodaja uskladi z mednarodno in odpravi dvojno obdavčevanje do te mere, da bodo naša podjetja lahko brez posebnih prilagoditev opravljala storitve v sosednjih državah.

Predlagamo, da tudi Slovenija uvede paritetni sklad za gradbeništvo, kot so ti skladi v primerljivih državah EU. Vzpostaviti je potrebno zakonske osnove za ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo, ki bo enakovreden tovrstnim skladom v sosednjih evropskih državah in doseči meddržavno priznavanje teh skladov. Na podlagi tega bodo slovenski izvajalci del ob vstopu na trge teh držav v bolj enakopravnem položaju, saj jim ne bo potrebno plačevati v njihove sklade. Bistveno korist bo ob ustrezni organiziranosti tovrstnega sistema, imela tudi država oziroma njene inštitucije, saj je znano, da se iz paritetnih skladov delodajalcem in delavcem povrne dobra polovica vplačanih sredstev, ostalo pa so stroški poslovanja in dajatve. Predlagamo takojšnje aktivnosti na tem področju.

43. Določiti, da ima delodajalec tudi za čas trajanja postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in v času teka odpovednega roka pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, možnost delavcu odrediti prepoved opravljanja dela

Po sedanji ureditvi lahko delodajalec delavcu odredi prepoved opravljanja dela le v primeru uvedbe postopka izredne odpovedi, v primeru postopka redne odpovedi iz

krivdnega razloga pa le v primeru, če ima kršitev vse znake kaznivega dejanja, delavec pa ima v tem času pravico do nadomestila plače v višini polovice njegove povprečne plače v zadnjih treh mesecih pred uvedbo postopka odpovedi.

44. Izenačiti delovnopравни položaj poslovodnih oseb, prokuristov in vodilnih delavcev

Pri vodilnih delavcih je potrebno določiti tako kot imajo urejeno poslovodne osebe in prokuristi, da lahko stranki pogodbe o zaposlitvi drugače uredita pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja v zvezi: s pogoji in omejitvami delovnega razmerja, delovnim časom, zagotavljanjem odmorov in počitkov, plačilom za delo, disciplinsko odgovornostjo in prenehanjem pogodbe o zaposlitvi.

45. Delodajalca naj zavezuje le ena kolektivna pogodba dejavnosti

Zakon o kolektivnih pogodbah v drugem odstavku 11. člena določa, da kadar posameznega delodajalca zavezuje več kolektivnih pogodb iste vrste na isti ravni, se uporabljajo določbe, ki so za delavce ugodnejše. Predlagamo, da se lahko delodajalec z delavcem v pogodbi o zaposlitvi, kadar ga zavezuje več kolektivnih pogodb dejavnosti, dogovori, katero bosta uporabljala.

46. Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine Slovenije

V letu 2018 je bila sprejeta nova Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine Slovenije (KPDTS), ki prinaša omejitve dela na nedelje in praznike. Glede na to, da na praznike, ki so dela prosti dnevi, ne smejo delati redno zaposleni delavci (43. člen), je to za nekatere dejavnosti, katerih glavnina prihodka je vezana na delo za praznike pogubno (npr. cvetličarji za 31. oktober in 1. november).

47. Odredba o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela

Zaradi pomanjkanja delovne sile predlagamo razširitev nabora poklicev še na: natakar, sobarica, receptor, voznik avtobusa, inštalater strojnih inštalacij, klepar-krovec, gradbeni delavec, delavec za enostavnejša zidarska dela, čistilec prostorov.

48. Izredna odpoved zaradi neupravičene odsotnosti

Ena izmed temeljnih obveznosti delavca je obveznost obveščanja (36. člen ZDR-1), zato naj se pri izredni odpovedi (četrti alineja prvega odstavka 110. člena ZDR-1) glasi: Delodajalec lahko delavcu izredno odpove pogodbo o zaposlitvi, če delavec najmanj pet dni zaporedoma ne pride na delo, o razlogih za svojo odsotnost pa ne obvesti delodajalca (briše pa se: čeprav bi to moral ali mogel storiti). Predlagamo tudi, da takemu delavcu pogodba o zaposlitvi vedno preneha s prvim dnevom neupravičene odsotnosti, četudi se vrne na delo.

49. Zaposlovanje in ukrepi aktivne politike zaposlovanja

- Začasna prijava delavca na ZRSZ s pravico do denarnega nadomestila

Predlagamo uvedbo možnosti, po kateri bi delodajalci za zaposlene v dejavnostih, ki so sezonskega značaja, lahko letno, do štiri mesece začasno prijavili delavce na Zavod RS za zaposlovanje, s pravico do denarnega nadomestila. Takšen način poznajo npr. v Avstriji, pa tudi pri nas v šolstvu. Po poteku tega obdobja pa bi delavce ponovno zaposlili. Smatramo, da s takim ukrepom ne bi bistveno povečali števila brezposelnih oseb, bi pa se zmanjšal pritisk na različne druge oblike dela.

50. Spremembe pri začasnem in občasnem delu (upokojenecv) po ZUTD

Predlagamo:

- ukinitvev omejitve mesečnega števila ur in določitev letne omejitve števila ur,
- razširitev začasnega in občasnega dela še na druge upravičence (brezposelne osebe in druge osebe, ki so že zavarovane na drugih pravnih podlagah),
- ukinitvev posebnega davka.

Kot primer, ko obstaja potreba po vključitvi večjega števila oseb v delovni proces le za zelo kratek čas, navajamo organizacijo poroke, ko je potrebno postreči večje število gostov. Tako npr. manjši gostinec lahko skozi celo leto nemoteno posluje z dvema zaposlenima, da pa zadovolji vse potrebe gostov v času poročnega slavlja, potrebuje še dodatnih 5 ali 6 oseb in to le za en dan oziroma noč, zato je potrebno v delovni proces vključiti tudi kako od oseb, ki ni upokojenec.

51. Zmanjšanje pravic starejšim delavcem

Veliko ukrepov države je usmerjenih v to, da bi starejši delavci v delovnem razmerju vztrajali tudi po izpolnitvi pogojev za starostno upokojitvev. Da bodo ti delavci privlačni

tudi za delodajalce predlagamo, da se nekatere pravice, ki pripadajo le starejšim delavcem, znižajo ali ukinejo (prepoved opravljanja nadurnega dela, več letnega dopusta, zaščitena kategorija glede odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga,...).

52. Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanju na črno bistveno preširoko dovoljuje aktivnosti gospodinjestev (sosedska pomoč, sorodstvena pomoč, prostovoljno delo), v sklopu katerih se skriva precejšen obseg sive ekonomije.

Delo na črno se v veliko primerih izvaja v zasebnih prostorih, domovih, garažah, npr. frizer-ska, kozmetična dejavnost (zlasti manikura, pedikura in ličenje). Poslovni subjekt, ki ima registrirano kozmetično dejavnost plačuje vse dajatve, prispevke, je podvržen pregledu zdravstvene inšpekcije (izpolnjevati mora vse zahteve v skladu s Pravilnikom o minimalnih sanitarno zdravstvenih pogojih za opravljanje dejavnosti higienske nege in drugih podobnih dejavnosti - sterilizacijski načrt, obvestila o zdravstvenih tveganjih in omejitvah ipd.) in pregledu drugih inšpekcij; skratka deluje popolnoma legalno. Medtem ko subjektu, ki opravlja dejavnost kar doma, v zasebnih prostorih, ne izdaja računov, ne plačuje dajatev, ni potrebno izpolnjevati naštetih strogih zahtev.

Predlagamo poostren inšpekcijski nadzor nad izvajanjem dela in zaposlovanja na črno, predvsem je potrebno kontrolirati izvajanje del ob vikendih in v popoldanskem času ter t.i. gradnjo v lastni režiji. Večino dela na črno v gradbeništvu se izvede med vikendi, prazniki in v popoldanskem času, zato potrebno ustrezno prilagoditi tudi delo inšpektorjev. Gradnja v lastni režiji pa je prava zaslomba za izvajanje dela na črno.

K delu na črno veliko pripomorejo trgovine bodisi z gradbenim materialom ali z deli in opremo za vozila, ki šušmarjem (na gotovino) dajejo enormno visoke popuste - večje kot legalno registriranim podjetnikom. Inšpektorji bi lahko v trgovinah to preverjali po količinah in vrstah materiala ter pogostosti nakupov ter zlahka ugotovili, kdaj gre za prodajo šušmarjem. Trgovci, ki nimajo razpisanega popusta, npr. 30 %, ne bi smeli prodajati s takšnim popustom, če nimajo sklenjene pogodbe, v kateri so predvideni rabati.

Dobavitelji - trgovci nudijo končnim porabnikom naprave, ki so zdravju, premoženju in okolju nevarne, brez montaže. Ti proizvodi bi se morali končnemu uporabniku prodajati zgolj samo v kompletu z dobavo in montažo. Ker je potrebno upoštevati vidik, da je ogrevalna naprava, »split« klimatska naprava ipd. le del nekega celotnega sistema in kot taka brez povezave z ostalimi segmenti sistema ni samostojen proizvod. Če jo vgradi nepooblaščen oseba lahko predstavlja veliko nevarnost za življenje in okolje. Podjetja, ki to vgrajujejo oziroma montirajo, morajo imeti pridobljena obrtna dovoljenja in opravljene ustrezne specialne izpite. Po drugi strani pa lahko vsaka fizična oseba te naprave

kupi in vgradi v lastni režiji brez strokovne vgradnje. Tu se pojavi tudi vprašanje neenakosti pred zakonom, za določeno skupino veljajo strogi pogoji za opravljanje dejavnosti, druga skupina pa to lahko opravi brez odgovornosti do okolja, zdravja in države.

Zavarovalnice izplačujejo odškodninske zahtevke za škode povzročene zaradi malomarnosti in dela šušmarjev in ne ugotavljajo krivde, da obdržijo stranko in »dobro ime« izplačajo odškodnino. S tem podpirajo delo na črno in ogrožajo zdravje, varnost in življenje prebivalcev. Škode upravičencem se izplačujejo brez računa za popravilo, zgolj na podlagi ponudb izvajalcev, ki niso realizirane, kar je nesprejemljivo. Primer: šušmar vgradi peč na drva, ki zaradi nepravilne vgradnje eksplodira.

Nelojalna konkurenca in delo na črno, na področju gostinstva izpodriva tiste, ki legalno opravljajo dejavnost. Vse več je posameznikov, ki niso ustrezno registrirani in opravljajo različne dejavnosti (catering, razne poroke in druge gostinske storitve). Pri tem je potrebno izpostaviti problem nadzora raznih piknik prostorov, porok pod kozolci, raznih društev in šol, ki opravljajo gostinske storitve. Potreben je tudi ustrezen nadzor prodajnih avtomatov za prigrizke in napitke.

Tudi v fotografski dejavnosti vedno več oseb opravlja dejavnost fotografiranja in niso registrirane, kar predstavlja veliko nelojalno konkurenco (cenejše storitve). Predvsem je problem na terenu, saj tako imenovani »fotografi«, ki ne izdajajo računov, svoje fotografske storitve oglašujejo preko spleta in Facebooka, fotografirajo poroke na terenu ob sobotah, brez ustrezne registracije kot to določa zakonodaja. Zato še vedno menimo, da mora biti kazen za šušmarja izenačena s subjekti, ki so registrirani, globe za omogočanje dela na črno so še vedno različne.

Nelojalna konkurenca in delo na črno na področju popravil in vzdrževanja vozil prisiljuje tiste, ki legalno opravljajo dejavnost, da se odločajo za deregistracijo dejavnosti, hkrati pa dejavnost opravljajo še naprej. Sekcija avtoserviserjev opozarja, da je nelegalno opravljanje dejavnosti pred tremi leti dosegalo 30 % vseh opravljenih storitev vzdrževanja vozil, ker pa sprejeti ukrepi niso dovolj učinkoviti, delo na črno predstavlja danes že skoraj 40 % vseh storitev v dejavnosti. Zelo podobna je situacija tudi na področju slikopleskarstva in fasaderstva.

Predlogi OZS za zmanjšanje obsega sive ekonomije so:

- **sosedska in sorodstvena pomoč** se ne sme opravljati na vseh tistih področjih, ki so nevarna za zdravje in premoženje oseb in ima negativne vplive na okolje. Izkušnje kažejo, da se veliko dela na črno skriva pod institutom sosedska pomoč in se na ta način tudi uspešno izogiba nadzoru;
- **prostovoljsko delo**, ki je v celoti izvzeto iz določb tega zakona je po naši oceni neprimerno, saj se prav v tej obliki omogoča vrsto aktivnosti, ki pomenijo za posameznike pridobitev materialnih koristi (kadar nastane vzajemnost prostovoljne pomoči med

dvema ali več osebami). Zato predlagamo, da se prostovoljsko delo posebej prouči in ustrezno omeji oziroma izvzame kot izjema;

- ker vrste **osebnega dopolnilnega dela** niso določene z zakonom, temveč v podzakonskem aktu, predlagamo, da se že v zakonu zapiše splošna napotilna norma v smeri, da se dopusti opravljati le tista dela, ki praviloma zaradi ekonomike niso zanimiva za opravljanje kot redna dejavnost;
- **omogočanje dela na črno**: da se v definicijo vključi tudi zaposlovanje na črno, saj se v praksi pogosto dogaja, da naročniki vedo, da pravne osebe in samostojni podjetniki izvajajo nekatera dela (storitve) s pomočjo delavcev zaposlenih na črno, a kot naročniki niso sankcionirani, saj zanje v teh primerih (čeprav vedo ali so bili opozorjeni, da izvajalci zaposlujejo na črno) sankcij ni;
- **kazen za posameznika (šušmarja) in posameznika**, ki naroči ali oglašuje delo na črno mora biti izenačena s subjekti, ki so registrirani za opravljanje pridobitnih dejavnosti, saj je pridobljena materialna korist identična v obeh primerih. Prav tako naj bodo izenačene kazni za izvajalca in naročnika dela na črno. Posebej ostro je potrebno sankcionirati povratnike.

Občane je potrebno aktivno spodbujati, da za vsako opravljeno storitev ali nakup zahtevajo račun in ga shranijo.

Z ustreznimi akcijami osveščanja je potrebno tako naročnike kot dobavitelje in izvajalce seznanjati s pozitivnimi platmi izstavljanja in shranjevanja računov, ki naj bo obvezno. Inšpektor naj ima pravico kadarkoli, po izvedbi (ali pa vsaj prvih 5 let) npr. gradbenih ali inštalacijskih del, zahtevati predložitev računa.

Ukrep: Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in sprememba Zakona o prekrških

53. Iz dela in zaposlovanja na črno naj se v obrtnih dejavnostih izvzame tudi opravljanje brezplačnega dela sorodnikov v ravni vrsti (vnuki) kot tudi nekaterih sorodnikov v stranski vrsti

Za nekatere obrtne dejavnosti (na primer urarstvo) je nujno potrebno, da se začnejo znanje in spretnosti pridobivati v najzgodnejšem življenjskem obdobju. Prisotnost otrok v obrtnih delavnicah njihovih staršev oziroma starih staršev ne bi smela biti nelegalna. Obrt je namreč način življenja in domača obrt tudi način preživetja. Tako bi se moralo v splošnem podpirati zgodnje učenje obrti in prenos znanja starejših generacij na mlajše, da se lahko zagotovi kvaliteto in kontinuirano znanje znotraj družinskih obrti. Za veliko obrti je ključnega pomena zgodnje učenje fine motorike in stalno opazovanje obrtnikov pri njihovem delu, torej stalna prisotnost mlajših generacij na delovnih mestih njihovih sorodnikov. Obrt je način življenja, ki se ga moraš začeti učiti že v zgodnjem otroštvu. Pri

družinski obrti in podjetništvu gre za tako specifična primera, da zahtevata specifično obravnavo.

Cilj dopolnitve zakona je družinsko obrt, zlasti z vidika njenega učenja, še dodatno določiti kot izjemo od dela in zaposlovanja na črno. Zaradi promocije družinske obrti in nadaljevanja družinske tradicije je smiselno tudi vnukom omogočiti občasno legalno prisotnost v družinskih delavnicah starih staršev.

Predvsem v družinskih podjetjih pa se občasno pojavi potreba po vključenosti v delovni proces celotne širše družine in ne le ožjih družinskih članov, zato naj se omogoči legalno delo v omejenem obsegu tudi bratu, sestri, zetu, snahi podjetnika.

54. Odprava previsokih glob, ki niso sorazmerne s prekrškom ter višje kazni za opravljanje neregistriranega dela

Nekatere globe so občutno previsoke in niso sorazmerne s prekrškom. Zasebniki, kot dohodninski zavezanci, prosto razpolagajo z gotovino in jo lahko prenašajo iz blagajne v gospodinjstvo. Ob inšpekcijskih nadzorih se npr. gostincem zasebnikom izrekajo kazni za davčni prekršek, če stanje v blagajni ni skladno z izdanimi računi. Naše mnenje je, da pravne podlage za takšno ravnanje ni, saj obstoječa zakonodaja zasebnikom ne nalaga obveznost vodenja blagajniškega poslovanja. Ugotovljena razlika je lahko podlaga za izrek kazni, če to izvira iz neevidentiranega prometa.

Na drugi strani se ugotovljeni prekrški za opravljanje dela brez registrirane dejavnosti kaznujejo kot fizične osebe, kjer so globe bistveno nižje, namesto da bi se pri tem izrekalo višje globe, saj gre dejansko za opravljanje sive ekonomije in izogibanje plačevanja vseh dajatev in prispevkov.

Inšpekcija mora v postopkih najprej izdajati opozorila in napotila delodajalcem kako odpraviti pomanjkljivosti, ki bi lahko predstavljale kršitev in ureditvene odločbe ter kot zadnje sredstvo izreči globo.

Smiselno je pri kaznih upoštevati status manjših delodajalcev in zanje uvesti nižje kazni.

55. Odpoved pogodbe o zaposlitvi invalidu

Pri delodajalcu, ki ima najmanj pet zaposlenih delavcev, razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi ugotovi komisija v sestavi predstavnika Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), predstavnika Inšpektorata RS za delo (IRSD), predstavnika Zavoda

RS za zaposlovanje (ZRSZ), predstavnika delodajalcev in predstavnika sindikatov. Komisija pa lahko tudi pri delodajalcu, ki ima zaposlenih manj kot pet delavcev, ugotavlja razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi, če tako predlaga ZPIZ, ZRSZ, zavarovanec ali delodajalec. Glede na veljavno Uredbo o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, ki določa, da je vsak delodajalec, ki zaposluje najmanj 20 delavcev dolžan zaposliti obvezni delež invalidov predlagamo zvišanje meje iz 5 na 20 zaposlenih delavcev, ko razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi ugotovi komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi.

Predlagamo tudi spremembo Pravilnika o načinu dela Komisije v smislu črtanja oblige obveščanja delavca o nameravani odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki ga določa Pravilnik, saj takega obvestila o nameravani odpovedi ne zahteva več ZDR-1, ki velja od aprila 2013. Predlagamo možnost odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu tudi v kolikor gre za sklenjeno pogodbo za določen čas, saj zakonodaja omogoča odpoved samo v primeru sklenitve pogodbe za nedoločen čas.

56. Oprostitev plačila prispevka zaradi neizpolnjene kvote v invalidski sklad

Delodajalec, zavezanec h kvoti, ki ne izpolni kvote, mora do vključno zadnjega dne v mesecu za pretekli mesec plačati v sklad prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov, v višini 70% minimalne plače za vsakega invalida, ki bi ga moral zaposliti za izpolnitev predpisane kvote. V praksi pa bi delodajalci želeli zaposlitvi invalida, vendar primernega ni niti prijavljenega v evidenci iskalcev zaposlitve na zavodu za zaposlovanje. Predlagamo, da je delodajalec oproščen plačila prispevka zaradi neizpolnjevanje kvote, če mu Zavod RS za zaposlovanje izda potrdilo, da v evidenci iskalcev zaposlitve ni primernega invalida.

57. Nadomestna izpolnitev kvote

Predlagamo, da delodajalec, ki ne izpolnjuje kvote z zaposlenimi invalidi, lahko delno ali v celoti zniža obveznost plačila prispevka za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov na podlagi sklenjene pogodbe o poslovnem sodelovanju z enim ali večimi invalidskimi podjetji ali zaposlitvenimi centri kot nadomestno izpolnitev kvote.

ZDRAVSTVENI SISTEM

58. Zahteve za spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

- Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) po 20 koledarskih dneh

Obdobje po zdajšnji zakonski ureditvi, ko gredo nadomestila v breme delodajalca je 30 delovnih dni (praktično 42 koledarskih dni), kar je absolutno predolgo, zato zahtevamo, da se skrajša na največ 20 koledarskih dni. Smiselno enako naj velja tudi za samozaposlene osebe in družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe.

- Predlagamo, da začasna nezmožnost za delo in nadomestilo plače traja v posameznem primeru neprekinjeno največ 12 mesecev ali s prekinitvami v dveh letih največ 18 mesecev

Po izteku predlaganega roka se nadomestilo plače v enaki višini, kot se je zagotavljalo iz obveznega zavarovanja, zagotavlja v breme pokojninskega in invalidskega zavarovanja, če pri zavarovancu ni prišlo do povrnitve delovne sposobnosti.

- Določena naj bo pravica delodajalca o pridobitvi bolniškega reda od delavčevega osebnega zdravnika

Nedvoumno in eksplicitno naj bo v zakonu določena pravica delodajalca, da lahko od izbranega delavčevega osebnega zdravnika zahteva podatke o zdravstvenih omejitvah delavca in navodilih osebnega zdravnika, ki jih je dal delavcu v časučasne zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe.

- Okrepi naj se nadzor v času bolniškega staleža

Okrepi naj se laični in strokovni nadzor ter sankcionirajo kršitve v času bolniškega staleža, in sicer tako, da zavarovanec izgubi pravico do prejemanja nadomestila plače. Večji pomen mora, tudi v času bolniškega staleža, dobiti pooblaščen zdravnik medicine dela, ki mora sodelovati z delodajalcem in osebnim zdravnikom delavca.

- Zagotoviti osnovno zdravstveno varstvo vsakomur

Poskrbeti je treba za obrtnike, ki potrebujejo nujno zdravstveno oskrbo in zaradi različnih razlogov niso zmogli plačevati prispevkov.

- Prispevek za poškodbe pri delu naj se nameni tudi za promocijo zdravja in varstvo pri delu

Delodajalci vplačujejo prispevek za poškodbe pri delu v višini 0,53 odstotkov od bruto plače delavcev. Ta prispevek je potrebno obravnavati v povezavi z regresnimi zahtevki. Primarni namen tega prispevka je za kritje poškodb pri delu in poklicnih bolezni, del pa se naj porabi za promocijo zdravja in varstva pri delu, ki je obveza Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

- Ureditev poklicnih bolezni v povezavi s celovito prenovo zdravstvenega sistema

Predlagamo, da se najprej sprejme in uredi področje zdravstvene in pokojninske zakonodaje (predvsem Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju), ki bo zagotovilo ustrezne varovalke za preprečitev potencialnih zlorab in nedokazanih odškodninskih zahtevkov do delodajalcev, ki bi lahko nastale zaradi pravilnika o poklicnih boleznih.

- ZZS naj sam obračuna in izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu

Predlagamo, da ZZS sam obračuna in izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu, kot je že bilo v preteklosti.

- Uzakonitev odloga ter obročnega plačila prispevkov za socialna zavarovanja za delavce in zaposlene

- Nadomestilo za čas kratkotrajne odsotnosti samostojnega podjetnika zaradi bolezni se povrne s strani ZZS

59. Drugačna ureditev povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu

Iz 87. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) ter 191. do 193. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) izhaja, da imata ZZS ter ZPIZ, pravico od delodajalca zahtevati povrnitev stroškov zdravljenja in drugo povzročeno škodo, če je le-ta posledica delavčeve poškodbe pri delu, bolezni oziroma invalidnosti ali celo smrti in je nastala, ker niso bili izvedeni ustrezni higiensko-sanitarni ukrepi, ukrepi varstva pri delu ali drugi ukrepi, predpisani ali odrejeni za varnost ljudi.

Predlagamo, da se iz zgoraj citiranih zakonov določbe o povračilu škode črtajo oziroma bistveno spremenijo in gredo rešitve v smer omejitve delodajalčeve odgovornosti iz na-

klepa in hude malomarnosti, kot tudi siceršnjega limitiranja višine regresnih zahtevkov. Iz tega razloga predlagamo naslednje alternativne rešitve:

1. Odškodninska odgovornost delodajalcev v primeru regresnih zahtevkov zavodov naj bo **izključena**, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca. V ta namen bi se morala ustrezno spremeniti Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.
2. Odškodninska odgovornost delodajalcev mora biti **limitirana**, če je škodni dogodek posledica malomarnosti.

Obrazložitev k 1. in 2. varianti:

- regresni zahtevek ZZS ali ZPIZ iz naslova škode zaradi prometnih nesreč se naslovi zavarovalnici, pri kateri ima povzročitelj zavarovano avtomobilsko odgovornost – 18. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu, ZOZP-UPB3 (Uradni list RS, št. 93/2007);
- komercialne zavarovalnice imajo limitirano višino regresnih zahtevkov (12.000 EUR), če gre za škodo, ki izvira iz prometnih nesreč – 7. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu), četudi je povzročitelj škode alkoholizirana oseba;
- regresni zahtevki so limitirani tudi po ZPIZ-2 (190. člena zakona), če je povzročitelj škode fizična oseba. Ni videti utemeljenih razlogov, da se tudi za podjetja ne uporabi ta ureditev, upošteva naj se ekonomska moč povzročitelja škode in ne zgolj status;
- neenako obravnavanje posameznih povzročiteljev škode – podjetnik vs fizične osebe (regresni zahtevki niso predvideni pri adrenalinskih športih, škodah zaradi prekrška, voznikov, pod vplivom alkohola, ipd.);
- ustrezna zakonodaja je potrebna za boljše poslovno okolje in dvig konkurenčnosti.

3. Regresni zahtevki ZZS naj se krijejo iz naslova posebnega prispevka za poškodbe pri delu, ki se mesečno plačuje v višini 0,53 % od plače oziroma zavarovalne osnove.

4. Zakonsko predpisati obvezno zavarovanje za kritje regresnih zahtevkov, toda v okviru obstoječih prispevnih stopenj, brez dodatnih stroškovnih obremenitev gospodarstva.

60. Socialna varnost za vse kategorije zavarovancev

Pri uveljavljanju določenih socialnih pravic so samostojni podjetniki še vedno v neenakopravnem položaju, čeprav plačujejo namenske prispevke za socialno varnost na enak način in po enakih prispevnih stopnjah, kot ostale kategorije zavarovancev.

Predpisi, na podlagi katerih se uveljavlja socialna varnost, tako zaposlenih kot tudi tistih, ki so zavarovani na podlagi opravljanja dejavnosti ali kaki drugi podlagi, naj upoštevajo

specifiko posameznih kategorij zavarovancev; toda osnovna rešitev mora zagotavljati socialno varnost vsem zavarovancem, ne glede na to, ali so zavarovani iz naslova delovnega razmerja, iz naslova opravljanja dejavnosti ali kako drugače. Ravno z namenom uveljavljanja določenih socialnih pravic ob nastopu dogodka, za katerega so zavarovani, zavarovanci namreč plačujejo namenske prispevke, ki imajo obligatoren in ne prostovoljen značaj.

V zadnjih letih so pristojni le prislunili nekaterim pobudam in predlogom OZS, da je potrebno smiselno enako urediti pravice za vse zavarovance. Med pozitivnimi tovrstnimi normativnimi spremembami kaže izpostaviti:

- da tudi podjetnica, ki je zavarovana kot s.p. v času starševstva lahko uveljavi pravico do dela s polovičnim delovnim časom,
- tudi s.p. se od leta 2013 lahko delno upokoji,
- tudi s.p. se lahko umakne iz trga dela z namenom uveljavitve statusa družinskega pomočnika,
- tudi za s.p.-ja velja ustrezna denarna odmera za dan, ko prostovoljno daruje kri,
- tudi pri s.p.-ju velja, da v primeru recidiva, ki je opredeljen v 137. členu ZDR-1, prevzame finančno breme ZZS.

Kljub navedenim zakonskim izboljšavam, pa vendarle ostaja še nekaj problemov in primerov neenakosti zavarovancev kot sledi v nadaljevanju:

- V času bolniškega staleža nosilca samostojne dejavnosti mora biti zavarovalna osnova nižja

Nujno je potrebno ponovno uvesti rešitev na področju obračunavanja prispevkov za socialno varnost nosilcev samostojne dejavnosti, ki se nanaša na osnovo za obračun teh prispevkov v času njihove bolniške odsotnosti, ki traja do 30 delovnih dni.

V preteklosti je že bila uzakonjena in nato ukinjena rešitev, da se prispevki za socialno varnost v času bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni, ki bremenijo nosilca dejavnosti, obračunajo od zavarovalne osnove, ki je skladno z vrsto bolniške odsotnosti in njene dolžine nižja za določen odstotek. Ne strinjamo se, da mora nosilec samostojne dejavnosti v času svoje bolniške odsotnosti obračunavati prispevke od polne, 100 % zavarovalne osnove. Če bi bil kot lastnik družbe v delovnem razmerju v svoji družbi, bi bili v času njegove bolniške odsotnosti njegovi prispevki za socialno varnost obračunani od osnove, ki bi bila nižja za določen odstotek odbitka.

Sedanja ureditev, na podlagi katere je nosilec samostojne dejavnosti dolžan v času bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni v svoje breme, plačevati celotne prispevke za socialno varnost od osnove, ki bi jo dosegel, če bi delal, je tudi protiuustavna, saj ni utemeljenih razlogov za različno obravnavo obeh skupin zavezancev. Zahtevamo, da se odbitek od osnove za obračun prispevkov za socialno varnost v času bolniške odsotnosti, ki bre-

meni nosilca dejavnosti, izenači z načinom obračuna teh prispevkov pri zaposlenih v prvih 30 delovnih dneh njihove odsotnosti z dela, ki je odvisna od razloga za bolniško odsotnost (pri boleznih ali poškodbi izven dela je 80 %).

- Delna oprostitvev plačila prispevkov delodajalcev iz 156. člena ZPIZ-2 naj velja tudi za podjetnike, ki so vključeni v socialna zavarovanja po 15. členu ZPIZ-2 iz naslova opravljanja pridobitne dejavnosti kot samozaposlene osebe oz. kot družbeniki in poslovodne osebe po 16. členu ZPIZ-2

Po določbi 156. člena ZPIZ-2 so v letu 2020 delodajalci ponovno delno oproščeni plačila prispevkov delodajalca za starejše delavce in sicer v višini 30 % za zaposlene osebe, ki dopolnijo starost 60 let. Takšne delne oprostitve plačila prispevkov bi morali biti oproščeni tudi s.p.-ji, torej samozaposlene osebe iz 15. člena ZPIZ-2, ki samostojno opravljajo pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost, v kolikor so stari 60 let, kakor tudi družbeniki, ki so poslovodne osebe in obvezno zavarovani po 16. členu ZPIZ-2.

POKOJNINSKI SISTEM

61. Zahteve za spremembo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

- Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti

Nesmiselno je postavljati zahtevo, da mora obrtnik oziroma podjetnik svojo dejavnost kot s.p. zapreti, če hoče uveljaviti polno pokojnino, kar je še posebej nepotrebno, v kolikor ima zaposlene delavce, ki jim na ta način zagotavlja tudi socialno eksistenco in zanje odreja ustrezne prispevke v blagajne javnih zavodov.

Tako ministrstvo, pristojno za delo kot tudi druge inštitucije večkrat izpostavljajo in nagovarjajo starejše, da je treba ohraniti aktivnost v čim višji starosti. Zaželeno bi moralo biti, da se ta aktivnost pozna tudi v materialnem smislu.

Novela Zakona o urejanju trga dela je to omogočila upokojencem, ki v odvisnem razmerju lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino zaslužijo do 8.235,35 evrov letno. Podobno je brez škodljivega vpliva na pokojnino moč opravljati funkcijo prokurista ali direktorja na podlagi civilnopravne pogodbe o poslovođenju in to ne glede na višino zneska (po starem ZPIZ-1 je veljala omejitev do minimalne plače), prav tako tudi intelektualci preko avtorskih pogodb lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino prejemajo honorarje in to brez limita, podobno pa je tudi z zaslužki upokojencev na podlagi podjetniških pogodb.

Večina zavarovancev namreč pokojnino razume kot pravico, ki jim pripada, ker so v ta namen 40 let plačevali namenske prispevke.

Glede na navedeno predlagamo pripravo takšne sistemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokojenim obrtnikom, podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost, iz naslova katere v izogib očitkom o neljalni konkurenci plačujejo še naprej predpisane dajatve, tako davke kot prispevke.

Rezultat take rešitve bo več sredstev v proračunu, več davkov iz naslova dohodnine, DDV, več prispevkov za ZPIZ in ostale inštitucije, večja bo socialna varnost upokojencev, večje bo njihovo zadovoljstvo, ko bodo videli, da lahko sami še vedno koristno in aktivno soustvarjajo tudi v starosti, manj bo sive ekonomije, in obratno.

Smiselno enako naj velja tudi za družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe. Iskanje rešitve za ohranitev polne pokojnine na način, da družbenik postane prokurist, poslovodno funkcijo pa prenese na kako drugo osebo nima posebne dodane vrednosti, ampak predstavlja nepotrebno administrativno in finančno breme.

Četudi je novela ZPIZ-2B razširila inštitut delne upokojitve na način, da je možno uveljaviti tri četrtine pokojnine in plačevati iz naslova nadaljnjega opravljanja dejavnosti zgolj četrtino prispevkov, takšna zakonska rešitev ne zadovoljuje pričakovanj vseh naših članov, ki želijo imeti polno pokojnino. Vsekakor je nerazumljivo in družbeno škodljivo, da lahko uživa polno pokojnino tisti, ki popolnoma ničesar ne počne, ne pa tudi obrtnik, podjetnik, ki bi ob prejemanju polne pokojnine, opravljal še legalno dejavnost in iz tega naslova plačeval še davke in prispevke, če ob tem zanemarimo tudi višje dajatve iz naslova komunalnih prispevkov. Čeprav je Ustavno sodišče RS z odločbo št. U-I-303/18-38 odločilo, da zdajšnja zakonska rešitev ni v neskladju z Ustavo RS, pa je vsekakor za v bodoče izhajati tudi iz njihove ugotovitve v 38. tč. obrazložitve, »vendar taka presoja US ne pomeni, da Ustava drugačno ureditev onemogoča«. To pomeni, da zakonodajalec lahko dvojni status uredi tudi v smeri predloga OZS.

- Odlog in obročno plačilo prispevkov za socialna zavarovanja za s.p.-je in družbenike poslovodje

Skladno z odločbo Ustavnega sodišča RS, je ZPIZ-2 uzakonil ureditev, da ni več možen odpis ali delni odpis kot tudi ne odlog ali obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Glede na dejstvo, da se ta odločba nanaša na zaposlene, menimo, da bi za podjetnike še vedno morala obstajati možnost odloga ali obročnega plačila prispevkov. Tudi plačilo z zamikom ali na obroke, pomeni korektno izpolnitev predpisanih obveznosti, saj se pri tem zaračunajo zakonite zamudne obresti in posledično de facto nihče ne bi bil oškodovan. Zadostno varovalko pred morebitno zlorabo pa predstavlja že zakonska ureditev, da se s.p.jem v primeru neplačanih prispevkov ne prizna pokojninska doba.

- Ustanovitev enotnega izvedenskega organa za delavce invalide

V primerih, ko je delavec v invalidskem postopku, naj se v sodelovanju z delodajalcem že v obravnavi pred invalidsko komisijo ZPIZ, vključi tudi predstavnik ZRSZ, ugotavlja možnost prerazporeditve delavca na drugo delovno mesto, upoštevajoč pri tem tako specifiko delovnega procesa delodajalca kot tudi zdravstvene oziroma delovne omejitve delavca.

S tem bi odpadli dolgi postopki pred 5-člansko komisijo ministrstva, pristojnega za delo, ki podaja mnenje o dopustnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu, pri čemer to mnenje temelji ravno na ugotavljanju možnosti ali delodajalec odločbo ZPIZ o prerazporeditvi delavca na drugo delovno mesto sploh lahko realizira ali ne.

V praksi se v večini primerov, ki pridejo pred to komisijo ugotovi, da prerazporeditev delavca na drugo delovno mesto ni možna, zato se običajno tudi poda soglasje za odpoved pogodbe o zaposlitvi. To pomeni, da se posamezni postopek v primeru, ko pri delodajalcu ni ustreznega delovnega mesta za invalida, konča z nekajmesečno zamudo, ki pa finančno bremeni delodajalca.

Pristojna ministrstva naj pristopijo k pripravi zakonodaje, ki bo omogočila ustanovitev enotnega izvedenskega organa, ki bi posameznega zavarovanca obravnaval bodisi za potrebe ocenjevanja začasne, trajnejše ali trajne dela zmožnosti, tako za potrebe ZZS, ZRSZ kot tudi ZPIZ, saj bi se na ta način postopki izvajali bistveno bolj racionalno.

62. Poklicno zavarovanje

Vlada Republike Slovenije mora v čim krajšem možnem času sprejeti uredbo, s katero se določijo merila in kriteriji ter način in financiranje ugotavljanja delovnih mest, za katera so delodajalci dolžni plačevati prispevke za poklicno zavarovanje. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pa bi moralo čimprej v skladu z 201.a členom ZPIZ-2 imenovati Komisijo, pristojno za ugotavljanje, ali pri zavezancu obstajajo delovna mesta, za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje. S tem naj bi se dosegla revizija delovnih mest ter delodajalcem omogočila vključitev in izključitev iz sistema poklicnega zavarovanja ob spremembi pogojev.

Do današnjega dne ni bila izdana ne uredba, ne imenovana Komisija pri MDDSZ, kljub temu, da je zakonski rok za sprejetje uredbe potekel že pred dobrimi šestimi leti. S tem so pristojni organi opustili zakonsko določeno obveznost, kar lahko predstavlja temelj za odškodninsko odgovornost države v primeru konkretnih sporov.

63. Spregled obvestilne dolžnosti delodajalca glede prijave zaposlenih invalidov v zavarovanje

Delodajalec, ki ima 20 ali več zaposlenih, je zavezanec h kvoti na podlagi Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI) in Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, kar pomeni, da mora imeti določen odstotek zaposlenih invalidov, ki pa je odvisen od vrste dejavnosti, ki jo delodajalec opravlja. V kolikor kvote ne izpolnjuje, mora za vsakega manjkajočega invalida, v Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije, plačati prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v višini 70 odstotkov minimalne plače ali skleniti pogodbo o poslovnem sodelovanju z invalidskim podjetjem kot nadomestno izpolnitev kvote.

Upošteevajoč zakonsko terminologijo v 62. členu ZZRZI in 6. členu Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, lahko delodajalec izpolni kvoto le s tistimi zaposlenimi invalidi, ki jih je prijavil v zavarovanje v skladu z Navodilom za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje za invalide. To pomeni, da delodajalci, četudi imajo dovolj zaposlenih invalidov, ne morejo uveljavljati njihovega vštevanja v zahtevano kvoto, če jih nimajo prijavljene na ZZS kot invalide v skladu z navodilom. Na ta način se takšni delodajalci obravnavajo in sankcionirajo na popolnoma enak način kot delodajalci, ki sploh nimajo zaposlenih invalidov, kar je popolnoma nesprejemljivo.

Spregled takšne formalne dolžnosti delodajalca, bi lahko predstavljal kvečjemu podlago za izrek manjše globe, vsekakor pa delodajalca v takem primeru ne bi smeli obravnavati kot zavezanca, ki ni izpolnil kvote. V dobi informacijske tehnologije bi morale javne institucije kot npr. ZPIZ, ZZS, FURS in Sklad, z medsebojno izmenjavo informacij poskrbeti za pravilno in popolno ugotovitev dejanskega stanja in si po uradni dolžnosti izmenjevati relevantne podatke tudi o zaposlenih invalidih, delodajalca pa v smislu prijazne javne uprave pravočasno opozoriti na morebitne formalne spreglede.

64. Omejitev obveznosti zaposlovanja invalidov za nekatere dejavnosti

Predlagamo spremembo Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, da obliacija zaposlovanja invalidov ni predpisana za prevoznike in tiste dejavnosti, kjer invalidi glede na naravo dejavnosti ne morejo oz. celo ne smejo opravljati dela (vozniki, ipd.).

Predlagamo, da v določenih dejavnostih ne bi bilo potrebno zaposlovati invalidov ali plačevati prispevka za nedoseganje kvote, če tako delo zahteva popolnoma zdrave, mentalno in fizično sposobne ljudi, predvsem tudi zaradi varnosti tretjih oseb.

65. Sklad obrtnikov in podjetnikov

Ker so bili obrtniki izločeni iz državnega sistema pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja, so ustanovili Sklad obrtnikov in podjetnikov (SOP) in od leta 1956 do leta 1985 namesto države plačevali stroške pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja. Namesto države, so aktivni člani plačevali stroške pokojninskega zavarovanja za upokojene člane. Da bi odpravila posledice pretekle krivičnosti, se je država leta 2000 obvezala refundirati pokojnine starejših upokojencev. Tako je SOP imel dovolj sredstev, da bi tudi sedanji aktivni člani, na katere se je prenesel strošek financiranja namesto države, v prihodnosti dobili pokojnine, ustrezne premijam, ki so jih plačevali.

Državni zbor RS pa je leta 2016 spremenil Zakon o poračunavanju finančnih obveznosti RS iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1,) s katerim je praktično ukinil financiranje upokojenih članov SOP. S tem država ponovno uvaja krivično ureditev, ker je breme financiranja preteklih obveznosti države prevalila na sedanje člane. Ker je država za 90 % znižala obseg refundacije, je SOP moral znižati pokojnine, saj mora lastna sredstva ohraniti tudi za pokojnine najmlajših članov SOP.

Predlagamo sistemsko ureditev financiranja zavarovancev SOP.

III. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV

Zahteve za spremembo zakonodaje na področju čezmejnega izvajanja storitev

66. Ukinitev vizumov za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav

Pridobivanje vizumov predstavlja precejšnjo oviro pri izvajanju gradbenih projektov v Nemčiji in Avstriji; predvsem tam, kjer delodajalec zaposluje polovico slovenskih in skoraj toliko še tretjih državljanov. Ti postopki bi morali biti poenostavljeni, vsaj za majhne delodajalce. Glede na to, da se morajo hitro odzvati na trgu so postopki pridobivanja vizumov prepočasni tako za Avstrijo in za Nemčijo, saj se morajo podjetniki prilagajati tržnim razmeram, v nasprotnem primeru izgubijo posel. To pa ima za posledico tudi odpuščanje delavcev.

Slovenska podjetja, ki opravljajo čezmejno storitev v Nemčiji in zaposlujejo državljane tretjih držav, imajo pravni status rezidenta za daljši čas (long-term residents EU) in morajo zanje pridobiti vizum za delo v Nemčiji, če delo poteka več kot tri mesece znotraj obdobja 12 mesecev. Predlagamo, da zaposleni delavci tretjih držav, ki so zaposleni v slovenskem podjetju lažje pridobijo »VANDER ELST« za Nemčijo in pričnejo z delom istočasno kot slovenski državljani (vsaj za majhne delodajalce).

S podobno problematiko se srečujejo tudi slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav in te napotujejo na delo v Avstrijo za več kot tri mesece. To je predvsem problem gradbenih podjetij, ki čezmejno izvajajo storitve. Čeprav so vizumi do 90 dni ukinjeni, se podjetja, ki opravljajo čezmejno dejavnost v Avstriji več kot tri mesece, še vedno srečujejo s tovrstno problematiko.

Kljub dokazilom odvetniške pisarne Grilc-Vouk-Škof, v postopku pred Neodvisnim upravnim senatom za Koroško, da zahteva Direktive avstrijskega Ministrstva za finance ni v skladu niti z evropsko niti z avstrijsko zakonodajo, še vedno za tretje državljane zahtevajo vizum ali bivalno vizo D. Glede napotitve tretjih državljanov odloča avstrijski zavod za zaposlovanje - AMS, zato imajo slovenska podjetja težave s pričetkom del, saj se dogaja, da ne odobrijo napotitve tretjih državljanov, kar povzroča dodatne nevšečnosti slovenskim podjetjem.

Pogostokrat se zgodi, da ne morejo dokončati del ali jih opravijo le do polovice prav zaradi administrativnih ovir, ki jih povzročajo postopki pridobivanja vizumov za tretje državljane in drugih postopkov, ki jih izvaja njihov zavod za zaposlovanje AMS. Zahtevamo, da se vizumi dokončno ukinejo tudi za čas dela več kot 90 dni v Avstriji za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav.

Že vrsto let opozarjamo na problematiko pridobivanja vizuma za slovenska podjetja, a se do še ni rešilo. Zaradi zavračanja vlog s strani nemškega veleposlaništva prihaja do odpovedi pogodb slovenskim podjetnikom, ker ne morejo pravočasno urediti vizuma za svoje delavce. Ti iščejo rešitve drugje, a v večini primerov plačujejo slovenska podjetja globe v Nemčiji za svoje delavce, ki jih pošiljajo na delo v tujino. Ponovno opozarjamo na problematiko pridobivanja vizumov, ki jo je potrebno rešiti čimprej ter s tem odpraviti administrativno oviro, na katero opozarjajo podjetja.

67. Problematika čezmejnega izvajanja storitev v Italiji

Do dodatnih administrativnih zahtev prihaja tudi pri čezmejnem opravljanju storitev z Italijo. Ta od slovenskih podjetij zahteva številno dokumentacijo, ki jo morajo slovenska podjetja tudi sodno prevesti. Določenih opravljenih tečajev ali usposabljanj, ki so jih slovenska podjetja opravila v Sloveniji, pa enostavno ne prizna in jih morajo slovenska podjetja opraviti še dodatno v Italiji. Naj omenimo dva primera: tečaj prve pomoči je po slovenski zakonodaji predviden v trajanju 8 ur, v Italiji pa je tečaj prve pomoči predviden v trajanju 16 ur. Torej tečaj, ki je opravljen v Sloveniji praktično je v Italiji nepriznan.

Italija pozna koordinatorja za varnost pri delu (RSPP), ki ga pooblasti delodajalec za preventivno izvajanje varnosti in zaščite pred tveganji v podjetju. Opraviti mora posebno strokovno usposabljanje v trajanju glede na stopnje tveganja. Na vsakih 5 let pa je potrebno tovrstno usposabljanje obnoviti v trajanju 16 ur. Po slovenski zakonodaji pa je predvidena strokovna oseba, odgovorna v podjetju za varnost pri delu, ki opravi poseben strokovni izpit in opravlja podobne naloge, vendar Italija tega ne prizna. Zato morajo slovenska podjetja skleniti pogodbo v Italiji z ustrežno osebo ali podjetjem ali pa opraviti usposabljanje po italijanski zakonodaji. Predlagamo, da se zakonodajna stališča uskladijo ter odpravijo razlike med državama. Z odpravo razlik bi se zmanjšali stroški slovenskih podjetij in čas, ki ga porabijo za opravljanje vseh aktivnosti pri obih zakonodajnih zahtevah.

Prav tako bi radi opozorili na davčni problem v Italiji. Podjetnik, slovenski mali zavezanec, ki v Republiki Sloveniji ni identificiran za DDV, v primeru, da opravlja v Italiji storitve za fizične osebe ali pa prodaja izdelke na stojnici ali na sejmu v Italiji, mora v Italiji pridobiti davčno številko. Obračunati in plačati mora DDV v Italiji, kar je urejeno v Direktivi EU in velja tudi za tuja podjetja v Sloveniji. Mali slovenski zavezanec, ki mu po slovenski zakonodaji ni potrebno biti zavezanec za DDV, v Italiji ne more pridobiti davčne številke, ne da bi se najprej v Republiki Sloveniji identificiral za DDV zavezanca. Torej mora prostovoljno vstopiti v sistem DDV-ja in v sistemu ostati na primer 5 let ter šele takrat lahko v Italiji pridobi davčno številko. Menimo, da je to neupravičena zahteva Italije.

68. Odprava administrativnih ovir za majhne delodajalce

Slovenska podjetja se srečujejo z vrsto administrativnih ovir preden sploh začnejo z delom v tujini. Največ težav povzroča podjetnikom priprava celotne dokumentacije za čezmejno opravljanje storitev.

Po 1.1.2018 je s strani avstrijskega ministrstva za gospodarstvo vedno več ovir s pridobivanjem dovoljenj za regulirane dejavnosti v Avstriji, ki pa v Sloveniji niso regulirane (steklar, proizvajalec čolnov in nekatere gradbene dejavnosti). Po pojasnilu avstrijskega ministrstva za določene dejavnosti zahtevajo kvalifikacijo, ne glede na to, da dejavnost v Sloveniji opravljajo več kot dve leti. Predlagamo, da se te ovire odstranijo ter s tem omogoči slovenskim podjetjem opravljanje čezmejnih storitev.

Zakon o čezmejnem izvajanju storitev, ki je začel veljati s 1.1.2018, slovenskim majhnim delodajalcem postavlja ovire, ki jim onemogoča hitro opravljanje del v tujini. V praksi se je izkazalo, da se potrdilo A1 izdaja v roku 5 dni od popolne vloge. Ta rok je v številnih primerih predolg, saj pogosto pride do napotitve nepredvideno. Problematika, s katero se srečujejo majhni delodajalci je tudi, da potrdila A1 ne morejo pridobiti za isto obdobje za več lokacij. To je najpogosteje v gradbeništvu, delavci tedensko menjajo lokacije opravljanja dela in v naprej z gotovostjo ne morejo predvideti menjave gradbišča. Naslednja administrativna ovira je, da mora delodajalec še vedno sam spreminjati zavarovalno podlago, četudi potrdilo A1 po 12. členu preneha veljati zaradi izteka njegove veljavnosti.

Problematika spreminjanja zavarovalnih osnov se v praksi pojavi tudi v primerih, ko na primer delodajalec ne more narediti spremembe zaradi prostih delovnih dni iz 002 na 001. V takem primeru ostaja delavec brez ustreznega zavarovanja. V praksi pa pomeni, da mora zdravstvene storitve plačevati delavec sam ter naknadno zahtevati povračilo. Predlagamo, da se sistem nadgradi elektronsko, z upoštevanjem vseh pomanjkljivosti, s katerimi se srečujejo delodajalci v praksi.

S stroškovnega vidika je sistem spreminjanja zavarovalne osnove za delodajalca ugodnejši, zato je potrebno odpraviti vse administrativne ovire za neovirano spreminjanje, ko gre za napotitev delavcev v tujino.

Glede na to, da se delodajalci srečujejo s pomanjkanjem delovne sile zahtevamo, da se odpravi administrativna ovira, ki preprečuje novo ustanovljenim podjetjem napotitev novih tujih delavcev, kajti obdobje šestih mesecev pred vložitvijo vloge za izdajo potrdila A1 za novega tujega delavca je predolgo. Predlagamo, da se to obdobje skrajša na tri mesece. Delodajalci dobivajo posle nepričakovano in morajo hitro odreagirati.

Ker imajo delodajalci težave pri pridobivanju ustreznega kadra oziroma delovne sile skoraj v vseh dejavnostih predlagamo, da bi lahko študenti in upokojnenci dobili potrdilo A1.

Ukrep: Sprememba Zakona o čezmejnem izvajanju storitev

69. Dolgotrajni postopki pridobitve delovnih dovoljenj (za državljane tretjih držav)

Sektor prevoza blaga se že dalj časa sooča s problematiko pomanjkanja voznikov. Ukrep uvrstitve poklica voznika težkega tovornega vozila na seznam deficitarnih poklicev, nikakor ne zadostuje, da bi prevozna podjetja pravočasno zapolnila potrebe po voznikih. V zadnjem času pa se vse večje potrebe izkazujejo tudi na področju prevoza potnikov (vozniki avtobusov).

S kroničnim pomanjkanjem voznikov se soočajo tudi ostale evropske države. Nekatere izmed njih so že sprejele ukrepe, s katerimi želijo vzpodbuditi večje zanimanje za opravljanje tega poklica. Madžarska je npr. že v lanskem letu uvedla brezplačno obvezno izobraževanje voznikov, pridobitev ustreznega vozniškega dovoljenja ter delodajalcem povračilo stroškov v zvezi z usposabljanjem voznikov (3-mesečno praktično usposabljanje).

Prevozniški sektor se pri zaposlitvi voznika, ki prihaja iz tretjih držav, sooča z izredno dolgotrajnimi postopki pridobivanja potrebnih dokumentov. Ti trajajo tudi po več mesecev, kar je v dobi elektronske obdelave podatkov povsem nesprejemljivo. Ostale evropske države (npr. Nemčija, Madžarska) so zaradi kroničnega pomanjkanja voznikov že pristopile k izrednim ukrepom na podlagi katerih lahko voznik tujec (državljan tretjih držav) pridobi enotno delovno dovoljenje najkasneje v roku 5 delovnih dni.

- Delovni preizkus novo zaposlenega delavca iz tretjih držav

Predlagamo, da se za nove zaposlitve delavcev iz tretjih držav, v času postopkov pridobivanja vseh potrebnih bivalno/delovnih in drugih dovoljenj, ki so izjemno dolgotrajni, še pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi uvede t.i. institut «delovnega preizkusa», v času katerega bi kandidat že pričel z delom pri delodajalcu. V bistvu bi se to poizkusno delo izvršilo v času, ko kandidat lahko prebiva v državi iz naslova turističnega obiska. Če kandidat ne bi mogel pridobiti vseh ustreznih dovoljenj, bi se delovni preizkus prekinil. Torej bi bilo potrebno čas za rešitev vlog za delovno/bivalna dovoljenja limitirati na tri mesece. S tem bi se bistveno olajšalo pridobivanje novih zaposlenih, kar je za gradbeno panogo zelo pomembno, saj je vedno težje pridobiti nove zaposlene.

- Pravica do izrabe očetovskega dopusta

Glede na to, da družine delavcev iz tretjih držav večinoma ne bivajo v Sloveniji, je za delodajalca zelo moteče, da nenapovedano, za daljše obdobje, izgubi zaposlenega ob rojstvu otroka. Predlagamo, da se problematika reši z varovalko, da se očetovski dopust

ob rojstvu otroka, lahko koristi v skladu z dogovorom z delodajalcem in obveznostmi zaposlenega pri delodajalcu.

- Nadzor nad tujimi ponudniki storitev v Sloveniji

S sprejetjem Zakona o čezmejnem izvajanju storitev je problematika nadzora nad tujimi ponudniki rešena le delno. Inšpekcijske službe in carinsko službo je potrebno okrepiti tudi s kadrovskega vidika. Inšpekcijski nadzori bi se morali vršiti bolj pogosto in na različnih mestih. S sprejetjem novega zakona v Avstriji (Zakon o preprečevanju plačnega in socialnega dumpinga, novela LSD-BG), ki je začel veljati s 1.1.2017, je avstrijska finančna policija dobila večja pooblastila pri izrekanju in presoji kazni, kot jo je imela do sedaj. Njihovi nadzori se izvajajo vsepovsod in se začnejo že pri prestopu na njihovo ozemlje.

Na slovenskem gradbenem trgu se vse pogosteje pojavljajo izvajalci iz tujine, ki ne izpolnjujejo predpisanih zahtev za izvajanje del in predstavljajo veliko neelojalno konkurenco domačim izvajalcem del. Predlagamo, da se službe inšpekcijskega nadzora čimprej kadrovske okrepijo in začnejo delovati po avstrijskem vzorcu ali poiščejo podoben vzorec, ki bo učinkovitejše in temeljitejše zagotavljal boljši nadzor kot do sedaj. Nadzor je potreben predvsem glede ustrezne prijave za izvajanje obrtne dejavnosti v RS, ali se pri zaposlovanju delavcev držijo določil delovno pravne zakonodaje in kolektivnih pogodb ter določil predpisov o varnosti in zdravju pri delu na gradbiščih.

Osnova za tak nadzor je v Obrtnem zakonu, ki v 42. e., f. in g. členu določa, da mora ponudnik iz tujine pred prvim občasnim opravljanjem obrtne dejavnosti vložiti prijavo pri pristojnem organu, zlasti če gre za dejavnost, ki lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje ali varnost, kar gradbeništvo nedvomno je.

Delodajalci iz tujine v večini primerov zaposlujejo cenejšo delovno silo iz manj razvitih držav EU ali tretjih držav. Pri tem delavcem ne zagotavljajo delovno socialnih pogojev in pogojev varnega in zdravega dela, kot jih določajo veljavni predpisi in kolektivne pogodbe v RS. S tem so njihove cene lahko bistveno nižje kot cene domačih izvajalcev, ali pa izvajalcev iz RS, ki izvajajo dela v drugih EU državah.

- Prepoved zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev

Delodajalci se vse pogosteje srečujejo s pomanjkanjem delovne sile, predvsem za delo v Sloveniji na področju gradbeništva in ostalih dejavnosti. Zahtevamo, da se črta 4. točka 1. odstavka 42. člena Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev glede prepovedi zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev, ker je s stališča delodajalcev neživljenjska. Zaradi pomanjkanja delovne sile prihaja do zastoja opravljenih storitev in celo do odpovedi poslov. Posledica tega je prenehanje delovanja manjših delodajalcev. Zahtevamo, da manjši delodajalci lahko zaposlujejo tuje osebe in nemoteno opravljajo storitve, čeprav jim je izrečena le ena kršitev.

IV. DAVČNI SISTEM

Zahteve za spremembo Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb

70. Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov

Lestvica za odmero dohodnino vsebuje primerljive stopnje obdavčitve z drugimi državami EU, vendar pa dohodninski razredi niso primerljivi, saj so občutno prenizki. Medtem ko imajo nekatere države članice EU ničelno dohodninsko stopnjo tudi za dohodke do 11.000 evrov in več, v Sloveniji najnižja dohodninska stopnja zajema dohodke do zneska 8.500 evrov in je obdavčena s 16 %. OZS zahteva, da se razpon prvega razreda dohodninske lestvice zviša na 11.000 evrov ter obdavči z ničelno dohodninsko stopnjo.

Obremenitve podjetij so previsoke, zato OZS zahteva znižanje prispevkov delodajalca in delojemalca v korist delavcu. S predlogom bi se zvišalo neto plačilo delavca, motivacija in pripravljenost delavcev za delo, posledično pa bi povečana potrošnja vodila v vsesplošno gospodarsko korist.

Predlagamo tudi, da se dodatke za nadurno, nedeljsko in praznično delo oprosti plačila prispevkov. Plačila prispevkov na dodatke sta oproščena delavec in delodajalec, znesek, namenjen plačilu prispevka delodajalca naj pripada delavcu, v smislu višjega bruto dohodka.

71. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja

V Sloveniji je največ mikro in majhnih podjetij, ki so tudi inovativna, in predvsem bolj prilagodljiva od srednjih in velikih podjetij. Poslovanje majhnih podjetij je manj stabilno, težje spremljajo spreminjajočo se zakonodajo in tudi težje obstanejo na trgu zaradi nepričakovanih sprememb v poslovnem okolju.

Predlagamo dve stopnji davka od dohodkov pravnih oseb: znižano stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb za mikro in majhna podjetja, po vzoru nekaterih evropskih držav ter 19% splošno stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb, ki bi veljala za srednja in velika podjetja. S tem ukrepom bi okrepili stabilnost in rast malega gospodarstva ter omogočili odpiranje novih delovnih mest.

72. Nujnost možnosti proste izbire sistema plačane ali zaračunane realizacije pri ugotavljanju davčne osnove zasebnikov po zgledu Nemčije, Avstrije

OZS vztraja, da se davčna pravila priznavanja oslabitev terjatev izenačijo z računovodskimi pravili. V nasprotnem OZS zahteva uvedbo sistema dohodninske obdavčitve dohodkov iz dejavnosti na način, ki bo primerljiv s sistemom obdavčitve zasebnikov v Avstriji, Nemčiji, Veliki Britaniji, na Švedskem, Hrvaškem in Finskem. Krivično je namreč, da obrtniki in samostojni podjetniki nimajo možnosti izbire enostavno zastavljenega, s tujino primerljivega sistema plačane realizacije.

OZS zahteva, da se tudi v slovensko davčno zakonodajo vnesejo primerljive rešitve z možnostjo izbire ugotavljanja davčne osnove zasebnikov po sistemu plačane ali zaračunane prodaje.

73. Poenostavitev pravil pri računovodenju in ugotavljanju davčne osnove za mikro in mala podjetja

Nedopustno je, da imajo v Sloveniji samostojni podjetniki in obrtniki tako zapletena pravila vezana na računovodenje in ugotavljanje davčne osnove. Kljub sprejetju novih Slovenskih računovodskih standardov, ki so pričeli veljati s 1. januarjem 2016 (in kasnejšimi popravki), se pravila računovodenja za samostojne podjetnike in mikro podjetja niso v ničemer poenostavila.

Temeljni problem pri uporabi predpisov, ki veljajo pri samostojnih podjetnikih, je namreč v tem, da je podjetnik dolžan kombinirati predpise, ki veljajo specialno zanj, s tistimi, ki veljajo za pravne osebe, kar občutno oteži razumevanje pravnih podlag, s tem pa tudi davčno varnost podjetnikov. Samostojni podjetniki in obrtniki morajo namreč rešitev za posamezen davčni problem najprej iskati v Zakonu o dohodnini, nato pa jih ta zakon v delu, ki se nanaša na obdavčitev dohodkov iz dejavnosti napoti na uporabo Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki velja od mikro družb do največjih delniških družb, zato ni prilagojen temu, da bi ga lahko uporabljali samostojni podjetniki, vendar so ga kljub temu dolžni uporabljati. Pri tem v Zakonu o dohodnini ni navedeno, katere člene Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb naj bi samostojni podjetnik uporabljal, temveč mora sam izluščiti, katera pravila iz predpisa, ki velja za pravne osebe, naj bi veljala tudi zanj, kot zasebnika.

OZS posledično zahteva, da se davčni predpisi pri tistih malih poslovnih subjektih, ki ugotavljajo davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, poenostavijo in uredijo na način, da bo celotna davčna zakonodaja, katero so dolžni davčni zavezanci upoštevati pri svojem poslovanju, urejena v zgolj enem davčnem predpisu.

74. Ukinitev obveznega vodenja in spremljanja zalog v mikro družbah

Vodenje materialnega knjigovodstva v mikro družbah je zamudno opravilo, ki ne prinaša dodane vrednosti za podjetje in podjetnika, zato OZS zahteva, da se mikro družbe, kot so opredeljene v 55. členu ZGD-1, razbremenijo nepotrebnega administriranja.

Stroški materiala naj se ugotovijo po metodi posrednega ugotavljanja porabe s popisom, kot to velja za podjetnike, ki vodijo knjige po načelu enostavnega knjigovodstva. Nedopustno je vodenje materialnih evidenc vezati na način vodenja knjig, saj to vodi v diskriminacijo med seboj enakovrednih udeležencev na trgu. Z ukinitvijo zahteve po vodenju in spremljanju zalog materiala se bo poenostavilo poslovanje in odpravilo birokratsko delo, podjetnikom in podjetjem pa omogočilo prihranek časa in denarja, ki ga bodo nedvomno namenili za opravljanje osnovne, pridobitne dejavnosti.

75. Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način

Pri prenosih podjetja na podjetnika prevzemnika se uporabljata dva predpisa vezana na zagotavljanje kontinuitete poslovanja po prenosu, in sicer Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) in Zakon o dohodnini, vendar vsebujeta različna merila glede upravičenih oseb, kar v praksi povzroča nelogične in nedopustne razlike.

V skladu z 72.a členom ZGD-1 podjetnik lahko za časa svojega življenja prenese podjetje na drugo fizično osebo (v nadaljnjem besedilu: podjetnik prevzemnik). S prenosom pridejo na podjetnika prevzemnika podjetje podjetnika ter pravice in obveznosti podjetnika v zvezi s podjetjem. Podjetnik prevzemnik kot univerzalni pravni naslednik vstopi v vsa pravna razmerja v zvezi s prenesenim podjetjem podjetnika. V nasprotju s to rešitvijo je na podlagi Zakona o dohodnini davčno nevtralen prenos možen le na nekatere osebe, določene v samem zakonu.

Zato OZS zahteva, da se Zakon o dohodnini dopolni na način, da se merila glede upravičenih oseb, ki so določene v 72. a členu ZGD-1, prenesejo tudi v Zakon o dohodnini.

Ukrep: sprememba Zakona o dohodnini in Zakona o gospodarskih družbah

76. Nevtralna davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja na podjetnika prevzemnika ali kapitalsko družbo

ZGD-1 omogoča prenos dela podjetja podjetnika na podjetnika prevzemnika oziroma na

kapitalsko družbo z univerzalnim pravnim nasledstvom. Z vidika Zakona o dohodnini pa tak način prenosa ni mogoče izvesti na davčno nevtralen način, saj podjetnik prenosnik še vedno obstaja in opravlja dejavnost, le da v zmanjšanem obsegu.

OZS zahteva spremembo Zakona o dohodnini z namenom, da se izenači položaj samostojnih podjetnikov in kapitalskih družb, s čimer bo tudi podjetnikom omogočena posebna (nevtralna) davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja.

77. Odpravnina iz poslovnih razlogov izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba in večkratno odpravnina izplačana delojemalcu

Zakon o dohodnini v zadnjem stavku devete točke 44. člena določa, da se za odpravnino zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki bi bila izločena iz davčne osnove dohodka iz delovnega razmerja ne šteje odpravnina, ki je, med drugim, izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba. Prav tako je vsaka naslednja odpravnina izplačana delojemalcu obdavčena. Menimo, da ne gre za zlorabo v kolikor se izplačuje drugo odpravnina po preteku določenega obdobja, na primer pri drugi zaposlitvi pri istem delodajalcu, od katere je minilo več kot eno leto.

OZS meni, da sta določbi Zakona o dohodnini diskriminatorni, zato zahteva, da se črta-ta.

78. Uvedba ugodnosti za delodajalca, ki zaposluje prostovoljnega gasilca, pripadnika Civilne zaščite ali drugega reševalca

Delodajalec, ki zaposluje delavca, ki je prostovoljni gasilec ali pripadnik Civilne zaščite ali prostovoljno in nepoklicno opravlja naloge zaščite, reševanja in pomoči v enotah, službah in drugih operativnih sestavah društev in nevladnih organizacij in je aktivni operativni član, naj bo oproščen plačila prispevkov delodajalca iz naslova plač ali pa naj se uvede davčna olajšava za delodajalca v višini izplačane bruto plače zaposlenega.

79. Znižanje davčne osnove samostojnega podjetnika iz naslova delovnopравnih pravic

Zakon o dohodnini (ZDoh-2) omogoča samostojnemu podjetniku znižanje davčne osnove, do Uredbe o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja, iz naslova povračil stroškov na službeni poti in povračil stroškov z zvezi z delom (prehrana, prevoza na delo in z dela ter terenski dodatek), ne pa tudi iz naslova ostalih pravic, ki pripadajo zaposlenim na podlagi ZDR-1. Ne glede na subjektiviteto je

nosilec dejavnosti »zaposlen« v svojem podjetju, zato mora biti posledično upravičen do znižanja davčne osnove iz naslova vseh delovnopравnih pravic, kot to velja za delavce v delovnem razmerju, primeroma regresa za letni dopust, nadomestila za ločeno življenje, odpravnine ob upokojitvi, jubilejne nagrade, solidarnostne pomoči in poslovne uspešnosti.

80. Izvzem zavarovalnih premij za skupinsko zdravstveno zavarovanje iz bonitet

Delodajalci lahko za zaposlene osebe sklenejo skupinsko zdravstveno zavarovanje, ki omogoča hitrejši dostop do zdravstvenih storitev. Skrajšanje odsotnosti delavca z dela je za podjetje ključnega pomena, tako z vidika organizacije dela (nadomeščanje) kot tudi s stroškovnega vidika (nadomestila). Ker na trgu ni dovolj usposobljene delovne sile, pomeni skrajšanje časa bolniške odsotnosti neposredni pogoj za opravljanje dejavnosti in nima značaja privatnosti, zato zahtevamo, da se tovrstna zavarovanja, ki so v prid delavca, delodajalca in nenazadnje celotne družbe, izključijo iz bonitet in štejejo za davčno priznan odhodek.

81. Neobdavčeni dohodki iz naslova prodaje zlata

ZDoh-2 dohodke fizičnih oseb iz naslova prodaje zlata eksplicitno ne ureja, so pa skladno z določili prve točke 32. člena ZDoh-2 tovrstni prejemki izvzeti iz obdavčitve.

V izogib vsakršnim dvomom, OZS zahteva, da se:

- ZDoh-2 dopolni na način, da se v zakon jasno zapiše, da so dohodki iz naslova prodaje zlata fizičnih oseb neobdavčeni;
- ZDoh-2 dopolni z definicijo zlata (oziroma investicijskega zlata) v obliki, kot jo smiselno določa Zakon o davku na dodano vrednost.

DAVČNE OLAJŠAVE

OZS se zavzema za uveljavljanje in razširitev davčnih olajšav:

82. Uvedba enostavnejšega načina uveljavljanja olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj

Na področju uveljavljanja olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj še vedno ugotavljamo, da je metodologija uveljavljanja teh olajšav v tujini prilagojena tudi manjšim podjetjem, torej v nasprotju z rešitvami v Sloveniji, kar pomeni, da je nujno tudi pri nas predpisati za mikro in majhna podjetja enostavnejši način uveljavljanja teh olajšav.

83. Razširitev možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti

V Sloveniji smo imeli do konca leta 2004 v Zakonu o dohodnini predpisane olajšave za začetnike. Te so bile kasneje ukinjene z utemeljitvijo, da vsebuje nov Zakon o dohodnini tudi nov način pokrivanja izgube v višini 100 odstotkov dosežene davčne osnove, zaradi česar naj začetniške olajšave ne bi bile več potrebne. V letu 2013 je zakonodajalec sprejel spremembe Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, na podlagi katerih je odslej možno pokrivanje izgube le v višini 50 % ugotovljene davčne izgube, kar povzroča zlasti malim poslovnim subjektom na začetku njihove poslovne poti številne probleme. Zato predlagamo nekaj novih olajšav, z namenom oživitve rasti malih podjetij:

- Olajšave za vlaganja v opremo

OZS zahteva razširitev olajšav za vlaganja iz 55.a člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb in 66. a člena Zakona o dohodnini na določeno opremo in vlaganja, ki so bila v preteklosti brez pravih argumentov izključena iz nabora možnih davčnih olajšav, s čimer so se zmanjšala vlaganja v določene vrste naložb, kar pa je posledično povzročilo tudi manjšo gospodarsko rast. Predlagamo razširitev davčne olajšave za vlaganja na:

- **vso pohištvo in pisarniško opremo**, ki se nahaja v poslovnih prostorih in poslovnih stavbah in služi opravljanju dejavnosti, brez zastarelega »realsocialističnega« ločevanja opreme na koristno oziroma potrebno in manj koristno ali nepotrebno. Zaradi takšnih nesmislov trenutno ni predmet olajšav našeta oprema, ki je v proizvodnih, storitvenih in trgovskih poslovnih prostorih in se neposredno uporablja za opravljanje teh dejavnosti, kar je nedopustno (npr. oprema gostiln in restavracij - mize, stoli, vrtni stoli, sedežne garniture, nočitvene zmogljivosti - postelje, ležišča, omare, police za shranjevanje izdelkov in materiala itd.) in za vlaganja v opremo, ki je opredeljena kot pisarniška oprema, vendar je potrebna za opravljanje dejavnosti (fotokopirni stroji, telefoni, rezalniki papirja itd.). Sodobni tehnološki in poslovni procesi namreč terjajo vedno več »možganskega dela«, ki se ga opravlja za pisalnimi mizami, pri tem pa uporablja različno pisarniško opremo in tehnologijo (ne zgolj računalniške opreme), katere uporaba je nujna za normalno izvajanje dejavnosti.

- Olajšave za nakup in vlaganje v nepremičnine

- Ponovna uvedba znatnih olajšav za investicije v izgradnjo in vzdrževanje stanovanjskih objektov

Občani bi olajšave lahko uveljavljali na podlagi računov za opravljene tovrstne storitve. Poudarek bi lahko bil dan gradnji in ukrepom za energetske bolj učinkovite objekte.

- Olajšave za prvi vstop v podjetništvo

OZS zahteva, da se za spodbujanje nastajanja novih podjetij in za stimuliranje prehoda iz ilegalne v legalno ekonomijo ponovno uvede davčno olajšavo za prvi začetek opravljanja dejavnosti, in sicer za prvo leto poslovanja v višini 100 odstotkov, za drugo leto poslovanja pa v višini 50 odstotkov.

- Olajšave za zaposlovanje

Obstoječa določila Zakona o dohodnini kot tudi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, predvidevajo olajšavo samo za zaposlitev oseb iz ciljne skupine - mlajših od 26 let in starejših od 55 let.

OZS zahteva širitev olajšave za zaposlovanje:

- na zaposlitev vseh brezposelnih oseb, ki so bile pred zaposlitvijo vsaj šest mesecev prijavljene v evidenci brezposelnih oseb pri Zavodu RS za zaposlovanje in v obdobju zadnjih 24 mesecev niso bile zaposlene pri tem zavezancu ali njegovi povezani osebi;
- na zaposlitev skrbnikov do otrokovega 15. leta starosti, saj je v tej skupini zaznati pogosto odsotnost z delovnega mesta zaradi nege, kar delodajalce odvrča od zaposlitve in
- na zaposlitev upokoencev.

Zahteve za spremembo Zakona o davku na dodano vrednost

84. Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo

Pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo se podjetje samostojnega podjetnika preoblikuje v gospodarsko družbo. V praksi je to tako, da naslednji dan AJPES izbriše podjetnika iz poslovnega registra na dan pred vpisom nove družbe v sodni register. Do konca leta 2011 je poslovni subjekt lahko FURS predložil izpis iz sodnega registra tudi v nekaj dneh po vpisu statusnega preoblikovanja vanj in je FURS ne glede na to novo družbo identificiral za DDV za nazaj - z datumom registracije nove družbe. Že nekaj časa pa ni več možno nove družbe identificirati za DDV z datumom za nazaj na dan registracije, temveč šele od dejanskega dne identifikacije za DDV, kar pa je lahko kar nekaj dni kasneje. V vmesnem času nova družba ni identificirana za DDV, kar pomeni, da se je prekinila njena kontinuiteta identifikacije, posledično bi oba poslovna subjekta (prenosni in prevzemni) lahko izgubila vsa upravičenja, ki sta jih pridobila iz preteklega poslovanja. Še večji problem je zaračunavanje DDV v tem vmesnem obdobju in davčne posledice za prejemnika računa, če bi bil DDV na njem vseeno zaračunan, identifikacije pa še ne bi bilo.

Podoben problem z identifikacijo za DDV nastane tudi pri prenosu podjetja samostojnega podjetnika na podjetnika prevzemnika po 72. a členu ZGD-1.

OZS zahteva ureditev ustreznih pravnih podlag (spremembe Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost), ki bi poslovnim subjektom, ki se formalno statusno preoblikujejo oziroma prenašajo dejavnost na podjetnika prevzemnika, dovoljevale neprekinjeno identifikacijo za DDV tudi po prenosu oziroma preoblikovanju, na podlagi univerzalnega pravnega nasledstva.

85. Problematika zahtevka za vračilo DDV davčnega zavezanca, ki je bil izbrisan iz registra zavezancev za DDV

OZS zahteva spremembo in dopolnitev 39. člena ZDDV-1, ki ureja vračilo DDV davčnim zavezancem v primeru stečaja, prisilne poravnave in pravnomočnega sklepa sodišča o neizterljivosti vtoževane terjatve.

Zakonska določba mora omogočiti vračilo plačanega DDV v teh primerih tudi tistim upnikom, ki so likvidirali svoje podjetje (s.p. ali gospodarsko družbo), ko se v trenutku likvidacije upnika še ni začel postopek stečaja ali prisilne poravnave nad dolžnikom, ali pa ta še ni bil končan.

Upravičenost dopolnitve 39.člena ZDDV-1, ki jo zahteva OZS, ima podlago tudi v sodbi Vrhovnega sodišča RS, VSRS Sodba X Ips 165/2014, ki določa, da je davčni zavezanec v smislu določbe 39. člena ZDDV-1 tudi posameznik, ki v času vložitve popravka obračuna DDV sicer ne opravlja več gospodarske dejavnosti, pa želi s popravkom obračuna popraviti oziroma zmanjšati znesek DDV, ki ga je obračunal v času, ko je še opravljal gospodarsko dejavnost.

86. Povračilo DDV-ja upniku za prijavljeno terjatev v insolventni postopek dolžnika

V skladu z Zakonom o davku na dodano vrednost upnikom, ki so zavezanci za DDV, ni potrebno čakati na zaključek stečaja, ki lahko traja več let, da pridejo vsaj do povrnitve DDV-ja. Vendar pa je pogoj, da lahko upnik - zavezanec za DDV popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV v stečaju, da so prijavljene terjatve priznane.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije zahteva, da se upniku omogoči, da popravi DDV (ga zmanjša) že na podlagi prijave svoje terjatve v insolventni postopek in ne šele po tem, ko upravitelj preizkusi in prizna terjatev.

Še zlasti je naveden predlog relevanten glede na zadnje spremembe ZFPPIPP-G, s katerim se je uzakonilo, da se v osebnem stečajju, kjer je stečajna masa neznatne vrednosti ali ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka, odloži ali celo ne opravi preizkusa terjatev. Gre za določbo, ki je izrazito v nasprotju z interesi upnikov oziroma v njihovo škodo. Upniki, zlasti v takšnih stečajjih, imajo že sicer malo možnosti za poplačilo svojih terjatev oziroma nič. Zato je za njih edina dobra stvar v takšnem stečajju možnost, da dobijo (čim prej) »povrnjen« vsaj že plačan DDV (ki lahko pomeni tudi visoke zneske, predvsem pa pomembne za upnika) in to še predno se stečaj zaključi. V skladu s 4. odstavkom 39. člena ZDDV-1 tako upnikom, ki so zavezanci za DDV, ni potrebno čakati na zaključek stečaja, ki lahko traja več let, da pride vsaj do povrnitve DDV-ja.

Gre za neutemeljeno različno urejanje posledic oziroma sistema med družbami v stečajju, kjer bo odbitek možen prej, in pri s.p., kjer bo odbitek možen šele po več letih (do izdaje sklepa o preizkusu terjatev). Glede na navedeno se predlagamo spremembo ZDDV-1 tako, da bi za refundacijo DDV zadoščala prijava terjate v insolventnem postopku in ne šele njeno priznanje.

87. Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV

Kljub obvezni identifikaciji za DDV bi samostojni podjetniki in mikro družbe plačevali DDV na pavšalen način tako, da bi od obračunanega DDV od obdavčljivega prometa blaga in storitev odšteli pavšalno priznan vstopni DDV (po zgledu pavšalnega nadomestila - kmetje).

Koristi od pavšalne obdavčitve tudi na področju ugotavljanja osnove za DDV bi imeli tako samostojni podjetniki in mikro družbe kot tudi država, saj bi bilo manj administriranja, poročanja, s tem pa bi bilo tudi lažje zagotavljati davčni nadzor na eni strani in večjo davčno varnost na drugi strani. Samostojni podjetniki in mikro družbe bi imeli manjše stroške računovodstva, poslovne knjige bi lahko vodili v skladu s svojimi poslovnimi potrebami (za poslovno odločanje in komunikacijo s poslovnim okoljem), ne pa pretežno za davčne potrebe.

Na tak način podjetniki in gospodarske družbe sicer vodijo enostavnejše evidence pri ugotavljanju osnove za obdavčitev dohodka iz dejavnosti, medtem ko so evidence za ugotavljanje obveznosti iz naslova DDV nespremenjene in zelo zapletene.

Zakonodajalec je torej rešil le en del problema pri obdavčitvi dobička, ni pa rešil problema ugotavljanja osnove za DDV pri poslovnih subjektih s pavšalno obdavčitvijo. Sankcije zaradi napak so pri teh subjektih zelo visoke in v nesorazmerju z velikostjo poslovnega subjekta.

88. Uporaba nižje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti

V Sloveniji so izdelki in storitve v okviru določenih obrtnih dejavnosti, ki izvajajo storitve za končnega potrošnika (nekatero izmed njih so v izumiranju ali pa del slovenske nesnovne dediščine), obdavčeni z 22 % DDV, zaradi česar so njihove storitve in izdelki predragi za končnega porabnika, kar nosilec teh dejavnosti ne onemogoča dostojnega preživljanja. Mojstri v teh poklicih težko najdejo naslednike, zato se pretežno odločajo za zaprtje obratovalnic in delavnic, s tem pa trg izgublja dragocene ponudnike storitev.

Utemeljeno zahtevamo, da se Vlada sooči s problemom osebnih storitev s pretežnim deležem ročnega dela in nemudoma pristopi k spremembi Zakona o davku na dodano vrednost, na podlagi katere bi se nižja stopnja DDV (9,5%) uporabila tudi za promet blaga in storitev tistih obrtnih dejavnosti, ki se izvajajo pretežno na ročni način (na primer pleskarstvo, avtoservis, kamnoseštvo, šivanje po meri, izdelava čevljev, dejavnost kemičnega čiščenja in pranje, storitev fotografiranja ipd.) ali so izumirajoče (domača in umetnostna obrt) ali pa so bile nepremišljeno uvrščene med dejavnosti, ki so obdavčene s splošno, 22 % stopnjo DDV (kozmetične, pedikerske in druge storitve za nego telesa).

89. Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka

Po sedaj veljavni ureditvi iz veljavnega 39. člena ZDDV-1 lahko davčni zavezanec popravi (zmanjša) znesek obračunanega DDV, če na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali o uspešno zaključenem postopku prisilne poravnave ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti. Na enak način lahko ravna tudi davčni zavezanec, ki pridobi pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma drugo listino, iz katere je razvidno, da v zaključenem izvršilnem postopku ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ter davčni zavezanec, ki ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ker je bil dolžnik izbrisan iz sodnega registra oziroma drugih ustreznih registrov ali predpisanih evidenc. Če davčni zavezanec naknadno prejme plačilo ali delno plačilo za opravljeno dobavo blaga oziroma storitev, v zvezi s katero je uveljavil popravek davčne osnove v skladu s tem odstavkom, mora od prejetega zneska obračunati DDV.

Davčni zavezanec lahko popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV od vseh priznanih terjatev, ki jih je prijavil v postopku prisilne poravnave oziroma stečajnem postopku.

Problem obračunanega DDV nastane predvsem v primeru, ko upnik toži dolžnika za plačilo. Ker lahko dolžnik v postopku sodne izterjave uporabi vsa pravna sredstva za zavla-

čevanje poravnave dolga, lahko upnik čaka na pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma na drugo listino tudi pet in več let. Vzrok je predvsem v počasnem delovanju sodnega sistema, ves ta čas pa mora davčni zavezanec financirati državo, kar je nepravilno in nepravilno.

Zato OZS zahteva spremembo Zakona o DDV v tej smeri, da davčni zavezanec lahko zmanjša obveznost iz naslova DDV takoj, ko sproži pred sodiščem postopek izvršbe zoper dolžnika.

90. DDV po plačani realizaciji

OZS predlaga preoblikovanje sedanjega modela v bolj uporabnega, s ciljem izboljšanja likvidnosti malih podjetij.

91. Uvedba standardnega obračuna DDV za vso EU

Prevozniki, ki v državah EU prevažajo tovor ali potnike, se morajo registrirati pri vseh davčnih uradih držav, skozi katere nameravajo opraviti prevoze. Nato morajo za prevožene kilometre na njihovem ozemlju plačevati DDV po stopnji v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo. V ta namen morajo na davčnem uradu države pridobiti davčno številko, s čimer postanejo prevozniki davčni zavezanci v posamezni državi EU, skozi katero peljejo.

Vsaka država EU ima sistem plačila davkov urejen po svoje: v nekaterih državah se davek obračunava mesečno, v nekaterih trimesečno, polletno ali letno, v nekaterih se obračunava vnaprej kot akontacija za predvidene kilometre, ki jih bo prevoznik v tisti državi prevozil. Vsaka država ima svoj obrazec za prijavo davka, v nekaterih morajo prevozniki sami urediti plačilo davka, v drugih preko posrednikov.

Prevozniki ugotavljajo, da je poenostavitev teh postopkov nujna. Predvsem predlagajo, da se uvede enoten obrazec za prijavo davka za prevožene kilometre v EU, da se časovno uskladi oddaja obrazca za prijavo davka (npr. letno) oziroma, da bi za prijavo davka za prevožene kilometre v državah EU skrbela Finančna uprava Republike Slovenije, ki mu prevoznik že po nacionalni zakonodaji dolguje DDV za opravljene prevoze po Sloveniji in tujini.

92. Obravnava storitev prevoza blaga

Sprememba davčne obravnave, ki je posledica sodbe Sodišča EU v zadevi C-288/16, je močno vplivala na sektor prometa v Sloveniji, predvsem v poslabšanju likvidnosti podje-

tij, ki delujejo v omenjeni branži. Po uvedbi sodbe je Slovenija sprejela odločitev, da se storitev prevoza blaga, namenjenega izvozu, če jo opravi slovenski podprevoznik za slovenskega prevoznika, obdavči v Sloveniji. Sodba se v državah članicah ne izvaja enotno, nekatere države članice, tudi Slovenija, sodbo izvajajo, nekatere so preložile izvajanje na kasnejši datum, nekaj držav članic pa je sklenilo, da izrek ni vezan na presojo storitev, zato sodbe ne bodo izvajale.

Različna davčna obravnava v državah članicah vpliva na konkurenčnost slovenskih podjetij, zato zahtevamo eskalacijo na pristojnih organih v tujini, v smislu poenotenja davčne obravnave tovrstnih storitev. Prav tako zakonodajalcu predlagamo, da prevozne storitve vključi v mehanizem obrnjene davčne obveznosti, s čimer bomo zavarovali konkurenčnost slovenskega prevoznništva, ohranili davčno osnovo in omogočili nadaljnjo rast in razvoj prevoznništva v Sloveniji.

Zahteve za spremembo Zakona o davčnem postopku

93. Dvig meje za davčno izvršbo na 1.000 evrov

Slovenski davčni sistem temelji na prostovoljnem izpolnjevanju davčnih obveznosti, kar v praksi pomeni, da večina davčnih zavezancev svoje obveznosti poravnava v zakonsko določenem roku. Gre za institut samoobdavčitve, ko davčni zavezanci sami napovejo davek v davčnih obračunih ter na tej podlagi izračunajo svojo davčno obveznost. Razlika med izračunano davčno obveznostjo in dejanskimi vplačili iz tega naslova pomeni davčni dolg, to je kategorija, ki jo spremlja Finančna uprava Republike Slovenije.

V preteklih letih se je, in se še, veliko pravnih oseb v Sloveniji sooča s plačilno nedisciplino. Podatki sicer kažejo, da število pravnih oseb, ki imajo neporavnane obveznosti nad pet dni neprekinjeno, počasi upada, število plačilno nesposobnih subjektov in njihov znesek sta manjša tudi v primerjavi s preteklimi leti. Ne glede na izboljšanje pa plačilna nedisciplina še vedno povzroča težave predvsem malim podjetjem, saj njihov finančni položaj zaradi zakasnitve izplačil ali izpada plačil kratkoročno in dolgoročno ni sposoben prenesti večjih obremenitev. Posledično so dolžne pravne osebe financirati dolžnike precej daljši čas (že ob tako daljših plačilnih rokih), kar seveda vpliva na njihovo lastno plačilno sposobnost.

Posledično OZS predlaga, da tudi država prevzame del bremena plačilne nediscipline in sicer v obliki dviga praga, ko FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom. OZS predlaga, da se davčna izvršba nad davčnim dolžnikom uvede, če znesek neplačanega davka presega 1.000,00 evrov. Trenutni 149. člen Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2) namreč določa, da se davčna izvršba ne začne, če znesek davka, razen v primeru iz 146. člena ZDavP-2, ne presega 25,00 evrov. OZS zato zahteva dvig meje, ko

FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom z obstoječih 25,00 evrov na 1.000,00 evrov.

94. Dvig meje za odkup zlata v gotovini

ZDavP-2 v 36. členu določa, da so pravne in druge osebe, ki opravljajo dejavnost oziroma, ki kupujejo blago ali storitve od drugih oseb, tudi fizičnih oseb, oziroma izvajajo plačila drugim osebam, tudi fizičnim, dolžne plačila za dobavljeno blago in opravljene storitve ter druga plačila prejemnikom nakazovati na njihove transakcijske račune, odprte pri ponudnikih plačilnih storitev. Izjeme od obveznosti nakazovanja na transakcijske račune so določene v 23.a členu Pravilnika o izvajanju Zakona o davčnem postopku. Na podlagi 2.točke prvega odstavka navedenega člena je potrebno dohodke, ki jih fizična oseba ustvari ob prodaji zlata (investicijskega ali lomljenega) nakazati na transakcijski račun fizične osebe, če je dohodek višji od 420 EUR.

Dolžnost nakazovanja plačil na transakcijski račun fizične osebe je za panogo odkupa zlata zelo omejujoča, kar vodi do nekonkurenčnosti slovenskih pravnih oseb in posameznikov, ki opravljajo dejavnost odkupa zlata od fizičnih oseb, glede na primerljive poslovne subjekte s sedežem na območju sosednjih držav, ki imajo manj omejujoče davčne ureditve oz. omejitve za tovrstno poslovanje (Avstrija in Hrvaška imata izplačila v gotovini pri 10.000 EUR), ustvarja se črni trg, ki pomeni izgubo nadzora nad tovrstnim poslovanjem, kakor tudi izgubo davčnih prihodkov, izguba strank pomeni izgubo dobička in delovnih mest, vse to pa vodi do nezaupanja strank, ki pri prodaji zlata ne dobijo takojšnjega plačila, kar odvrta predvsem nerezidente in starejše ljudi, ki na splošno nimajo zaupanja v bančno poslovanje.

Posledično OZS zahteva, da se meja za odkup zlata v gotovini s sedanjih 420 EUR dvigne na 5.000 EUR, kot je sicer določena za namene omejitve gotovinskega poslovanja v Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-1).

Zahteve za spremembo Zakona o davčnem potrjevanju računov

95. Zmanjšanje kazenskih sankcij

Zakon o davčnem potrjevanju računov v 18., 19. in 20. členu določa kazenske sankcije za tiste davčne zavezance, ki ne izpolnjujejo oziroma kršijo zakonsko določena pravila. Obstoječe kazenske sankcije so na področju davčnega potrjevanja računa nesorazmerno visoke glede na velikost (za mikro družbe) in poslovanje posameznih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov (tisti, ki ne dosegajo prometa niti 50.000 evrov). Prav

tako so obstoječe kazenske sankcije previsoke pri tistih zakonskih prekrških zavezan-
cev, ki so se izkazali kot napaka in ne kot naklepno dejanje.

Zaradi uvedbe davčnih blagajn naj se zmanjša druge obveznosti, ki bodo olajšale delo
in poslovanje v gostinstvu. Tako predlagamo, da se poslovanje poenostavi in je obvezno
evidentiranje le vstopnih in izstopnih računov.

96. Zahteve glede novega Zakona o davku na nepremičnine

Pri uvedbi novega davka na nepremičnine mora biti Vlada RS upoštevati dejstvo, da
mora biti nova obdavčitev primerljiva z obstoječim nadomestilom za uporabo stavbnega
zemljišča. OZS ne pristaja na dodatne obremenitve podjetij in podjetnikov ter zahteva
enakopravno obdavčitev (obdavčiti je potrebno vse nepremičnine, brez izjem).

Zakon o davku na nepremičnine mora jasno opredeliti davčno osnovo in iz nje izhajajočo
davčno obveznost posameznega davčnega zavezanca. Davčna stopnja naj se določi glede
na vrednost in namen rabe nepremičnine (stopnja davka za poslovne nepremičnine, v
katerih podjetniki opravljajo dejavnost, mora biti primerljiva s stopnjo za rezidenčna
stanovanja). Prav tako naj se zagotovi učinkovito pravno varstvo lastnikov nepremič-
nin (ugovor na posplošeno tržno vrednost nepremičnine in ugotavljanje posebnih oko-
liččin).

V. VEČJA FINANČNA DISCIPLINA IN SISTEM JAVNEGA NAROČANJA

Zahteve za spremembo Zakona o gospodarskih družbah

97. Prevzem podjetja ter vpis lastnine v javni register

Samostojni podjetnik je fizična oseba (po 3. členu Zakona o gospodarskih družbah). Pri prenosu podjetja, samostojnega podjetnika, posebej če gre za transportno podjetje, se vzpostavlja praksa, da registracijski organi v evidenco lastništva motornih vozil, vpišejo samostojnega podjetnika in ne fizične osebe. Takšni vpisi se opravljajo na osnovi navodila ministrstva, pristojnega za promet. To ravnanje je neskladno s stališčem Vrhovnega sodišča RS, ki je že pred več leti opozorilo, da v primeru nakupa nepremičnine, ki jo izvrši samostojni podjetnik, ni mogoč vpis samostojnega podjetnika v zemljiško knjigo. Poudarilo je, da je lastnik te nepremičnine fizična oseba. Jasno je, da takšno stališče velja za vsak vpis lastništva v javne registre, saj je samostojni podjetnik fizična oseba.

Ker nepravilen vpis lahko podjetniku povzroča številne težave, zahtevamo da se tudi pri prepisu lastništva vozil upošteva določba Zakona o gospodarskih družbah in stališče Vrhovnega sodišča RS.

Poleg tega predlagamo, da se posebno pozornost nameni nadaljevanju opravljanja dejavnosti obrtnika in podjetnika tudi po tem, ko sam ne bo zmož več opravljati te zahtevne naloge. Med smrtjo zapustnika in pravnomočnim sklepom o dedovanju navadno preteče kar nekaj časa, kar pa ni v korist dedičem niti podjetju zapustnika. Po navadi je dedičev več, kar pomeni, da se formira t.i. dediščinska skupnost. Dediči o poslovanju z zapuščinsko maso odločajo skupno, torej tudi o samem delovanju podjetja. Ker odločajo skupno, je težko pričakovati, da bodo odločali hitro, zlasti pa ni pričakovati, da se bodo o vsem strinjali. Oboje predstavlja hudo oviro za nemoteno poslovanje in povzroča (poslovno) škodo podjetju. Zato ZGD-1 za takšne primere omogoča postavitve prokurista, imenovanje zastopnika za primer smrti, ali pa sodišče na predlog vsakega, ki ima pravni interes, imenuje zastopnika. OZS zato predlaga, da se določi obvezno imenovanje zastopnika za primer smrti, ki vse do smrti zapustnika nima nikakršnih pooblastil oz. pristojnosti, ko pa podjetnik umre, pa oživijo pooblastila zastopnika na način, da podjetje zapustnika nemoteno posluje.

98. Omejitev delovanja samostojnih podjetnikov in družb, ki nimajo odprtega transakcijskega računa

Številna so podjetja, ki po registraciji ali celo med samim poslovanjem ostanejo brez odprtega poslovnega transakcijskega računa v Republiki Sloveniji bodisi da jih zaprejo

sama bodisi jim ga zapre banka zaradi neplačanih obveznosti za vodenje računa. Mnoga kljub temu, da so brez odprtega transakcijskega računa, še vedno poslujejo naprej. Takšno delovanje največkrat pomeni delo na črno in posledično tudi davčne utaje. V prvi vrsti se je potrebno zavedati, da gre za skupek podjetij, ki, z namenom izogniti se odgovornosti plačevanja svojih obveznosti (bodisi do države bodisi do svojih poslovnih partnerjev, delavcev itd.), izkoriščajo sedanje stanje, ki jim omogoča, da delujejo brez odprtega transakcijskega računa. Tega problema se ne da rešiti le z omejitvijo gotovinskega prometa oziroma z grožnjo izreka globe za tak prekršek.

Podjetje ali samostojni podjetnik posameznik, ki nima odprtega transakcijskega računa, ne more in ne sme poslovati, prav tako tudi ne more in ne sme obstajati. Po naši oceni je potrebno šteti, da je podjetnik posameznik ali družba, ki nima odprtega transakcijskega računa v Republiki Sloveniji oziroma nima v registru na portalu AJPES vpisanega računa, odprtega v tujini, prenehal poslovati oziroma nima premoženja, s tem pa so izpolnjeni pogoji za njen izbris iz sodnega registra brez likvidacije. Zoper takšne poslovne subjekte se mora začeti postopek izbrisa iz sodnega registra.

99. *Prijava neporavnanih finančnih obveznosti v e-pobot vse do realizacije in nadzor nad prijavo v obvezni pobot*

Glede na naravo delovanja sistema obveznega pobota in »nastajanja« novih denarnih obveznosti in okoliščin oziroma pogojev za uspešnost izvedbe pobota, bi bilo potrebno določiti obveznost prijave v obvezni pobot vse do realizacije pobota. Prijava denarne obveznosti le v prvi krog v mesecu, ki sledi mesecu v katerem je nastala zamuda pri plačilu obveznosti, pomeni zgolj enkratni poskus steka vseh potrebnih okoliščin za uspešen pobot in računanje na t.i. srečo, da so se ravno v tistem trenutku stekli vsi potrebni pogoji.

V Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih naj se nujno vnese določilo, da bi morala biti prijava v pobot obvezna vse do realizacije pobota tako, da se uvede avtomatska prijava v naslednje pobote vse do realizacije pobota. Avtomatska prijava naj bi pomenila, da se prijava v pobot odda prvič, ostalo pa vrši AJPES do realizacije pobota. V kolikor vmes pride do prostovoljnega poplačila neposredno s strani dolžnika, upnik umakne takšno finančno obveznost iz sistema. Neutemeljen izvzem iz nadaljnjih pobotov mora biti ustrezno sankcioniran.

Ugotovljeno je, da se obveza prijave v obvezni pobot na terenu ne kontrolira oziroma kontrolira premalo. Posledično to pomeni, da le redka podjetja še prijavljajo obveznosti v obvezni pobot in v skladu s tem je jasen rezultat obveznega pobota. Pristojne inšpekcije naj tudi v praksi izvajajo ustrezen nadzor.

Ukrep: Sprememba Zakona o preprečevanju zamud pri plačilih

100. Vsakemu poslovnemu subjektu mora biti omogočeno, da ima v Sloveniji odprt TRR, tudi če je dolžnik do kogarkoli

Vsakemu poslovnemu subjektu bi moralo biti omogočeno, da ima možnost odprtega TRR pri vsaj eni od organizacij za plačilni promet v Republiki Sloveniji. Vse več je primerov, ko banke zaprejo podjetju TRR, ker nima poravnanih obveznosti do banke, nato pa ta ista banka, po tem, ko ji podjetje poravna obveznosti, zavrne ponovno odprtje TRR-ja.

Prav tako so pogosti primeri, ko banke zavračajo vloge podjetij po odprtju TRR, ker je podjetje davčni dolžnik. Banke namreč običajno zahtevajo, da mora podjetje priložiti vloge za odprtje TRR-ja tudi potrdilo FURS o poravnanih obveznostih.

Tako se dogaja, da podjetje, ki ima težave, ne more odpreti računa v Sloveniji, pač pa ga je prisiljen odpreti na primer v Avstriji ali pobrati denar na roke. To pa pomeni še eno od oblik spodbujanja sive ekonomije in netransparentnih denarnih tokov, predvsem pa oviro za poslovanje podjetij, zlasti ko se poskušajo izvleči iz svojih težav.

Znano je, da med bankami kroži črna lista podjetij, katerim naj bi se iz zgoraj navedenih razlogov zavrnilo odprtje TRR tudi pri drugih bankah, ne samo pri tisti, pri kateri je bil račun zaprt zaradi neporavnane obveznosti za vodenje računa.

Nezmožnost imeti odprt račun za poslovanje je nesorazmeren ukrep za njegovo negativno finančno stanje, predvsem pa blokada njegovega poslovanja in možnosti ureditve svojega stanja. Podjetjem in podjetnikom je potrebno zagotoviti, da imajo odprt račun za opravljanje denarnih transakcij iz poslovanja.

101. Prednostna obravnava določenih sodnih sporov

Nujna je prednostna obravnava sodnih sporov, pri katerih iz narave spora ali zahtev strank izhaja nevarnost, da bo prišlo do insolventnosti tožene stranke ali izgube delovnih mest pri njej.

102. Sprejem novega zakona za najem poslovnih prostorov

Najem poslovnih stavb in poslovnih prostorov ureja Zakon o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih iz leta 1974. Zakon je zastarel, zato otežuje sklepanje najemnih pogodb in prenehanje najemnih razmerij.

IZVRŠBA

Zahteve za spremembo Zakona o izvršbi in zavarovanju

K precejšnjemu izboljšanju plačilne discipline lahko veliko prispevajo učinkovitejši izvršilni postopki. Zlasti pa omejitev zavestnega vlaganja neutemeljenih ugovorov.

103. Pospešitev postopkov izterjave in njihova učinkovitost

V zadnjih letih je bilo sprejetih vrsta ukrepov in sprememb Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), ki naj bi vsaj malo prispevali k pospežitvi postopkov in njihovi učinkovitosti, a žal, še ne dovolj oziroma jih je Ustavno sodišče Republike Slovenije celo naknadno razveljavilo. V številnih izvršilnih zadevah dolžniki še vedno namenoma vlagajo neutemeljene ugovore z namenom zavlačevanja ali onemogočanja učinkovitega postopka izterjave, ki se nato lahko v primeru izvršbe na podlagi verodostojne listine nadaljuje v pravnem postopku. V tem času pa lahko upnik zaradi neplačanih terjatev že propade, dolžnik pa prenese svoj kapital drugam oziroma izprazni svoje račune.

Zahtevamo nujne spremembe izvršilnega postopka enotno postopanje sodišč, zlasti v postopku odločanja o ugovoru dolžnika zoper sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine in spremembe v organizaciji sodišča, ki naj zagotovijo bistveno učinkovitejši izvršilni postopek.

104. Izvršilni postopek

Prijavi denarnih obveznosti s strani dolžnikov v e-pobot je potrebno dati pravno težo v smislu nadaljnjih postopkov izterjave. Slednje pomeni, da dolžnik, ki je prijavil svojo denarno obveznost do upnika, kasneje v izvršilnem postopku ne bi imel možnosti ugovarjati temelju in višini svoje obveznosti, saj je višino denarne obveznosti in temelj obveznosti s prijavo v večstranski pobot tudi pripoznal. Edini možni ugovor bi bil, da je terjatev, prijavljeno v e-pobot po tej prijavi, že v celoti poplačal ali pa da je zastarala. S tem bi skrajšali izvršilne postopke in izigravanje dolžnikov z izrabo vseh zakonskih možnosti za zavlačevanje postopkov. V primerih, ko se predlaga izvršba na podlagi verodostojne listine na dolžnikove nepremičnine in izvršba na terjatve dolžnika, naj se omogoči vložitev predloga za izvršbo, v katerem ni potrebno opredeliti dolžnikove nepremičnine in dolžnikove dolžnike. Ni razloga zakaj bi bili navedeni dve izvršilni sredstvi v nepriviligiranem položaju glede na izvršbo na dolžnikova denarna sredstva pri organizacijah za plačilni promet in na dolžnikove vrednostne papirje ali na dolžnikovo plačo.

Predlagamo, da naj v postopku izvršbe in zavarovanja zadostuje upnikova označba sredstva izvršbe (premičnine, TRR, nepremičnine, vrednosti papirji, terjatve), sodišče pa pri

vseh sredstvih izvršbe (ne samo vrednostni papirji in TRR) po uradni dolžnosti pridobi in opravi rubež, saj gre za podatke, ki izhajajo iz javnih evidenc.

Gre za dopolnitev, ki je v današnjem času še posebej potrebna in aktualna, še zlasti v primerih, ko imajo na primer dolžniki - gospodarski subjekti blokirane bančne račune oziroma jih sploh nimajo odprtih. Torej ostane upnikom na voljo še poizkus izvršbe na njihove terjatve in nepremičnine, ki pa jih v večini primerov v času vlaganja izvršbe ne poznajo, podatkov o teh pa tudi ne morejo pridobiti, ker nimajo pravnomočnega izvršilnega naslova. Glede na dosedanjo ureditev morajo tako kljub temu, da iz AJPES evidence izhaja, da nima odprtega TRR-ja, vložiti predlog za izvršbo na to izvršilno sredstvo, da pridobijo pravnomočen izvršilni naslov, da bodo na podlagi le-tega lahko naredili poizvedbe o morebitnih dolžnikovih nepremičninah oziroma terjativah in nato predlagali nadaljevanje izvršbe z novim izvršilnim sredstvom. To pa pomeni dodatno delo in dodatne stroške, predvsem pa izguba dragocenega časa (ki je potreben za sprejem sklepa sodišča o nadaljevanju izvršbe z novim izvršilnim sredstvom), ki je lahko še posebno dragocen v primeru, ko je dolžnik v denarnih težavah in obstaja velika bojazen, da bo še zanj »pravočasno zavaroval« svoje terjatve in nepremičnine pred upniki.

INSOLVENČNA ZAKONODAJA

Zahteve za spremembo Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju

105. Prisilna poravnava

Potrebne so nadaljnje spremembe instituta prisilne poravnave, saj so dosedanje izkušnje obrtnikov in malih podjetnikov v postopkih prisilne poravnave negativne. Praksa je pokazala, da se v mnogih primerih institut prisilne poravnave izrablja za oškodovanje predvsem manjših upnikov, ki so v večini primerov obrtna in mala podjetja, v korist večjih upnikov. V sedanjem postopku prisilne poravnave so manjši upniki v neenakopravnem (podrejenem) položaju. Sam institut prisilne poravnave, kot ga določa in obravnava Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP), je namenjen zgolj in samo zaščiti interesov in ohranitvi dolžnika, in sicer na račun upnikov. Vsi instituti v insolvenčnih postopkih pa so primarno namenjeni poplačilu upnikov. Tako institut prisilne poravnave nasprotuje že temeljnemu načelu zakona, in sicer načelu enakega obravnavanja upnikov ter načelu zagotavljanja najboljših možnosti za plačilo upnikov. Obstoj dolžnika so namenjeni drugi instituti.

Potrebne so spremembe insolvenčne zakonodaje, pri katerih je potrebno izhajati iz temeljnega načela, da se primarno zaščiti interese upnikov, in ne tako kot do sedaj, da je prisilna poravnava namenjena le zaščiti interesov dolžnika. Sprememba tega temeljnega

načela bo prav tako omogočala, da se dolžnik v določenem obdobju izkoplje iz težav, vendar ne na račun upnikov. Po izteku določenega, sprejemljivega, časovnega obdobja bi morale priti do 100-odstotnega poplačila upnikov.

V skladu z navedenim bi bilo potrebno v postopku prisilne poravnave hkrati sistemsko urediti pravice malih upnikov (po analogiji s pravicami manjšinskih delničarjev na podlagi ZGD-1). Ta ureditev naj bo aplikativna tudi v drugih postopkih Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju.

Nepojmljiva je tudi zakonska možnost, da lahko podjetje vstopi v novo prisilno poravnavo, še preden je prva prisilna poravnava v celoti zaključena, to je še preden so v celoti izpolnjene obveznosti iz le-te.

Črtanje zakonsko določenega minimalnega poplačila navadnih upnikov v prisilni poravnavi pomeni v realnosti ukinitvev minimalnih kvotel za varovanje malih, navadnih upnikov. V ZFPPIPP je potrebno vrniti to minimalno varovanje upnikov.

106. Prednostne terjatve v insolvenčnih postopkih

Z novelo ZFPPIPP-G je Državni zbor RS vključil med prednostne terjatve še:

- poplačilo državnih posojil in poroštev danih za reševanje družb,
- plače in nadomestila plač za zadnjih šest mesecev pred začetkom postopka zaradi insolventnosti (povečanje glede na dotedanje zadnje tri plače),
- nezavarovane terjatve tudi za plačilo tistih prispevkov, ki so zapadli pred več kot enim letom.

Gre za popolnoma neutemeljeno širitev prednostnih terjatev in diskriminacijo preostalih navadnih upnikov, ki so aktivni subjekti, ki morajo plačevati davke, plače, prispevke. S temi privilegiji je država »zagotovila«, da navadni upniki tako rekoč ničesar ne bodo dobili iz stečajne mase, zlasti glede na to, da je bila že sedaj nizka stopnja poplačila navadnih upnikov v insolvenčnih postopkih. Država si je s takšnim kratkovidnim ukrepom tako zagotovila absolutni privilegij na račun še živečega gospodarstva. Prav tako je s tem še dodatno odprla vrata za možne zlorabe na račun navadnih upnikov. Navedene širitve je potrebno odpraviti.

- Diskriminatorni privilegiji države v poenostavljeni prisilni poravnavi

Država si je z ZFPPIPP-G zagotovila absolutni privilegij v postopku poenostavljene prisilne poravnave, ki velja za mikro podjetja, ko si je uzakonila, da poenostavljena prisilna poravnava ne učinkuje na davke in prispevke. S takšnim privilegijem je država bistveno otežila proces razdolževanja slovenskega malega gospodarstva, zlasti mikro, v odnosu

do bank. Privilegiranje terjatev države bo namreč zagotovo bistveno zmanjšalo pripravljenost ostalih upnikov, da v postopku poenostavljene prisilne poravnave pristanejo na podrejen položaj, še zlasti glede na to, da v stečajnem postopku niso v podrejenem položaju v odnosu do države. Pri čemer gre za upnike, ki morajo prav tako poplačati vse svoje obveznosti (zaposlene, prispevke, davke, dobavitelje) in jih lahko insolventnost njihovega dolžnika pahne v eksistencialne težave, pa vendar soglašajo s prestrukturiranjem.

107. Stečajni postopki naj bodo krajši

Stečajni postopki so predolgi. Urediti bi jih bilo potrebno na način, da se začnejo in končajo v čim krajšem času, seveda na najbolj učinkovit način. Leta trajajoči stečajni postopki večinoma postanejo sami sebi namen in se vse prevečkrat končajo le s poplačilom stroškov samega stečajnega postopka - tudi iz primarno navedenega razloga. Stečajni postopki naj postanejo z vidika poplačila upnikov učinkovitejši ter časovno in stroškovno racionalnejši, zlasti z vidika stroška upravitelja.

108. Upravitelji insolvenčnih postopkov

Izkušnje postopkov prisilne poravnave so pokazale, da pri vodenju prisilne poravnave prihaja do prevladujočega osebnega interesa upravitelja nad interesom in koristmi družbe. Že v postopku prisilne poravnave upravitelji prisilne poravnave izvajajo številne aktivnosti (na primer zavlačujejo z izdajo soglasij za nujno potrebne aktivnosti družbe, vlagajo neutemeljene ugovore zoper vodenje prisilne poravnave, ipd.), da bi preprečili uspešno potrditev prisilne poravnave. In s tem dosegli začetek stečaja, in sicer tudi v primerih, ko je prisilna poravnava povsem realna rešitev za družbo. Do takšnih primerov pogosto prihaja zato, ker je prisilni upravitelj tudi stečajni upravitelj pri isti družbi, če prisilna poravnava ne uspe.

V prisilni poravnavi je upravitelj praviloma slabše nagrajen kot je v stečaju, še posebej, če ima družba lahko unovčljivo premoženje. Da bi preprečili te zlorabe predlagamo, da se z zakonom prepove, da bi bila za stečajnega upravitelja imenovana ista oseba kot je bila imenovana za prisilnega upravitelja družbe, katere prisilna poravnava ni uspela.

109. Izenačitev stečaja samostojnega podjetnika s stečajem gospodarske družbe

Fizična oseba, ki nosi breme svoje pretekle gospodarske dejavnosti kot samostojnega podjetnika, na trgu ni delovala kot fizična oseba (potrošnik), temveč kot gospodarski subjekt, ki je na trgu opravljal gospodarsko dejavnost, kot na primer družba, in je pre-

vzema vse rizike, ki jo ima gospodarska dejavnost. Pri tem lahko pride do okoliščin (slab posel, škodni dogodki, neplačilo terjatev, ipd.), ki pripeljejo v končni fazi lahko tudi do stečaja, za katerega pa fizična oseba kot potrošnik nikakor ne more odgovarjati in prevzemati teh bremen še v prihodnosti oziroma najmanj v preizkusni dobi za odpust obveznosti, ki pomeni najmanj nekaj dodatnih let.

Ureditev stečaja samostojnega podjetnika mora biti primerljiva s stečajem gospodarske družbe, ker gre za gospodarska subjekta, ki delujeta na trgu. Razlika lahko obstaja samo v obsegu premoženja, ki se vključi v stečajno maso.

110. Pravne posledice izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije

Zakon o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisanih gospodarskih družb (ZPUOOD) je razveljavil določbe od 6. do 10. odstavka 442. člena in 496. ZFPPIPP, na podlagi katerih so upniki imeli vsaj malo upanja, da bodo njihove terjatve do izbrisanih družb brez likvidacije poplačane, sicer s strani t.i. aktivnih družbenikov. Tudi Ustavno sodišče RS z odločbo, opr. št. U-l-307/11-21 z dne 12.4.2012, ni preprečilo navedene razveljavitve.

S sprejetjem ZPUOOD se je tako na te upnike povsem pozabilo. Dejstvo je, da pride do tovrstnih izbrisov v veliki meri zaradi neodgovornega (velikokrat namernega) ravnanja družbenikov, ki podjetje zadolžijo, potem pa dve leti nekaznovano na primer ne oddajo bilanc in so prosti vseh bremen. Formalno pravno imajo upniki možnost preko spregleda pravne osebnosti terjati neposredno družbenike, vendar je znano dejstvo, da je to v praksi »mrtva črka na papirju«. Tudi predlog za uvedbo stečaja nad naknadno najdenim premoženjem terja od upnikov velike napore. Vedeti mora, da je tako podjetje imelo premoženje, ki se ga lahko unovči, prav tako zanj pomeni finančni zalogaj.

Z ukinitvijo teh določb država v ničemer ne štiti prodajalca (in drugih dobaviteljev, izvajalcev storitev), še več - od njih zahteva, da so detektivi in da kreditirajo državo z DDV. Z ukinitvijo osebne odgovornosti družbenikov izbrisane družbe je upnik de facto ostal brez sleherne možnosti, da uveljavi svojo terjatev do družbe.

ZPUOOD je tako uzakonil popolno favoriziranje dolžnikov in praviloma v teh primerih neodgovorno ravnanje družbenikov tako izbrisanih družb. Takšno stanje je potrebno čim prej sanirati in vzpostaviti dejansko zaščito interesov upnikov vsaj v meri, ki je bila pred sprejetjem ZPUOOD.

Namreč za dolžnike je izbris iz sodnega registra ugodnejši in ni podvržen nobenemu finančnemu pregledu s strani tretje osebe (npr. vsaj stečajnemu upravitelju), zato je za

dolžnike primernejši. Poleg tega transakcije tega podjetja niso podvržene morebitnim izpodbojnim postopkom, tako kot v stečajnem postopku.

Ukrep: Sprememba Zakona o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbranih gospodarskih družb

SISTEM JAVNEGA NAROČANJA

Zahteve za spremembo Zakona o javnem naročanju

Izkušnje predvsem mikro in malih podjetij, ki so večinoma podizvajalci, kažejo preštevne primere neustreznega in diskriminatornega vodenja javnih naročil, ter zlorab, ki posledično v veliki meri vodijo tudi v plačilno nedisciplino. Žal, sprejem Zakona o javnem naročanju (ZJN-3) ne prinaša prepotrebnih sprememb, ki bi pomenila sama po sebi jamstvo za izboljšanje sistema javnega naročanja, je pa še poslabšal položaj podizvajalcev.

Z namenom izboljšanja kakovosti in transparentnosti javnih naročil ter odprave nelegalne konkurence naj se v ZJN vnese naslednja določila:

- naročilo inženirskih storitev in gradnje se (lahko) razpiše samo ob 100% zagotovljenem financiranju (Avstrija, Italija) oziroma zaprti finančni konstrukciji, ki jo je možno definirati na osnovi projektne naloge oziroma standardiziranih popisov gradbenih, obrtniških in instalcijskih del ter materiala in opreme, torej na osnovi kvalitetno izdelane projektne naloge oziroma projektne dokumentacije;
- naročilo gradnje se razpiše na podlagi projekta za izvedbo, kot ga določa Gradbeni zakon;
- ob razpisu naročila se objavi ocenjena vrednost naročila in v primeru naročila inženirskih storitev tudi investicijska vrednost;
- na portalu javnih naročil takoj po zaključku javnega naročila naročnik objavi končno obračunsko vrednost celotne investicije.

111. Javno naročanje v gradbeništvu

Veliko članov Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, ki opravljajo gradbeno dejavnost, se pri svojem poslovanju srečuje s področjem javnega naročanja gradenj kot podizvajalci večjih gradbenih podjetij, pri manjših objektih pa tudi kot samostojni izvajalci. Osnovno izhodišče zahteve je, da je potrebno zagotoviti pregledno javno naročanje, ki naj temelji na strokovnosti, redu in pravičnosti ter enakopravnost malih in velikih podjetij.

Predlagamo, da se zakonodaja oziroma predpisi spremenijo tako, da samo najnižja cena nikakor ne more biti merilo za izbiro izvajalca. Merilo za izbiro izvajalca je lahko samo

najugodnejša ponudba na podlagi strokovnih, tehničnih, ekonomskih in drugih kriterijev, ki pomembno vplivajo na kakovostno izvedbo gradnje. Poleg navedenega bi bilo primerno vzpostaviti pravila, ki bi omogočala da ni mogoče izbrati ponudb, ki so izdelane pod najnižjo tržno realno ceno (in ne zgolj v primeru, ko se s ponudbeno ceno ne izkazuje plačila minimalne plače, kar je v gradbeništvu izjemno težko dokazati, saj iz tehničnih razlogov ni mogoče zahtevati števila delavcev in obseg ur potrebnih za izvedbo gradnje). Samo realna tržna cena zagotavlja sprejemljivo raven kvalitete izvedenih del in omogoča ponudniku normalno poslovanje.

Predlagamo, da se javna naročila v gradbeništvu izvaja po posameznih segmentih (gradbena dela, zaključna gradbena dela, strojne inštalacije, elektro inštalacije idr.) tako, da bodo na natečajih lahko enakopravno sodelovala tudi manjša podjetja. Kajti oddaja gradnje kot enovitega naročila onemogoča uspešno konkuriranje malih in srednjih podjetij oziroma jih sili v podizvajalski odnos.

Velikokrat so povsem nesprejemljivi pogoji, ki jih mora izpolnjevati izvajalec glede garancij, kreditne sposobnosti in obsega preteklih izkušenj (veliko število referenc, zneskovno pretirane oziroma posledica vrednosti enovitega naročila), ki so pogosto namenjeni prav temu, da manjšim podjetjem onemogočijo sodelovanje v postopkih oddaje javnih naročil.

Nujno je potrebno zagotoviti 30-dnevne plačilne roke in realizacijo plačil v pogodbeno določenih rokih.

Izbor t.i. »inženiring podjetij-posrednikov« brez zaposlenih oseb, ki dejansko izvajajo dela (zaposlene 1-3 osebe v režiji), povzroča siljenje podizvajalcev za izvedbo gradenj pod ceno in plačilnih pogojih. Predlagamo, da se kot kadrovski pogoj zahteva izvedba del z lastnimi kadri (vsaj polovica del naj se opravi z lastnimi zaposlenimi) in tudi lastnimi sredstvi.

V zakon o javnem naročanju je treba vnesti odgovornost javnega naročnika za vodenje investicije in določiti, da mora javni naročnik za vsako javno investicijo imenovati kompetentnega odgovornega vodjo investicije (pooblaščenega inženirja/arhitekta z ustreznimi izkušnjami na področju objektov, ki je predmet naročila). V zakonu naj se opredelijo njegove naloge, pristojnosti, odgovornosti, kot tudi sankcije zoper naročnika, ki tega ne upošteva.

Z namenom izboljšanja kakovosti in transparentnosti javnih naročil ter odprave neloyalne konkurence naj se v ZJN-3 vnese naslednja določila:

- naročilo inženirskih storitev in gradnje se (lahko) razpiše samo ob 100 % zagotavljenem financiranju (Avstrija, Italija) oziroma zaprti finančni konstrukciji, ki jo je možno definirati na osnovi projektne naloge oziroma standardiziranih popisov gradbenih,

- obrotniških in instalcijskih del ter materiala in opreme, torej na osnovi kvalitetno izdelane projektne naloge oziroma projektne dokumentacije,
- naročilo gradnje se razpiše na podlagi projekta za razpis, kot ga določa gradbeni zakon
  - ob razpisu naročila se objavi ocenjena vrednost naročila in v primeru naročila inženirskih storitev tudi investicijska vrednost,
  - na portalu javnih naročil se, takoj po zaključku izvedbe pogodbe, objavi končno obračunsko vrednost celotne investicije.

Preprečiti pretirane zahteve po bančnih garancijah. Uvedejo se naslednja jamstva, ki naj jih ponudniki na javnih razpisih dajejo v zavarovanja:

- za resnost ponudbe do 3 % - izvršnica,
- za dobro in pravočasno izvedbo do 5% - izvršnica ali menično zavarovanje s pooblastilom za unovčenje,
- zavarovanje splošnega garancijskega roka za največ 2 leti (po vzoru Avstrije in Nemčije), v višini do 5 % z bančno garancijo brez omejitev, pogojeno s pozivom k odpravi pomanjkljivosti v pogodbenem roku pred unovčitvijo bančne garancije (le za izvedbo).

Največji problem podizvajalcem še vedno predstavljajo plačila, saj zakonska določila zagotavljajo direktno plačilo samo ob posebnem zahtevku podizvajalca, pa še to velja samo za prvega podizvajalca v verigi. Pravočasna plačila vsem morebitnim ostalim podizvajalcem v verigi pa so še vedno prepuščena odločitvi njihovih neposrednih naročnikov - izvajalcem, ki so v verigi pred njimi, kar velikokrat pomeni, da za kvalitetno in pravočasno opravljena dela ne dobijo plačil. Tudi uvedba prekrška in morebitni izrek prekrška v zvezi z nepravočasno ali ne podajo izjave o plačilu podizvajalcu v roku 60 dni od končne situacije ne varuje podizvajalca, da bo za izvedena dela prejel plačilo oziroma lahko pripelje do situacij, ko se podizvajalca sili k podpisu tovrstne izjave in hkrati povzroči tveganje za podajajo neresnične izjave tudi s strani podizvajalca.

Vzpostaviti elektronski sistem priznavanja referenc podjetij (izvajalskih in projektivnih) ter kadrov po načelih direktive EU in uradni register referenc podjetij in kadrov.

Pripravi in predpiše se obvezno uporabo standardiziranih popisov del in splošnih in posebnih tehničnih pogojev gradnje. Pripravi in predpiše naj se standardno gradbeno pogodbo (za javna naročila). Država mora vzpostaviti in voditi bazo standardiziranih popisov del in posebnih tehničnih pogojev gradnje. Standardizirani popisi del in splošni in posebni tehnični pogoji gradnje se pripravijo ob upoštevanju tujih praks in dosedanjega dela pristojnih zbornic. Vpeljava in uporaba parametrov in postopkov za obvezno določitev realne vrednosti posamezne gradnje (ocenjena vrednost storitve).

112. Zagotovitev dostopnosti javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom, delitev javnih naročil na več sklopov

Potrebno je zagotoviti pregledno javno naročanje, ki naj temelji na strokovnosti, redu in pravičnosti ter enakopravnosti malih in velikih podjetij.

Mala podjetja se velikokrat zaradi nepotrebnih rigoroznih pogojev in omejitev težko prijavljajo na javne razpise. Sestavljavci javnega razpisa bi morali že pri določitvi kriterijev in izpolnjevanju obveznosti ter pri siceršnjem izvajanju postopkov javnih naročil navedeno izvajati na način, da bodo tudi mala podjetja lahko enakovredno konkurirala na javnih naročilih in ne bodo, zaradi svoje majhnosti prikrajšana pri izbiri.

Pogosto se malim podjetjem v izhodišču onemogoča konkuriranje na javnih razpisih in se jih postavlja v neenakovreden položaj v primerjavi z večjimi ponudniki tudi zaradi v praksi običajne zahteve javnega razpisa zaradi povsem nesprejemljivih kriterijev, ki jih mora izpolnjevati izvajalec glede garancij, kreditne sposobnosti in obsega pretekle proizvodnje, referenc.

Ti kriteriji so pogosto namenjeni prav temu, da manjšim podjetjem onemogočijo sodelovanje na javnih razpisih. Zato predlagamo, da se javna naročila razdelijo na ekonomsko sprejemljive zaključene enote, na katerih lahko sodelujejo tudi manjši gospodarski subjekti. Tako se na primer v gradbeništvu javna naročila lahko izvajajo po posameznih segmentih, kot so gradbena dela, zaključna gradbena dela, strojne inštalacije, elektro inštalacije itd. ZJN-3 na načelni ravni res spodbuja delitev javnih naročil, vendar mora ta načelnost preiti v prakso.

Administrativni postopki prijav na javna naročila naj bodo maksimalno poenostavljeni, roki za oddajo vlog naj se porazdelijo na vse leto, ob predpostavki, da se skupna višina razpisanih sredstev enakomerno porazdeli na celotno obdobje.

113. Javno naročilo mora temeljiti na institutu »ekonomsko najugodnejša ponudba«, ki ni najnižja cena, s čimer bi se zagotovila izbira kvalitetnega izvajalca za kvalitetno izvedbo del

ZJN-3 sicer privilegira oddajo javnega naročila po principu »ekonomsko najugodnejše ponudbe«, vendar pa glede na njegovo zakonsko dikcijo to pomeni še vedno oddajo javnega naročila po najnižji ceni, tudi v gradbeništvu. Glede na dosedanjo prakso je tako pričakovati še vedno oddajo večine javnih naročil po najnižji ceni, čeprav to na koncu pomeni najvišjo ceno, če ne bo prišlo do korenitih sprememb pri izvajanjih javnih naročnikov v praksi.

Javni naročniki bi končno morali začeti pripravljati ustrezne razpisne dokumentacije in izvajati oddajo javnih naročil po dejansko ekonomsko najugodnejši ponudbi (na podlagi strokovnih, ekonomskih in drugih kriterijev), upoštevaje življenjsko dobo tako kupljenega produkta oziroma storitve.

Pri izbiri najugodnejše ponudbe bi se tako morale zagotoviti, da bodo nekvalitetni izvajalci izločeni. Naročniki bi se morali v ta namen posluževati tudi izdelav strokovnih ocen (s strani strokovnjaka na konkretnem področju, če javni uslužbenci nimajo takšnih znanj) oziroma skrbne presoje konkretne ponudbe za pravičen izbor ponudnika. Le tako bo javno naročilo tudi kvalitetno izvedeno in s tem na koncu tudi ekonomsko najugodnejše.

S sedaj uveljavljeno najnižjo ceno se spodbuja tudi nelojalna konkurenca in se izgublja na kvaliteti predmeta naročila, da o nujnem razvoju posameznih dejavnosti (na primer gradbene) ne govorimo.

Ob tem opozarjamo in apeliramo še na posebno pozornost glede zakonitve formul za izračun ekonomsko najugodnejše ponudbe.

114. Vzpostavitev učinkovitega izločanja neobičajnih - nerealnih nizkih ponudb, zlasti pa obveznost njihove temeljite preverbe

Izločanje nenormalno nizkih ponudb je potrebno bistveno zaostri, vključno tudi v nadaljnji verigi oddaje del (podizvajalci podizvajalcem).

Zakon o javnem naročanju (ZJN-3) ugotovitev o neobičajno nizki ponudbi med drugim veže na cene na trgu, kar naročniku omogoča, da zahteva pojasnilo o ponujeni ceni glede na tržne cene. Vendar pa se je treba zavedati, da je protokol preveritve neobičajno nizke ponudbe namenjen varstvu ponudnika, čigar ponudbo želi naročnik iz tega razloga izločiti, in ne varstvu drugih ponudnikov, ki so oddali dražjo (realno) ponudbo. To pomeni, da zakon sicer določa, kdaj mora naročnik preveriti, ali je ponudba neobičajno nizka. Vendar pa če takšne ponudbe ne želi izločiti, skladno s pravno prakso zadošča, da to preveri tudi samo po telefonu. Če pa naročnik želi izločiti takšno ponudbo, ima bistveno več težav in dela.

Pravna praksa dopušča argument ponudnika, da dela z izgubo, ker si želi priti na trg, pridobiti reference, ima staro zalogo blaga, ki ga želi prodati, in podobno, kar pomeni, da naročniki dampinške ponudbe dejansko zelo težko izločijo.

Glede na navedeno bi tako javni naročniki morali imeti učinkovite vzvode izločitve neobičajno - nerealne nizke ponudbe, zlasti pa obveznost njene temeljite preverbe in ugotov

vitve njene »realnosti«. Obstoječa zakonska ureditev izločitve neobičajno nizke ponudbe še ne zavezuje ustrezno javnih naročnikov k ustrezni preverbi realnosti cene oziroma njihovi neobičajni nizkosti, in to tudi po tem, ko jih ostali ponudniki na to opozorijo.

Prav tako bi se morala določiti merila za izločanje ponudb s prenizko ceno, saj se v praksi pre pogosto dogaja, da ponudniki namerno ponujajo nerealno nizko ceno in pozneje izsiljujejo povišanje cen.

V zvezi s tem opozarjamo na problematiko »ne-enakovrednega« sodelovanja podjetij, subvencioniranih s strani države (primer invalidskih podjetij) v javnih naročilih. Najnižja realna cena takšnega podjetja je zaradi državne subvencije nižja od najnižje realne cene ostalih ponudnikov. S tem pa je nesubvencionirano podjetje v nekonkurenčnem in neenakovrednem položaju, kar pa je neustrezno in bi bilo potrebno spremeniti.

115. Odgovorna oseba javnega naročnika za javno naročilo

Za vsako javno naročilo mora biti določena kompetentna odgovorna oseba/vodja javnega naročila.

116. Bančne garancije v javnih naročilih

- Nesorazmerno multipliciranje zahtev po bančnih garancijah in drugih zavarovanj v okviru enega javnega naročila

Obstoječa praksa javnih naročnikov je žal še vedno takšna, da naročniki od ponudnikov iščejo nesorazmerna finančna zavarovanja za zavarovanje resnosti ponudbe (celo v visokih denarnih depozitih), dobre izvedbe pogodbenih obveznosti ali odprave napak v garancijski dobi, ki ni v povezavi s predmetom oziroma zahtevnostjo izvedbe predmeta javnega naročila. Bančne garancije in izjave veljajo do definiranega dneva veljavnosti na sami garanciji oziroma izjavi, tudi če je predhodno že jasno, da za dela ponudnik ne bo izbran, vendar za prenehanje njihove veljavnosti zapisnik o odpiranju ponudb ni dovolj. Glede na navedeno in upošteva, da je izplen danih ponudb zelo nizek, potrebuje povprečen ponudnik nekajkratnik svoje letne realizacije bančnih kvot za garancije, kar realno ni izvedljivo in kar onemogoča sodelovanje na nadaljnjih razpisih.

Obstoječa finančna zavarovanja naj se poenotijo oziroma postanejo enakovredna, saj nudijo naročniku enakovrstno in zadostno zavarovanje, stroškovno pa so za ponudnike ugodnejša oziroma se finančna zavarovanja rangirajo glede na zahtevnost objektov, v zvezi s katerim se dajejo.

Naročnik naj v istem postopku javnega naročanja dovoli predložitev različnih instrumentov finančnega zavarovanja in ponudniku dopusti, da sam izbere, s katerim finančnim instrumentom bo zavaroval izpolnitev svojih obveznosti.

Prav tako naj naročnik zahteva le, na primer, jamstvo za resnost ponudbe in šele od izbranega izvajalca garancijo ali npr. kavcijsko ali drugo zavarovanje za dobro izvedbo in odpravo napak v garancijski dobi. Naročnik s tem ničesar ne izgubi, saj lahko zahteva jamstvo za dobro izvedbo pred pretekom jamstva za resnost ponudbe, s tem pa ne bodo deležni obremenitev z jamstvi za dobro izvedbo vsi neizbrani izvajalci, ki jim sicer banka za izdajo potrebne izjave zasede kvoto in to zaračuna. Seveda pa bi izbrana rešitev te problematike morala preprečiti nastanek situacije, ko bi se javni razpis neuspešno končal, ker na primer v poznejši fazi izbrani ponudnik ne bi mogel zagotoviti garancije za, na primer, dobro izvedbo del.

Zavezujoče izjave banke o izdaji bančne garancije za resnost ponudbe in za dobro izvedbo del in potem bančne garancije za resnost ponudbe oz. dobro izvedbo del naj naročnik ne zahteva.

Glede na okoliščine primera in zahtevnost gradnje se kot alternativa predlaga predložitev bianko menice, s pooblastilom za unovčenje. Garancija za dobro izvedbo del pomeni podvajanje zavarovanja, saj naročnik v času gradnje zadržuje del sredstev izvajalca, hkrati pa ima vse zakonske vzvode, da preko lastnega strokovnega nadzora, ki se vrši v procesu gradnje, sam nadzoruje, določa in zahteva kvalitetno izvedbo del.

Potrebno je skrajšati ustaljeno obdobje veljavnosti finančnih zavarovanj. Pri določanju višine finančnega zavarovanja naj se upošteva običajno poslovno prakso in okoliščine konkretnega primera (npr. zahtevnost in/ali velikost objekta). Upošteva naj se tudi uporaba redukcijskih klavzul, po katerih se znesek zavarovanja zmanjšuje s potekom časovnih obdobj ali glede na nastop določenih dogodkov (prenehanje garancijske dobe za del naročila, izvedba dela naročila, ki predstavlja funkcionalno celoto).

- Daljše garancije od zakonsko predpisane garancijske dobe

Pogosti so primeri, ko naročniki v sklopu garancij za garancijsko dobo zahtevajo izdajo garancij, ki so bistveno daljše, kot je zakonsko predpisan garancijski rok. Zahtevati daljšo garancijsko dobo, kot jo predpisuje zakonodaja, je sicer povsem legitimno, vendar pa bi morale takšne zahteve biti utemeljene, realne in sorazmerne, hkrati pa pomenijo breme za garanta. Zahteve po izdaji garancij, ki so daljše od zakonsko predpisanih, izhajajo neposredno iz prevladujočega položaja naročnika kot stranke tega razmerja. Glede zavarovanja v garancijski dobi, naj bodo torej garancijski roki enaki zakonsko predpisanim garancijam po OZ in ZGO.

- Garancije zavarovalnic kot inštrument zavarovanja, npr. kot garancija za garancijski rok

Javni naročniki bi v praksi morali začeti (pogosteje) sprejemati kot zavarovanje, na primer za garancijski rok, garancije zavarovalnic. Gre za inštrument zavarovanja, ki po svoji kvaliteti nikakor ni slabši od bančne garancije.

117. Zavarovanja plačil izbranim ponudnikom - garancije za plačilo izvedenih del/storitev bi morali izdajati tudi naročniki

Javni naročniki so pogosto neredni plačniki izbranim izvajalcem v skladu z oddanim javnim naročilom. Čeprav na eni strani terjajo od izvajalcev različna zavarovanja, pa svojih obveznosti ne zavarujejo. Tudi naročniki bi morali sami svoje obveznosti do izvajalcev zavarovati z bančno garancijo izbranemu izvajalcu. S tem bi dosegli enakopravnost obeh pogodbenih strank, česar pa sedanji sistem javnih naročil ne vsebuje. Obstoječi sistem javnih naročil in obstoječa gospodarska situacija ne omogočata, da bi izbrani izvajalec lahko to realno terjal od naročnika. Res je, da svojo terjatev lahko izterja v sodnem postopku, a to pomeni običajno dolg sodni postopek in s tem tudi obdobje, v katerem lahko izvajalec, tudi zaradi takšnega neplačila, že propade.

Vsekakor je potrebno zagotoviti, da bodo javni naročniki upoštevali 30-dnevne plačilne roke in da bodo plačila dejansko realizirana v pogodbeno določenih rokih.

118. Razpis javnega naročila šele ob »zaprti finančni konstrukciji«

Naročilo se lahko razpiše samo ob 100 % zagotovljenem financiranju (primer: Avstrija, Italija).

S tem se bo mogoče izogniti številnim težavam financiranja projekta in njegovim zastojem, zaradi katerih na koncu ne prejema plačila izvajalci oziroma se rok plačila bistveno podaljša, izvajalci pa morajo ves ta čas imeti rezervirane vse svoje kapacitete.

119. Plačevanje podizvajalcem

ZJN-3 ne zahteva več, da javni naročnik samodejno obvezno neposredno plača podizvajalce. Naročnik bo lahko neposredno plačal podizvajalcu samo, če bo ta plačilo zahteval sam. Ker pa so podizvajalci praviloma v podrejenem položaju, je pričakovati, da podizvajalci praviloma v praksi ne bodo mogli zahtevati neposrednega plačila, četudi jim pripada.

Izjave glavnih izvajalcev in podizvajalcev po plačilu končne situacije s strani javnega naročnika, ne morejo biti dovolj ustrezno zagotovilo, da bodo podizvajalci poplačani. Še posebej pa je sporno, da se te izjave zahtevajo le po plačilu končne situacije, ne pa tudi po plačilih vmesnih situacij, kar je še posebno kritično v javnih naročilih, ki se izvajajo več let.

Tako je ponovno pričakovati še slabše poplačevanje podizvajalcev in njihovih zlorab, ter propad in nova odpuščenja delavcev. Zato je potrebno vrniti v zakon obvezna neposredna direktna plačila podizvajalcem, in še več: vsem podizvajalcem v verigi in ne le prvim. V skladu s tem je potrebno vzpostaviti sistem obvezne nominacije vseh podizvajalcev v verigi.

Pri tem pa je potrebno še izboljšati sistem neposrednega plačila poplačevanja kot je bil opredeljen v ZJN-2. V ZJN-2 uzakonjen neposreden sistem naročnikovega plačila na podlagi potrjenega računa oziroma potrjene situacije, namreč še vedno ni ustrezno reševal poplačil podizvajalcem. V praksi prihaja do največjih zlorab izbranega ponudnika, ko podizvajalcu ne potrdi izdane situacije ali pa mu zavrne račun (prav tako prihaja do izigravanja podizvajalcev zaradi nepodpisa gradbenega dnevnika, knjige obračunskih izmer, ki so vse podlaga za obračun situacije). Zaradi vsega tega so manjši obrtniki v najslabšem položaju. Pogosto so vezani na zgolj enega ali dva večja izvajalca, kar je zanje v primeru plačila pogubno. Ena izmed rešitev bi bila, da bi imel podizvajalec možnost terjati svoje terjatve oziroma uveljaviti plačilo od naročnika takoj po zapadlosti računa, ki ni v celoti poravnano. Morebitni poznejši odmiki oziroma upravičenost zaračunavanja posameznih postavk računa naj se ugotavljajo v pravdi.

120. Nujno potrebna izjava o plačanih vseh zapadlih obveznosti do podizvajalcev za ugotavljanje ekonomske in finančne sposobnosti ponudnika

V zakon se mora vrniti določba, da mora ponudnik v ponudbi predložiti izjavo, podkrepjeno z dokazili, da ima plačane vse zapadle obveznosti do podizvajalcev v predhodnih postopkih javnega naročanja, ter javnih naročilih, ki se še izvajajo (vmesne situacije).

Še posebej je navedena zahteva nujna glede na zadnje spremembe javno naročniške zakonodaje, s katero je bilo odpravljeno obvezno neposredno plačilo podizvajalcev.

ZJN-3 res predvideva obvezne izjave po koncu javnega naročila o poplačilu podizvajalcev, vendar te niso jamstvo, da so podizvajalci poplačani tudi v javnih naročilih, ki so še v teku. Kandidiranje ponudnika za javno naročilo, pri tem pa ima nepoplačane podizvajalce v drugem javnem naročilu, je nesprejemljivo.

121. Reference in dostopnost javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom

Zahteve po referencah je potrebno urediti tako, da se investitorjem prepreči samovoljno oblikovanje zahtev in prilagajanje le-teh preferiranim izvajalcem.

Referenca je po svoji naravi dokazilo, da je ponudnik sposoben izvesti javno naročilo v zahtevanem obsegu in kvaliteti, saj z njo dokazuje, da je v preteklosti primerljiva dela že uspešno opravil. Na podlagi dejstva, da je ponudnik (vsaj) enkrat že uspešno izvedel primerljivo naročilo, je mogoče sklepati, da ima ustrezno znanje, opremo in izkušnje, potrebne za izvedbo javnega naročila. Razumljivo je, da se morajo referenčna dela nanašati na istovrstna oziroma primerljiva opravila, katerih izvedba se pričakuje od izvajalca, saj je le na ta način mogoče ugotovljati, ali bo izvajalec tudi razpisana dela izvedel uspešno. Nesprejemljiva je obstoječa praksa, ko naročniki oblikujejo reference vsak po svoje, ponudniki pa dobivajo občutek priprave zahtevanih referenc nekomu, ki jih kot specifično navedene ima. Domišljija naročnikov je pri tem neskončna. Zagotoviti je potrebno, da naročniki zahtevajo naročilu sorazmerne reference na način, ki ne bodo prirejene že vnaprej »izbranim«.

Vzpostaviti je potrebno elektronski sistem priznavanja referenc podjetij (izvajalskih in projektivnih) ter kadrov po načelih direktive EU in uradni register referenc podjetij in kadrov.

122. Ustanovitev službe s strani pristojnega ministrstva za nadzor nad razpisno dokumentacijo po uradni dolžnosti

Prepogosto so zahteve in pogoji v razpisni dokumentaciji prezahtevni, da bi lahko mikro in mala podjetja sploh konkurirala. Kljub uradni statistiki o udeležbi mikro in malih podjetij v postopkih oddaje javnih naročil v Republiki Sloveniji so za mnoge obrtnike javna naročila nedostopna. Izpostaviti velja, da obrtniki pogosto ne razpolagajo s pravnim znanjem, ki je potrebno, da se nezakonita določila razpisne dokumentacije razveljavi.

Predlagamo, da država naročnike jasno napoti na določitev zahtev razpisne dokumentacije, ki bodo realne in prilagojene predmetu javnega naročila, pri čemer naj se vsi nepotrebni pogoji ne določajo več, saj ne pripomorejo h konkurenčnosti, pač pa le odpirajo vrata srednjim in velikim podjetjem. V ta namen naj se s strani Ministrstva za finance ustanovi organ oziroma služba, ki bo skrbela za pregled in zakonitost vsebine razpisne dokumentacije in naročnika opozarjala na nepotrebne in diskriminatorne zahteve.

123. Prosto sklepanje aneksov

Glede na posamezna tolmačenja ZJN-3 naj bi bila največja novost zakona dopustnost sprememb pogodbe brez predhodne izvedbe postopka oddaje javnega naročila.

Če je do ZJN-3 veljalo, da je treba za praktično vsak aneks izvesti postopek s pogajanjem brez objave, zdaj naj ne bi bilo več tako. Mogoče bo skleniti anekse za dodatna dela (ali dobave blaga) ali za nepredvidena, nujna dela vse do višine 30 odstotkov pogodbene vrednosti, medtem ko revizije ali opcije pogodb (na primer zaradi usklajevanja z inflacijo ali recimo potrebnih prilagoditev opreme zaradi tehničnih težav, ki se pojavijo med obratovanjem ali vzdrževanjem) vrednostno sploh niso omejene.

Gre za razumevanje, ki nikakor ni v skladu z vsemi dosedanjimi opozorili gospodarstva, da je ravno možnost neomejenega sklepanja aneksov ena izmed najbolj negospodarnejših ravnanj v javnih naročilih, vir diskriminatornosti in zlorab sistema javnih naročil.

VI. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE TER IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

124. Sodelovanje pri postopni vzpostavitvi socialnega partnerstva na terciarnem nivoju izobraževanja

Socialno partnerstvo je sicer vzpostavljeno in delno deluje na nivoju srednjega poklicnega, srednjega strokovnega in višjega strokovnega izobraževanja, medtem ko delodajalci in njihove organizacije še nimajo sistemsko urejenega socialno partnerskega sodelovanja z visokim šolstvom. Področja sodelovanja so povezana s potrebami po kadrih, ki bodo imeli ustrezna teoretična in aplikativna znanja, kompetence, ki jih bodo v večjem obsegu kot sedaj, pridobivali in nadgrajevali v neposrednem stiku z delovnim okoljem, razvojem dejavnosti. Socialno partnersko sodelovanje delodajalske sfere (delodajalcev in zbornic, zastopnic nji-hovih interesov) in visokega šolstva bi lahko imelo pozitivne učinke na prečo problematiko zaposlovanja diplomantov visokega šolstva, saj bi se lažje usklajevale potrebe gospodarstva in struktura vpisa, z večjim deležem praktičnega izobraževanja v študijskih programih, neposredno v gospodarstvu pa omogočilo pridobitev ustreznih aplikativnih znanj in kompetenc, ki jih od diplomantov pričakuje gospodarstvo. Z ustreznějšími znanji in kompetencami bi bil njihov vstop na trg dela hitrejši in manjši pritisk na nadaljevanje izobraževanja na 2. bolonjski stopnji ter racionalnejša uporaba proračunskih sredstev. Z ustreznějšími kompetencami in znanjem bi se postopno pripomoglo k dvigu dodane vrednosti v gospodarstvu in temeljni podpori njegovim razvojnim ambicijam.

Delodajalce in zbornice, zastopnice njihovih interesov, je potrebno vključiti v pripravo in prenovo študijskih programov v terciarnem izobraževanju in jih obenem tesneje povezati s kariernimi centri univerz za zagotavljanje vseživljenjske karijerne orientacije študentov (mesta za praktično izobraževanje, povezovanje seminarских, projektnih in diplomskih nalog s konkretnějšími izzivi in potrebami delodajalcev, panog, gospodarstva). Predstavniki delodajalcev sicer sodelujejo v Svetu RS za visoko šolstvo, vendar je sodelovanje delodajalcev, sindikatov, pristojnih ministrstev in izvajalcev v šolstvu nujno za vzpostavitev drugačnega načina izobraževanja in izobraževanja za poklice, ki so za trg dela potrebni. Nujno je spodbujanje vseživljenjskega učenja in prilagajanje spremembam na trgu dela.

Ukrep: Vključitev delodajalcev in zbornice v pripravo in prenovo študijskih programov

125. Celovitejšje urejanje izobraževanja odraslih

OZS je eden od izvajalcev dejavnosti v izobraževanju odraslih, izvaja mojstrske izpite (s katerimi se pridobi formalna izobrazba), različna neformalna usposabljanja in izvaja

postopke za pridobitev nekaterih nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Zato opozarjamo na necelovit zajem področja izobraževanja odraslih v Zakonu o izobraževanju odraslih, ki namenja pozornost dvema segmentoma, osnovnošolskemu izobraževanju odraslih in neformalnemu izobraževanju odraslih. Formalno izobraževanje odraslih (od npr. nižjega poklicnega, srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in drugega, splošnega izobraževanja) prepušča urejanju v drugih zakonih. S stališča pregledne obravnave in ureditve izobraževanja in usposabljanja odraslih, potreb in načel vseživljenjskega izobraževanja ter zaradi vedno bolj aktualnega ohranjanja zaposljivosti z novimi, dodatnimi znanji, veščinami ter kompetencami, je potrebno na področju izobraževanja odraslih to celovitost ohraniti.

Pri tem opozarjamo na dejstvo, da se zaradi doseganja meril izobraženosti populacije v Sloveniji, v razpisih s sredstvi EU namenja največ pozornosti usposabljanju nižje izobraženim ali neizobraženim in starejšim od 45 let; s tem pa se ne stimulira poklicnega in strokovnega formalnega izobraževanja odraslih; kljub temu, da je na trgu dela potreba po strokovnih kadrih tehnične usmeritve. Usposabljanja nudijo dobrodošel in aktualen omejen obseg znanj in kompetenc ter vedno bolj potrebna mehka znanja, mali delodajalci pa ob tem potrebujejo kader, ki lahko pokriva širše strokovno področje in ima temeljno strokovno znanje. Zato predlagamo, dva ukrepa:

- Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov

Predlagamo, da se med ukrepe za hitrejše zaposlovanje mladih in nezaposlenih, ki jih država financira iz evropskih in proračunskih sredstev uvrsti:

- sofinanciranje stroškov mojstrskega izpita vsem kandidatom, ki so ga uspešno opravili, ne glede na napredovanje v stopnji izobrazbe (sofinanciranje preko primernih javnih razpisov);
- sofinanciranje izvajanja mojstrskih izpitov Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije (sofinanciranje javnega pooblastila ob prostovoljnem članstvu) ter posledično dodeli večja vloga obrtno-podjetniškemu zborničnemu sistemu, ki skrbi tudi za izobraževanje odraslih.

Spremembe obrtne zakonodaje, predvsem pa postopna deregulacija dejavnosti so vplivali tudi na število prijav za mojstrski izpit, ki ga je mogoče od uvedbe v letu 2000 opravljati za 52 nazivov. Mojstrski izpit, sicer državni izpit, pomembno javno pooblastilo Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, je sinonim za kakovost; mojstri so jedro mentorjev mladim v praktičnem usposabljanju z delom v poklicnem izobraževanju v vertikalni, njihova vloga pa je še bolj izpostavljena zaradi uvedenega vajeništva. Uspešno opravljen mojstrski izpit kandidatom na izpitni način zagotovi pridobitev srednje strokovne izobrazbe. Mojstri so potencial za krepitev podjetništva in podjetniških idej, s svojo dejavnostjo pa potencial za zaposlovanje drugih in za samozaposlovanje.

V zadnjem času se na mojstrski izpit prijavljajo kandidati, ki sicer že imajo V. stopnjo izobrazbe, vendar zaradi neustrezne smeri ne zadostujejo pogojem, ki bi jim omogočala samostojno pot. Zaradi potreb in načel vseživljenjskega izobraževanja ter zaradi vedno bolj aktualnega ohranjanja zaposljivosti z novimi, dodatnimi znanji, veščinami ter kompetencami menimo, da morajo biti v prihodnje sofinancirani stroški mojstrskega izpita vsem kandidatom.

Mojstri so tudi del baze sodnih izvedencev in cenilcev. Mojstrski izpit v Sloveniji je primerljiv z mojstrskimi izpiti v državah članicah EU, ki ta institut poznajo, ga ohranjajo in razvijajo. Ob pripravi nacionalnih ogrodij kvalifikacij v državah članicah se je pokazalo, kakšen pomen nekatere članice pripisujejo mojstrom in kako visoko v ogrodju uvrščajo mojstra (nacionalno ogrodje kvalifikacij Nemčije in Avstrije mojstre uvršča v šesto raven od osmih).

- Dodatna usposabljanja mentorjev

Predlagamo pripravo programa za dodatno usposabljanje mentorjev, ki izobražujejo dijake na delovnih mestih (vloga mentorjev pri usposabljanju, ocenjevanju, vmesni preizkusi, zaključni izpiti, sodelovanje s šolami in zbornicami). Cilj mora biti, da razvijejo dijaki visoko stopnjo spretnosti, ki so potrebne za delo in življenje.

Ukrep: Priprava in sprejem ukrepov ter javni razpisi ustreznih pristojnih ministrstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov, za vse kandidate ne glede na stopnjo izobrazbe in sofinanciranje dodatnega usposabljanja mentorjev

126. Vajeništvo

Delodajalcem, ki vstopajo v sistem vajeništva je potrebno zagotoviti sistemska sredstva za izvedbo praktičnega usposabljanja z delom v delovnem procesu. Sredstva, ki jih sedaj država namenja delodajalcem za izvajanje vajeništva so predvidena le za obdobje poskusnega uvajanja vajeništva, zato zahtevamo, da se to financiranje uredi sistemsko na državnem nivoju. Enako predlagamo za aktivnosti in kompleksnost dela na področju vajeništva, ki jih izvaja Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. Glede na to, da OZS, na podlagi zakona o vajeništvu, izvaja številne naloge, za katere je javno pooblaščen, je potrebno zagotoviti ustrezna sistemska finančna sredstva, ki bodo omogočala nemoteno delovanje v sistemu vajeništva.

Ena od pomembnejših aktivnosti, katerim Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije namenja veliko pozornost, je promocija vajeništva in poklicnega izobraževanja. Tudi na tem področju so sredstva, ki jih namenja država kratkoročna in nesistemska, zato zahtevamo, da se sofinanciranje uredi sistemsko in na državnem nivoju. Le dolgoročna vizija promocije bo prinesla zelene rezultate.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport naj omogoči izvajanje vajeništva na vseh šolah, ki izvajajo javno veljavne programe na srednjem poklicnem nivoju.

127. Umestitev gostinskih poklicev na seznam deficitarnih poklicev in posledično tudi v Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije gostinske poklice (na seznam v razpis za dodelitev deficitarnih štipendij)

Sekcija za gostinstvo in turizem pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije že nekaj let opozarja na pomanjkanje ustreznega gostinskega kadra v Sloveniji. Pomanjkanje ustreznega kadra, kljub visokemu potencialu turistične panoge onemogoča razvoj in normalno poslovanje, še posebej na višku turistične sezone. Največ primanjkuje ustreznih kadrov, kot so kuharji, natakarji, hotelski receptorji, sobarji. Posledice epidemije COVID-19 so problem kadrov v gostinstvu in turizmu še povečale. Obstoječi kadri večinoma niso zdržali z nadomestili za čakanje na delo, saj je bilo potrebno plačevati obveznosti v družinah in bankah, zato so se nekateri že zaposlili v drugih hitro rastočih panogah, kot so dostava in podobno.

Kljub pomanjkanju ustreznih kadrov v gostinstvu in turizmu tudi letos Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije ni umestil gostinskih poklicev na seznam v razpis za dodelitev deficitarnih štipendij. Zato je nujno, da se na seznam deficitarnih poklicev umesti gostinske poklice, vsaj kuhar in natakar. Nujnost iskanja rešitev za pomoč pri pridobivanju kadrov v panogi se kaže tudi v zaskrbljujoči statistiki vpisov na srednje in višje gostinsko - turistične šole. Vpis je namreč glede na leto 2019 samo še 25 odstoten.

Če bi bili umeščeni bi lahko tudi za poklice v gostinstvu veljala novost iz novele Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki prinaša nove olajšave pri zaposlovanju (novost je 45 odstotna olajšava). Tudi podatki iz analize Zavoda RS za zaposlovanje kažejo na to, da je potreba po kadrih v gostinstvu res veliko, zato je nujno, da se gostinske poklice ponovno umesti na seznam deficitarnih poklicev in na seznam za dodelitev deficitarnih štipendij (kuhar, natakar, idr.).

VII. POSLOVNO OKOLJE, ODPRAVA ADMINISTRATIVNIH OVIR IN DIGITALNI PREBOJ

128. Ustanovitev ministrstva za malo gospodarstvo

Malo gospodarstvo v Sloveniji predstavlja več kot 90 % gospodarstva, zato je skrajni čas, da malo gospodarstvo dobi svojega zastopnika. Predlagamo, da se ponovno ustanovi malo gospodarstvo kot je nekoč že bilo in bo osredotočeno zgolj na reševanje problemov mikro in malih podjetij.

Naloge ministrstva bi bile, da bi omogočalo pogoje za razvoj malega gospodarstva, za povečanje števila zaposlenih v malih podjetjih, izboljšanje pogojev za ustanavljanje in poslovanje malih podjetij te prispevalo k zmanjšanju administrativnih ovir in poenostavitvi poslovanja malih podjetij.

129. Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic

Glede na dejstvo, da se v Sloveniji in Evropski uniji zakonodaja pogosto spreminja, podjetja potrebujejo zaščitnika oziroma zastopnika njihovih interesov proti državi, ki spremlja aktivnosti zakonodajalca. Zbornica vsakodnevno spremlja zakonodajo na različnih področjih in se bori za boljše predpise in lažje poslovanje obrtnikov, podjetnikov, vendar izbrjane ugodnosti koristijo vsi gospodarski subjekti.

Predlagamo več možnih rešitev: menimo, da mora vsak gospodarski subjekt k temu nekaj prispevati, zato predlagamo, da naj bo vsak gospodarski subjekt član ene od reprezentativnih zbornic, odločitev, v kateri bo član, pa naj bo prostovoljna. Poleg tega predlagamo tudi, da država uvede rešitev, ki bo reprezentativni zbornici zagotovila stabilen vir financiranja - prispevek za zastopanje.

Reprezentativne zbornice opravljajo pomembne naloge za podjetja v okviru podpornega podjetniškega okolja zato predlagamo, da država zagotovi sredstva že obstoječi obrtno-podjetniški zbornični mreži, da se lahko še dodatno krepí in kvalitetno opravlja storitve za podjetja. Obstoječa mreža ima izkušnje, znanje, mednarodno je povezana, zato predlagamo, da se jo krepí, ne pa da se ustanavlja nove organizacije, ki večino sredstev porabijo v začetni fazi za zagon in administracijo.

130. Umestitev predlogov OZS v programske dokumente

Predlagamo umestitev projektnih predlogov v nastajajoče programske dokumente (za EU Nove generacije (RE-ACT in Načrt za okrevanje in obnovo/RRF) ter VFO 2021-27), ki se vsebinsko navezujejo na Podporno okolje.

- Potencial uspešnih prenosov podjetij in vzpostavitev celovite podpore

Prenos podjetja je po ustanovitvi in rasti podjetja ena od najbolj kritičnih faz v življenjskem ciklu podjetja. Proces urejanja prenosa podjetja je izredno kompleksen, zahteva iskanje novega lastnika in prenos vodenja podjetja ter obsega številne vidike reševanja nasledstvene problematike – od pravnih, davčnih pa do finančnih. Rezultati raziskav kažejo, da se številni prenosi podjetja zaključijo neuspešno.

Po nekaterih ocenah je tako 70–80 % vseh evropskih mikro, malih in srednjih podjetij družinskih. Prihaja obdobje, ko se bodo sedanji lastniki oziroma managerji, ki so podjetja ustavljali pred tridesetimi leti, postopoma pričeli upokojevati oziroma bodo pred dilemo prenosa lastništva ali zaprtja podjetja.

Ukrepi politike v Sloveniji, ki podpirajo prenose podjetij, imajo veliko manj teže ali manjšo težo kot tisti za novoustanovljena (start-up) podjetja, kljub temu da vse več raziskav kaže na to, da je verjetnost uspešnega poslovanja podjetja večja po uspešno uresničenem prenosu podjetja kot pa pri ustanovitvi podjetja in da prevzem obstoječega podjetja pogosto ponuja zanimivo alternativo ustanovitvi novega podjetja.

Analiza proučevanja institucionalne podpore in ukrepov na področju prenosa lastništva kaže, da je vzpostavljeno osnovno podporno okolje oziroma institucije, ki nudijo podporne storitve (npr. izobraževalne, svetovalne in druge) na področju prenosov podjetij. Vendar pa analiza podpornih storitev kaže, da je ta še vedno skromna, ko gre za pomoč MSP pri reševanju nasledstvenih vprašanj. Na osnovi empiričnih izkušenj in zaznanih potreb na trgu pa je predlog, da se obstoječe storitve nadgradi in z novimi storitvami oblikuje celovitejša podpora podjetjem, ki so na poti dolgotrajnega procesa prenosa lastništva.

- (POST)COVID-19 vsebinska podpora podjetjem, ki se izvaja s strani zbornice

V skladu s pojavom koronavirusa sredi marca 2020 se je OZS takoj odzvala s predlogi ukrepov državi za omilitev posledic epidemije na gospodarstvo. Hkrati pa na drugi strani nudila strokovno pomoč podjetjem v obliki svetovanja, izobraževanja ter informiranja, v povezavi s sprejetimi ukrepi (čakanje na delo, subvencioniranje skrajšanega delovnega časa, univerzalni temeljni dohodek, upad prihodkov, ipd.).

Za hitrejšje spremljanje informacij smo na spletni strani OZS uvedli podstran KORONAVIRUS INFO, kjer ažurno objavljamo informacije, predloge ukrepov in sprejete zakone, odloke države ter podajamo strokovna pojasnila in napotke podjetjem o ustreznem izvajanju ukrepov in posamičnih določil v praksi. Naši svetovalci so tako na voljo vsem podjetjem preko vseh sodobnih informacijskih kanalov (telefon, e-mail, video konferenčne povezave idr.), s ciljem takojšnje pomoči podjetjem pri odpravljanju njihovih težav zaradi COVID-19.

Potrebe po svetovanju, odpravljanju posledic in motiviranju za podjetništvo bodo ostale tudi po uradnem zaključku epidemije in bodo vsaj srednjeročnega, če ne dolgoročnega, značaja, zato je potrebno to celovito vsebinsko podporo, ki so jo deležni vsi zainteresirani gospodarski subjekti, tudi finančno podpreti, dokler bodo realno obstajale potrebe s strani obrtnikov, podjetnikov.

- Digitalizacija malih in srednjih podjetij ter zborničnega podpornega okolja

Slovenija se po indeksu DESI (indeks digitalnega gospodarstva in družbe) uvršča na 16. mesto med 28 državami EU. Digitalizacija MSP je nujna in ji je potrebno dati večjo pozornost in finančno podporo. Nenazadnje je digitalizacija ključna za konkurenčnost podjetij. Prihaja veliko novih tehnologij, ki jih morajo mikro, mala in srednja podjetja poznati, osvojiti in uvesti v svoje poslovanje.

Poleg nakupa opreme, vzpostavitve ali posodobitve spletnih strani podjetij je potreben tudi dvig digitalnih kompetenc za podjetja. Potrebne so promocijske aktivnosti in ozaveščenost podjetij o pomenu digitalizacije. OZS bo podjetjem pomagala pri digitalizaciji, zato predlagamo naslednje ukrepe:

- Celosten program podpore na enem mestu (podoben vzorec pozna Bavarska - digitalni bonus). Ta zajema več produktov, ki so neposredno namenjeni podjetjem in so zelo enostavno dostopni (enostavna prijava in hitra odobritev). Vsebinsko podpirajo razvoj, uvedbo in / ali izboljšanje procesov, storitev ali izdelkov s programsko opremo in strojno opremo ter uvedbo ali izboljšanje IT varnosti v podjetjih:

1. Digital standard - subvencija za nakup opreme ali storitve (npr. 30 – 50%) za digitalizacijo malega ali srednjega podjetja. Subvencija do max. višine 10.000 EUR.
2. Digital Plus - subvencija za razvoj, uvajanje ali izboljšanje izdelkov, storitev in procesov prek strojne ali programske opreme.
3. Digital Kredit – ugoden kredit z garancijo za digitalno transformacijo podjetja (do 200.000 EUR za MSP).
4. Digital vavčer – vavčer za svetovanje ali izobraževanje iz področja digitalizacije (50% do 70% upravičenih stroškov izobraževanja ali svetovanje pri verificiranih izvajalcih – do max. višine 10.000 EUR na podjetje).

- Promocija pomena digitalizacije, z namenom povečati zavedanje in znanje o digitalizaciji med podjetji.

- Izvajanje izobraževanja (klasičnega in e-izobraževanja) za dvig kompetenc podjetij na področju digitalizacije. Cilj spodbuditi hitrejši prehod podjetij na elektronsko poslovanje.
- Razvoj uporabnih svetovalnih in izobraževalnih aplikacij za različne branže – vzpostavitve digitalnega podpornega okolja po branžah.
- Razvijati nove čezmejne e-storitve.
- Povezovanje različnih javnih in zasebnih podsistemov preko koalicije digitalna.si (podjetniško podporno okolje, javna uprava, izobraževalni sistem v povezavi z gospodarstvom, itd).
- Podpora vlade ukrepom, ki jih je predlagal Strateški svet za digitalizacijo in vključitev obrtno-zborničnega sistema v postopke implementacije teh ukrepov.
- Zagotovitev finančnih virov za vzpostavitev digitalnega podpornega okolja, ki bo podjetjem in obrtnikom omogočilo dostop do znanj in digitalnih veščin.

- Potencial druge poslovne priložnosti in vzpostavitev celovite podpore konceptu druga poslovna priložnost

Ustanavljanje in prenehanje poslovanja podjetij predstavlja naravni proces, ki je značilen za vsako gospodarstvo. Po podatkih Evropske komisije dejansko 50 % podjetij ne preživi prvih pet let svojega življenja, od vseh prenehanj poslovanja podjetij pa jih bankrotira v povprečju 15 %.

V Sloveniji podatki poslovne demografije zadnjih 4 let kažejo (2014-18), da je vsako leto izbranih več kot 1.000 podjetij. Brez dvoma pa bo znaten dvig izbrisa, ko se bodo pokazali učinki epidemije COVID19.

Empirične študije v Sloveniji kažejo na pomanjkanje poznavanja problematike izkoriščanja druge priložnosti že med eksperti podpornega okolja. Potrebno je dvigniti raven zavedanja in poznavanja koncepta druge priložnosti tako v podpornem okolju kot med podjetniki. Podjetniki, ki so končali stečajni postopek, predstavljajo ciljno skupino, ki se nanaša na ukrepe izkoriščanja druge priložnosti. Vendar je treba tem neuspehim podjetnikom pomagati ustrezno premagati krizo z vidika neuspeha in jih motivirati, da se bodo ponovno preizkusili v podjetništvu, ter jim po tej odločitvi z ustreznimi (njim prilagojenimi) ukrepi nuditi podporo, da bodo v drugo uspešni. Da bi lahko nudili podporo podjetnikom, je treba na nacionalni ravni vzpostaviti ustrezen model podpore in pomoči v obliki mehkega ukrepa, ki se dopolni s posebej oblikovanim finančnim instrumentom dolžniškega in/ali lastniškega kapitala.

Predlagamo, da se znotraj predvidenega ukrepa o izboljšanju dostopa do alternativnih virov omogoči za končnega uporabnika (podjetja) tudi vzpostavitev prijaznega digitalnega orodja, ki na transparenten način in uporabnikom prilagojen način, omogoča koriščenje klasičnih in alternativnih finančnih spodbud. OZS je pripravljena strokovno in vsebinsko prispevati k razvoju tovrstnega skupnega projekta.

131. Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij

Pri prehodu iz prve na drugo generacijo propade 2/3 družinskih podjetij, s čimer je ogroženo tudi veliko število delovnih mest, saj družinska podjetja zaposlujejo 70 % aktivnega delovnega prebivalstva.

Predlagamo, da so prevzemniki družinskih podjetij deležni enkratne finančne podpore v obliki nepovratnih sredstev po zgledu pomoči mladim prevzemnikom kmetij, ki dobijo več deset tisoč evrov.

Ukrep bi bil namenjen dvigu produktivnosti in konkurenčnosti s podporo prevzemnikom družinskih podjetij za lažji prevzem in prehod ter stimuliranju potomcev za prevzem podjetij, saj je teh po raziskavah le 9%.

132. Ponovna regulacija dejavnosti, ki so lahko zdravju in okolju škodljive

Uredba o obrtnih dejavnostih je, v letu 2013, število obrtnih dejavnosti, za katere je treba pridobiti obrtno dovoljenje, zmanjšala za tretjino, v primerjavi s prej veljavno uredbo. Odprava izobrazbenega pogoja za nosilca obrtne dejavnosti ne bo prispevala h konkurenčnosti podjetij, niti ne bo vplivala na zmanjševanje sive ekonomije ali dela na črno. S tem ne odpravljamo ene od administrativnih ovir, kar je bil argument države in ne omogočamo širitev podjetniških pobud; minimalna regulacija zagotavlja urejenost pomembnega področja, strokovnost in kakovost ter zdravo konkurenčnost. S takšnimi ukrepi je država le še poslabšala ugled obrtnega poklica, mladih ne bo pritegnila v poklicno in strokovno izobraževanje, potrošniki pa bodo nezadovoljni z nekakovostnimi obrtniškimi storitvami.

Dokaj reguliran vstop v opravljanje obrtnih dejavnosti imajo v Avstriji, Nemčiji, Franciji, podobno tudi v Italiji, vendar se tam pogoji med posameznimi deželami nekoliko razlikujejo. Tako je v Avstriji reguliranih 80 obrtnih dejavnosti, za katere je potrebno izpolnjevati pogoj določenih delovnih izkušenj in ustrezno poklicno kvalifikacijo. Prav zahtevana poklicna kvalifikacija je na bistveno višjem nivoju, kot jo poznamo pri nas. Kot primer navajamo opravljanje tesarskih del (postavljanje ostrešij in drugih lesenih konstrukcij), kjer mora imeti oseba najmanj eno leto in pol delovne dobe na vodilnem položaju in končano višjo strokovno šolo. Na področju graditve objektov (gradbeništvo) mora imeti oseba, ki je nosilec dejavnosti, najmanj štiri leta delovne dobe, od tega najmanj dve leti kot vodja gradbišča in končano višjo strokovno šolo. Pri opravljanju npr. pleskarske ali frizerske dejavnosti pa mora imeti oseba mojstrski izpit; take obrtne dejavnosti se tretira kot rokodelske dejavnosti in za vse te dejavnosti je potrebno izpolnjevati pogoj, t.j. mojstrski izpit. Vsa podjetja, ki opravljajo obrtno dejavnost, morajo ne glede na statusno obliko poleg korporacijske registracije pridobiti še obrtno dovoljenje.

Glede na to, da je v zadnjem nekajletnem obdobju prišlo (ali pa se načrtuje) do nasilne deregulacije dejavnosti, ki predstavljajo resno tveganje za javno zdravje in varnost, predlagamo ponovno regulacijo oziroma regulacijo na višjem nivoju tistih dejavnosti, ki spadajo med obrtne dejavnosti oziroma dejavnosti katerih opravljanje lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje in varnost:

- proizvodnja mesa ter proizvodnja mesnih izdelkov;
- kompletno gradbeništvo (vse dejavnosti s šifro F 41 Gradnja stavb, F 42 Gradnja inženirskih objektov, F 43 Specializirana gradbena dela);
- slikopleskarska dejavnost;
- gostinska dejavnost;
- frizerska dejavnost;
- kozmetična in pedikerska dejavnost (manikiranje, ličenje);
- kemično čiščenje in pranje.

S spremembo Uredbe o obrtnih dejavnostih se je pri določenih dejavnostih znižala stopnja minimalne poklicne usposobljenosti (npr. dejavnost inštaliranja električnih napeljav in naprav), dejavnost pa je ostala regulirana. Stroka je zato mnenja, da bi bilo v nekaterih dejavnostih smotno regulirati celo poklic.

Opozarjamo, da je potrebno glede deregulacije ravnati premišljeno ter da se proučijo tako pozitivne kot tudi negativne posledice spremenjene ureditve.

Ukrep: Sprememba Uredbe o obrtnih dejavnostih

133. Sprememba metodologije za izračun omrežnin

Cene komunalnih storitev so se po uveljavitvi Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja pri nekaterih uporabnikih celo več kot dvakrat zvišale, zato predlagamo, da se uredba v čim krajšem času ustrezno spremeni. Z Uredbo je namreč določeno, da je cena omrežnine odvisna od zmogljivosti priključka oziroma premera vodomera. Večina gospodarskih subjektov ima vgrajene vodomere večjih velikosti zaradi zagotavljanja varnosti s hidranti, običajno je to nad DN50. Posledično so ti stroški zaradi večjega faktorja omrežnine zelo visoki.

Sedanja ureditev nerazumno in prekomerno obremenjuje slovensko gospodarstvo in konkurenčno sposobnost gospodarskih subjektov, ki se že vrsto let soočajo z velikimi težavami zaradi zaostrenih in spremenjenih gospodarskih razmer v Sloveniji in v mednarodnem okolju, zato menimo, da so spremembe uredbe nujne.

Predlagamo, da se uredba spremeni tako, da se kot osnova za obračun stroškov upošteva dejanske (ali pričakovane) količine porabljene vode, saj v nasprotnem primeru prihaja do

velikih razhajanj, višina končnega računa za vodo pa ni odvisna od porabe vode, temveč od zmogljivosti vodovodnega priključka in vrednosti infrastrukture v posamezni občini, kar v nobenem primeru ne stimulira porabnikov k racionalnejši rabi vode. Zaskbljujoče je tudi to, da se nekateri porabniki zaradi izredno visokih stroškov odločajo za zmanjševanje velikosti vodomerovalov, kar pa po drugi strani lahko poveča požarno ogroženost oziroma vpliva na slabšo požarno varnost celotne okolice, ne le posameznika neposredno.

Ukrep: Sprememba Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

134. Sprememba postopka refundacije bolniške odsotnosti

Delodajalci se soočajo s težavami pri oddaji refundacijskih zahtevkov na ZZS, saj ne razpolagajo vedno s pravilno osnovo za nadomestilo (problem predvsem pri novo zaposlenih delavcih, saj odločbe o odmeri dohodnine ne vsebujejo vseh izplačil, ki se všttevajo v osnovo). ZZS zavrača zahtevke, v kolikor se osnova ne ujema z njihovimi podatki, pri čemer delodajalcem ne želi/ne sme razkriti višine osnove.

Predlagamo spremembo postopka refundacije: ZZS na podlagi izdanih e-bolniških listov, po uradni dolžnosti, do 10. v mesecu za pretekli mesec, prejme podatek o upravičencu. Nakazilo neto nadomestila se na podlagi pridobljenih podatkov upravičenemu zavarovancu izplača do 18. v mesecu za pretekli mesec. Smiselno enako velja tudi za ostale zavarovance (samostojne podjetnike, družbenike enoosebnih družb, itd.).

Delodajalec za bolniške odsotnosti v breme ZZS nima obveze obračunati, odtegniti in odvesti prispevkov (iz in na nadomestilo), akontacije dohodnine in izplačati neto nadomestila delavcu.

Podredno: Delodajalec obračuna in izplača nadomestilo plače delavcu. ZZS-ju nato posreduje podatke o delavcih, za katere je upravičen do refundacije in sicer ime in priimek delavca, EMŠO/davčno številko in število ur odsotnosti. ZZS, na podlagi podatkov, s katerimi razpolaga, izvede refundacijo nadomestila v 15 dneh.

135. Izenačitev datuma plačila akontacije davka in prispevkov za zavarovance na zavarovalnih podlagah 005 in 040

Samostojni podjetniki posamezniki in družbeniki družb in zasebnih zavodov v RS, ki so poslovodne osebe odvedejo plačilo prispevkov za socialno varnost do 20. v mesecu, akontacijo davka iz naslova opravljanja dejavnosti oziroma akontacija davka od dohodkov pravnih oseb pa do 10. v mesecu za pretekli mesec.

Predlagamo, da se rok plačila akontacije davka in prispevkov za socialno varnost ne razhaja.

136. Spremembe REK obrazcev in ukinitve ZAP/M

Predlagamo poenostavitev REK-ov, oddajo skupnega REKa za detaširane delavce in ostale zaposlene in ukinitve ZAP/M, z vključitvijo potrebnih podatkov v REK.

137. Izenačitev obdavčitve za različne oblike dela

Za vse fleksibilne oblike opravljanja dela (avtorska pogodba, podjemna pogodba, občasno in začasno delo upokojencev, idr.) naj bo obdavčitev enotna. Prispevki naj bodo vezani na bruto dohodek, dohodnina se plačuje po enaki stopnji, posebni davek na določene prejemke se ukine.

138. Poročanje Statističnemu uradu RS

Poročanje Statističnemu uradu RS naj se prevetri, saj prinaša dodatno administrativno breme.

139. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice

Plačevanje nadomestil za avtorske pravice pri javnem predvajanju avtorskih del vsem kolektivnim organizacijam, ki upravljajo z avtorskimi pravicami (SAZAS, ZAMP, zavod IPF), bi morali zagotoviti preko skupne položnice oziroma preko skupnega računa, saj bi to podjetniku zmanjšalo administrativne ovire in stroške za provizije bankam ter hkrati preprečilo neutemeljeno prihodnje višanje prispevkov tem kolektivnim organizacijam.

To sta potrdila tudi študija, ki jo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani in direktor nizozemske kolektivne organizacije Sena na okrogli mizi (10. aprila 2014), na kateri je predstavil nizozemsko ureditev kot primer dobre prakse. Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ima sicer določbo o možnosti uvedbe skupne položnice, a je ta stvar prostovoljne odločitve kolektivnih organizacij samih. Glede na javno znane odnose in interese med njimi pa ni pričakovati, da bo skupna položnica zaživela, če v to kolektivne organizacije ne bodo prisiljene s samim zakonom.

Zahteve za spremembo Zakona o varnosti in zdravju pri delu

140. Varnost in zdravje pri delu

Zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu je za mikro in mala podjetja še vedno preveč zapletena in zahteva več kot predpisuje okvirna direktiva Sveta 89/391/EGS. Očitek Evrope prejšnji zakonski ureditvi je bil, da delodajalci storitve s področja varnosti in zdravja pri delu preveč prepuščajo zunanjim strokovnim službam, medtem ko direktiva določa, da naj bi delodajalec le izjemoma poveril izvajanje teh nalog zunanjim izvajalcem. Delodajalci tako brez predhodno opravljenega strokovnega izpita ali prilagojenega usposabljanja pri sebi ne morejo prevzeti vodenja in zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, čeprav so bila na nivoju EU razvita interaktivna spletna orodja OiRA, ki mikro in malim delodajalcem omogočajo (tudi ob sodelovanju z delavci), da sami pripravijo oceno tveganja, saj je orodje prilagojeno vsem profilom mikro in malih delodajalcev ne glede na njihovo predhodno formalno izobrazbo. V praksi je tako izredno malo delodajalcev, ki bi sami prevzeli vodenje strokovnih nalog s področja varnosti in zdravja pri delu, saj morajo v vsakem primeru opraviti strokovno usposabljanje ali strokovni izpit.

Za zagotavljanje njihove varnosti in zdravja pri delu predlagamo, da se poišče primernejše rešitve. Predlagamo, da delodajalci, ki zaposlujejo manj kot 5 delavcev in opravljajo dejavnosti, kjer ni prisotnih večjih tveganj z vidika varnosti in zdravja pri delu, lahko tudi sami, brez formalnega usposabljanja, s pomočjo raznih spletnih orodij, smernic in primerov dobrih praks ocenjujejo tveganja ter izvajajo ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Nemčija določa, da morajo imeti delodajalci, ki zaposlujejo več kot 10 delavcev, dokumentacijo (odvisno od narave dejavnosti in števila delavcev), ki odseva ocenjeno tveganje, sprejete in izvedene ukrepe in opravljeno revizijo, če ni drugače predpisano. Italija določa, da lahko mali delodajalci, ki imajo do 10 zaposlenih, namesto ocene tveganja pripravijo izjavo, s katero potrdijo, da so ocenili tveganja in vzpostavili potrebne varnostne ukrepe, razen če nimajo visoke stopnje določenih tveganj.

Predlagamo, da se opredeli in ločeno obravnava kategorijo podjetij,

- ki imajo manj kot 5 zaposlenih in
- opravljajo dejavnosti, kjer ni prisotnih večjih tveganj z vidika varnosti in zdravja pri delu.

Zakon delodajalcem nalaga vrsto obveznosti, ki niso vedno povezane z zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu. To predstavlja zlasti malim delodajalcem, obrtnikom velike administrativne ovire.

- Zdravstveni pregledi študentov

Obveznost zagotavljanja zdravstvenih pregledov študentov je skladno z ZVZD-1 dolžnost delodajalca, saj omenjeni zakon enači vse delavce, ne glede na status zaposlitve, kar predstavlja delodajalcu velik strošek, zlasti v primerih, ko gre za časovno krajši obseg del.

Predlagamo, da se v ZVZD-1 določi, da stroške preventivnega zdravstvenega pregleda pri izvajalcih medicine dela študentom plača študentski servis, ki na podlagi izdanih napotnic napotuje študente na delo k delodajalcem. Študentski servisi iz naslova napotovanja študentov na delo k delodajalcem dobijo sredstva, ki jih plača podjetje, zato predlagamo, da se del teh sredstev nameni poplačilu stroškov preventivnega zdravstvenega pregleda.

Ukrep: Sprememba Zakona o varnosti in zdravju pri delu

- Tečaji prve pomoči na delovnem mestu

Za opravljen tečaj prve pomoči na delovnem mestu naj se kot primarna opcija šteje tečaj opravljen iz sklopa pridobljenega znanja pri opravljanju vozniškega izpita katerekoli kategorije. Kot podrejena varianta se naj zakon spremeni na način, da takšne tečaje lahko opravljajo tudi druge institucije in ne le Rdeči križ Slovenije.

141. Požarna varnost

- Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom

Zakonodaja na področju požarne varnosti je administrativno izredno zahtevna, kar povzroča dodatne stroške delodajalcem in samozaposlenim osebam pri izvajanju preventivnih ukrepov s področja varstva pred požarom. Zato predlagamo, da se črta obveznost priprave programov usposabljanja, saj jih zelo natančno predpisuje že sam pravilnik.

Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Uradni list RS, št. 32/11 in 61/11-popr.) določa, da mora delodajalec za namene usposabljanja zaposlenih s področja varstva pred požarom pripraviti in potrditi program usposabljanja in predhodno izdati pooblastilo za izvajanje ukrepov varstva pred požarom izvajalcu usposabljanja. Pristojni inšpektorji na terenu zahtevajo izredno natančno zapisane vsebine programov usposabljanja za varstvo pred požarom, kar se nam zdi nepotrebno administrativno breme, saj vsebino zelo natančno predpisuje že omenjeni pravilnik in ne vidimo razloga zakaj je potrebno vsebino ponovno vpisovati v programe,

jih potrjevati ipd. Bistveno je, da so ljudje usposobljeni, s pretirano administracijo pa zagotovo ne pripomoremo k boljši usposobljenosti zaposlenih, ampak povzročamo le večje stroške in časovno obremenjujemo deležnike.

Predlagamo tudi, da se v pravilniku črta obveznost izdaje pooblastila za izvajanje ukrepov varstva pred požarom, saj se naloge izvajajo preko pogodbe ali posameznega naročila. Lastniki oziroma uporabniki poslovnih prostorov v duhu gospodarnega ravnanja za posamezne naloge (tekem let) najemajo različne izvajalce in v takih primerih je potrebno prejšnja pooblastila preklicati, kar povzroča dodatna administrativna bremena.

Ukrep: Sprememba Pravilnika o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom

- Pravilnik o požarnem redu

Obveznost izdelave požarnega reda za samozaposlene osebe, ki opravljajo dejavnost v objektih, ki imajo zelo nizko do srednjo požarno ogroženost, naj se ukine. Požarni red je smiselno imeti v primerih, ko je več zaposlenih, in se tudi vpisuje odgovornosti posameznih oseb. V primerih, ko pa samozaposlena oseba dejavnost izvaja v objektih, kjer je požarna ogroženost stopnje 4 ali več, pa je smiselno, da se obveznost izdelave požarnega reda ohrani.

Predlagamo, da se črta obveznost izpolnjevanja kontrolnih listov, ker ugotavljamo, da je potrebno pripravljati dvojne evidence, npr. ob pregledu sistemov aktivne požarne zaščite preglednik pripravi dokumentacijo, ki jo je sedaj potrebno prepisati še v priloge požarnega reda. Evidenca pregledov in vseh izvedenih aktivnosti pa je razvidna že iz predane dokumentacije izvajalcev.

Ukrep: Sprememba Pravilnika o požarnem redu

VIII. OKOLJE

142. Uredba o odpadkih, letna poročila o ravnanju z odpadki

Predlagamo, da se v Uredbi o odpadkih črta 29. člen, ki zahteva letno poročanje na Agencijo RS za okolje (ARSO) o nastalih odpadkih pri povzročiteljih.

Podatki o oddanih odpadkih so vneseni v spletno aplikacijo IS-Odpadki, kjer se na osnovi veljavnih evidenčnih listov že avtomatsko kreira letno poročilo o nastalih odpadkih in ravnanju z njimi (v tej evidenci so pred poročanjem zavezanci dolžni preveriti podatke ali so dolžni poročati). Pristojni organ ima podatke iz baze IS ODPADKI. Zato ne vidimo več potrebe po vsakoletnem poročanju s strani zavezancev in administrativnem obremenjevanju.

Predlagamo, da se v obstoječi uredbi v 28. členu v 5. odstavku doda nova točka, to je 3. točka in se glasi: »pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, ki lahko kronološko zaporedje nastanjanja odpadkov dokaže z evidenčnimi listi«.

Predlagamo, da se obveznost po vodenju evidenc o nastalih odpadkih pri povzročiteljih odpadkov črta, ker smatramo, da ni potrebe po dodatnem administrativnem obremenjevanju povzročiteljev. Vse podatke, ki jih omenjeni člen zahteva v evidenci, se lahko dokaže s kopijami evidenčnih listov, podatki pa so pri povzročiteljih (ki so zavezanci za izdelavo) navedeni tudi v načrtih gospodarjenja z odpadki.

Vodenje evidenc je pri malih in srednjih podjetjih administrativno zahtevno, zato predlagamo ukinitve evidenc, saj se le te lahko vodijo v obliki evidenčnih listov o odpadkih.

Predlagamo dopolnitev uredbe v poglavju obveznosti prevoznikov odpadkov (46. člen), kjer naj se obstoječe besedilo dopolni z zahtevo po vpisu v evidenco prevoznikov odpadkov tudi za prevoznika, ki je registriran za prevoz odpadkov v drugi državi članici EU ali tretji državi, če prevažata odpadke v skladu z Uredbo 1013/2006/ES. Tujim prevoznikom se po sedaj veljavni zakonodaji v slovenski seznam ni potrebno vpisati, medtem ko večina sosednjih držav vpise od tujih voznikov zahteva.

Slovenski prevozniki, ki opravljajo prevoze odpadkov, se morajo vpisati v registre prevoznikov odpadkov na Nizozemskem, Veliki Britaniji, Nemčiji in Italiji. Predvsem v Italiji so postopki za vpis v evidenco prevoznikov odpadkov dolgotrajni, zahtevni in izredno dragi. Zato naj se tudi v Uredbi o odpadkih vpiše zahteva po vpisu v seznam za tuje prevoznike odpadkov.

Predlagamo, da se v poglavju kazenske določbe zniža globe za prekrške povzročiteljev odpadkov, ki so navedeni kot težji, to je za primere, ko povzročitelj odpadkov nima izdelanega načrta gospodarjenja z odpadki oziroma ni izdelan na predpisan način in v

primeru, če povzročitelj ne vodi evidenc o nastalih odpadkih. V navedenih primerih gre izključno za kršitve administrativne narave in ne za povzročanje škode okolju ali zdravju ljudi, zato naj se omenjene prekrške uvrsti med lažje prekrške.

Ukrep: sprememba Uredbe o odpadkih

Okoljske dajatve (gume, embalaža in odpadna embalaža, nagrobne sveče, električna in elektronska oprema ter prenosne baterije in akumulatorje, mazalna olja in tekočine, premazna sredstva, ki vsebujejo hlapne organske spojine)

Podjetja morajo za posamezne proizvode podvržene sistemu okoljskih dajatev v različnih časovnih obdobjih vlagati obračune in obračunavati dajatve (npr. mesečno, na tri mesece, na pol leta, ipd). Za podporo pri vodenju evidenc o blagu prvič danem na trg v Republiki Sloveniji pa so, ne glede na količine, prisiljeni kupovati drage računalniške programe, ker je ročno vodenje evidenc prezahtevno.

Predlagamo, da se določi količinski prag za male količine dane na trg, ko ni potreben obračun in plačilo dajatve in naj se poenoti časovna obdobja za vlaganje obračunov.

Ukrep, spremembe uredb: Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin, Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil, Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne embalaže, Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne električne in elektronske opreme ter odpadnih prenosnih baterij in akumulatorjev, Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih gum, Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi uporabe hlapnih organskih spojin

143. Uredba o embalaži in odpadni embalaži

Predlagamo, da se v Uredbi o embalaži in odpadni embalaži določi, da v primeru, ko pravne osebe oziroma samostojni podjetniki blago v embalaži (kot proizvajalci) preko posrednikov v Sloveniji prodajo v druge države, da se za to embalažo ne vodi evidenc in ne plačuje stroškov embalažnine.

Zlasti pri manjših podjetjih se uporablja način prodaje embaliranega blaga izven RS preko posrednikov v Sloveniji, zato predlagamo, da se za to embalažo, ki dokazljivo ne ostane v RS, ne vodi skupna evidenca s preostalo embalažo in se ne plačuje stroškov ravnanja.

Predlagamo, da se odpravi obveznost, ki je navedena v 2. odstavku 30. člena uredbe, da mora proizvajalec o sklenitvi pogodbe iz prejšnjega odstavka obveščati vse svoje kupce

s pisno izjavo na računih ali dobavnica ob dobavi embalaranega blaga ali servisne embalaže. To za zavezance pomeni dodaten strošek in administracijo, saj bodo morali to zapisati na računih ali dobavnica, kazni pa so visoke.

Že vrsto let se pojavljajo težave s servisno embalažo, saj se pri podjetjih pogosto pojavlja težava, da kljub temu, da to embalažo dokazljivo uporabljajo kot servisno, njihovi dobavitelji za to ne prevzemajo odgovornosti, kot določa uredba. Že v preteklem letu so bili zaznani primeri pri servisni embalaži, ki se je nedvoumno tržila kot embalaža za uporabo na prodajnih mestih (primer kartoni/škatle za pice), ko se je proizvajalec oziroma pridobitelj le-te embalaže izogibal svojih obveznosti pri ravnanju in so odgovornost prenašali na končne uporabnike.

Pogosto je tudi nejasno kaj s servisno embalažo, ki se nabavi pri trgovcih in je lahko identična embalaži za uporabo v proizvodnji.

144. Odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest

Na področju gradbeništva se predvsem pri sanacijah in rušitvenih delih pogosto srečujemo s trdno vezanimi azbestnimi odpadki, kamor štejejo gradbeni materiali iz azbestcementa, kot so ravne ali valovite strešne plošče velikega formata, fasadne in strešne plošče malega formata, uporabni izdelki, kot so posode za rastline, pepelniki, korita za rože in podobno, ter različne vrste cevi iz azbestcementa.

Za preprečevanje oziroma zmanjševanje emisij azbestnih vlaken v okolje so predpisani obvezni postopki pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah, kadar se odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest. Poleg pravilnega načina odstranjevanja gradbenih materialov iz azbestcementa je predvsem pomembno, da se azbestne odpadke odlaga samo na za to predvidenih odlagališčih.

Za ustrezno odlaganje azbestnih odpadkov je odgovoren investitor, ki mora od upravljalca odlagališča za prevzete azbestne odpadke pridobiti potrjen evidenčni list o ravnanju z odpadki. Navedeni evidenčni list je dokazilo o ustrezni oddaji azbestnih odpadkov na odlagališče. Če azbestne odpadke odda na odlagališče izvajalec gradbenih del, se mora potrjeni evidenčni list glasiti na investitorja. Investitor lahko pridobi potrjen evidenčni list o oddaji azbestnih odpadkov v odlaganje tudi od izvajalca gradbenih del, če ima ta dovoljenje za zbiranje gradbenih odpadkov.

Odlaganje azbestnih kritin in materiala, ki vsebuje azbest, na uradno odlagališče je velik finančni zalogaj za posameznike, lastnike zasebnih hiš in podjetnike pa tudi različne ustanove, zato ti nevarni odpadki vse prevečkrat zaradi slabe ozaveščenosti pristanejo na črnih odlagališčih.

Predlagamo, da bi bilo odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest (odslužena strešna kritina iz azbestcementa in drugi podobni gradbeni materiali), brezplačno. Cilj zagotavljanja brezplačnega odlaganja azbestnih odpadkov je skrb za zdravo okolje, s spodbujanjem zamenjave azbestnocementnih materialov z okolju in zdravju prijaznejšimi materiali.

Upravičenci brezplačnega odlaganja naj bodo investitorji obnove ali odstranitve stanovanjskih, gospodarskih ali poslovnih objektov. Upravičenci naj bodo tudi osebe, ki azbestne odpadke, nastale pri obnovah in odstranitvah objektov, začasno hranijo na svojem zemljišču in le-te, ustrezno zaščitene, pripeljejo na odlagališče.

Prav tako predlagamo, da bi bilo odstranjevanje in prevoz do ustreznih odlagališč, za gradbene odpadke, ki vsebujejo azbest, znatno subvencionirano.

Predlagamo, da se v Uredbi o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest, ukine meja pod katero za odstranjevanje azbestnih odpadkov ni potrebno pridobiti okoljevarstvenega dovoljenja. Vsi izvajalci, ki se želijo ukvarjati z odstranjevanjem odpadkov, ki vsebujejo azbest, naj bodo obvezni pridobiti okoljevarstveno dovoljenje.

Država naj poskrbi za ustrezno informiranje in ozaveščanje prebivalstva, saj je v RS še ogromno streh pokritih s kritinami, ki vsebujejo nevarne azbestne vsebine in jih bo potrebno v sorazmerno kratkem času nadomestiti.

IX. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

DOMAČA IN UMETNOSTNA OBRT

145. Problematika domače in umetnostne obrti v Sloveniji

Domače in umetnostne obrti (DUO) kot del nesnovne kulturne dediščine, zaščitene s Konvencijo UNESCO-a (h kateri je leta 2008 pristopila tudi Slovenija) predstavljajo v vseh evropskih, in tudi v neevropskih državah pomemben segment identitete in razpoznavnosti narodov in držav. Da bi se ta segment ohranil, ga je treba z ustreznimi ukrepi in stimulacijami na vseh področjih, ustrezno spodbuditi. Trenutno je Slovenija na skoraj vseh področjih tega delovanja še močno na dnu evropske lestvice. Uspeli pa smo vzpostaviti dobro urejen sistem strokovnega vrednotenja oziroma ocenjevanja izdelkov DUO, s katerim so povezane določene ugodnosti pri registraciji te dejavnosti in označevanje kvalitetnih izdelkov z nalepko, ki nosi številko izdanega certifikata strokovne komisije. Zaradi temeljitosti in strokovnosti meril so se za naš sistem zanimali tudi v številnih evropskih državah (Franciji, Italiji, na Slovaškem in Hrvaškem).

Pri OZS se zavedamo, da je potrebno DUO izpostaviti kot sestavni del socialne politike, kot ekološko čisto dejavnost in kot pomemben del nacionalne promocije.

Seveda pa zadanih nalog ne bo mogoče izpeljati brez rokodelcev samih. Število tistih, ki imajo registrirano rokodelstvo kot osnovno dejavnost in so tudi nosilci znanj poklicev, ki sodijo v okvire DUO, vztrajno upada, kar pa lahko ustavi le konkretna državna pomoč in razumevanja problema, ki pesti to dejavnost.

Posledice državnih ukrepov so namreč več kot očitne: do uvedbe DDV je število obrtnikov s področja DUO ves čas rahlo naraščalo, po ukinitvi subvencij pa občutno pada. Tako je bilo leta 2002, po ukinitvi subvencij, registriranih 569 samostojnih podjetnikov posameznikov s področja DUO, leta 2012 še 394, konec leta 2020 pa le še 122 rokodelcev in 5 gospodarskih družb.

Zavedati se moramo, da je to manj kot dvajsetina izdelovalcev, ki so za svoje izdelke prejeli certifikat za DUO. Tudi v primerjavi z ostalimi obrtnimi dejavnostmi je upad registriranih rokodelcev najbolj drastičen. Zaradi nerazumevanja države oziroma nestimulativne politike, rokodelci opuščajo dejavnost, vse manj pa se jih odloča za samozaposlitev.

Obrtni zakon, ki je bil v veljavi do leta 2013, je rokodelcem, ki so prejeli certifikat oziroma potrditev republiške komisije za preverjanje izdelkov DUO, da uspešno nadaljujejo način izdelovanja in oblike tradicionalnih oblik slovenskih izdelkov omogočal, da kot samozaposleni opravljajo dejavnost tudi brez pogojev registracije delavnice, ki je bila pojmovana kot atelje.

Na podlagi analize stanja pri izdelovalcih domače in umetnostne obrti (rokodelcih) smo oblikovali naslednje zahteve:

- Subvencije v obliki oprostitve plačila dela prispevkov za socialno varnost za nosilce domače in umetnostne obrti

Če želimo izdelovalce domače in umetnostne obrti stimulirati, da svojo dejavnost tudi registrirajo, je nujno potrebna uvedba subvencije v obliki oprostitve plačila vsaj 50 odstotkov prispevkov za socialno varnost, saj so ti za predstavnike izumirajočih rokodelskih poklicev občutno previsoki. S tem bi pospešili samozaposlovanje v teh dejavnostih, ki so zaradi svoje dediščinske narave posebnega pomena za Slovenijo, njihovo varovanje pa del njene zaveze do UNESCO.

- Uvrstitev izdelkov DUO med izdelke z znižano stopnjo DDV

Na podlagi primerljivih tujih praks ugotavljamo, da ščitijo nekatere države (na primer Madžarska) izdelke s področja domače in umetnostne obrti tudi na ta način, da so ti izdelki pri zavezancih za DDV uvrščeni v ničelno stopnjo DDV oz. da so oproščeni DDV, zato z namenom preprečitve nepopravljive kulturne škode zahtevamo za rokodelske izdelke vsaj znižano stopnjo davka na dodano vrednost.

- Oprostitev plačevanja občinskih taks za uporabo stojnic

Sekcija za DUO pri OZS že dlje časa kot problem izpostavlja vprašanje plačevanja taks za pridobitev dovoljenj na podlagi 6. člena Zakona o trgovini. Izdelovalci DUO svoje izdelke najpogosteje prodajajo prav na način, za katerega je potrebno pridobiti soglasje na podlagi določb omenjenega zakona, torej na premičnih stojnicah, na sejnih, na shodih in podobno. To pa pomeni, da omenjenim izdelovalcem oziroma prodajalcem upravne takse lahko predstavljajo pomembno postavko stroškov oziroma izdatkov, še posebej, če svoje izdelke prodajajo na stojnicah po različnih občinah. Če na primer prodajalec izdelke ponuja tako, da potuje po občinah in jih prodaja na stojnicah v dvajsetih občinah, mora pridobiti soglasje od 20 občin, kar predstavlja strošek v višini 420,40 eur.

Zato zahtevamo, da se za tiste izdelovalce DUO, ki morajo za prodajo svojih izdelkov, za katere so pridobili pozitivno mnenje strokovne komisije pri OZS, pridobiti soglasje iz 6. člena Zakona o trgovini, uveljavi oprostitev plačila upravne takse.

- Možnost nadaljevanja dejavnosti DUO po odhodu v pokoj ob prejemanju polne pokojnine

Zaradi neurejenega izobraževanja za 45 poklicev, ki sodijo v okviru DUO, so nosilci tradicionalnih znanj le starejši mojstri, ki so tik pred ali pa so že v pokoju. V Sloveniji je or-

ganiziranost, oziroma ponudba izobraževanja naravnana predvsem na t.i. »masovne poklice«, zato se programi za DUO sploh ne izvajajo: za večina rokodelskih poklicev sploh ni razpisanih učnih mest oziroma ni dovolj kandidatov.

Do leta 1998 je Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju razlagal, da samostojni podjetniki posamezniki ne opravljajo dejavnosti kot edini ali glavni poklic, če so prejemniki pokojnine in opravljajo eno izmed dejavnosti DUO na podlagi izdanega certifikata OZS. Zakon je torej omogočal, da starejši rokodelci opravljajo svojo dejavnost tudi po upokojitvi in s tem možnost prenosa znanj tudi na mlajše generacije. Veljavni zakon ZPIZ-2 nadaljevanje dejavnosti DUO po upokojitvi onemogoča, s tem pa izgubljammo še edino možnost izobraževanja, ki nam ga lahko posredujejo redki starejši rokodelski mojstri. Zato predlagamo, da se ponovno uveljavi določba, ki je veljala vse do leta 2000, da bo starejšim rokodelcem omogočeno opravljati dejavnost tudi po upokojitvi.

Z odvzemom statusa samostojnega podjetnika oziroma opustitvijo tega statusa ob odhodu v pokoj, se je, ne le tem obrtnikom, temveč tudi Sloveniji povzročila kulturno-dediščinska škoda, saj je znano, da se kvaliteten turizem v naprednih evropskih državah vse bolj povezuje z živo kulturno dediščino, ki postaja nepogrešljiv del turistične ponudbe. Rokodelce je treba, glede različnih vrst pravic, izenačiti s samostojnimi kulturnimi delavci in drugimi snovalci narodnega bogastva, ter jih s tem ustrezno zaščititi. Predlog je v skladu s Konvencijo o varstvu nesnovne dediščine, katerega del so tudi tradicionalne obrti (rokodelstvo).

- Obdavčitev osebnega dopolnilnega dela s področja DUO kot neodvisnega dela namesto z davkom iz zaposlitve, z davkom od dohodkov iz dejavnosti

Zakon o dohodnini določa, da se vsako odvisno pogodbeno razmerje, v katerega vstopa fizična oseba pri opravljanju fizičnega ali intelektualnega dela, šteje za zaposlitev, ne glede na čas trajanja. V takšno obdavčitev naj bi sodila tudi izdelava in prodaja.

Pri izdelovalcih s področja domače in umetnostne obrti ne gre za odvisno razmerje, temveč za neodvisno izdelavo izdelkov in njihovo neodvisno prodajo v skladu s Pravilnikom o osebnem dopolnilnem delu, kar pomeni, da takšna aktivnost ne more biti obdavčena kot odvisno razmerje. Pri svojem delu ti izdelovalci uporabljajo številne materiale, ki jih kupujejo ali sami naberejo, pridelajo, izdelajo, zaradi česar zgolj 10 odstotkov normirano priznanih odhodkov oziroma dejanski stroški prevoza in nočitve, kar sploh ne ustreza dejanskim stroškom v tej dejavnosti, kjer nastajajo naslednji stroški materiala: glina in keramika; steklo; volna, bombaž, lan, konoplja in druga naravna vlakna; šibje, ličje, trsje, slama; les; vosek; naravno usnje; kovina; kamen.

Izdelovalci izdelkov domače in umetnostne obrti s statusom osebnega dopolnilnega dela uporabljajo pri svojem delu tudi orodja, naprave, peči, dejavnost pa večinoma

opravljajo v stanovanjskih prostorih ali drugih prostorih, ki jih namenijo tej dejavnosti. V tej povezavi nastajajo tudi stroški elektrike, vode, komunalnih storitev, telefona, interneta (npr. dolžni so oddajati napoved preko sistema e-davki), pisarniškega materiala ipd., zato njihova aktivnost tudi slučajno ni podobna dejavnosti nekoga, ki občasno pomaga v gospodinjstvu, pri kmetijskih delih, varstvu otrok, prevajanju, lektoriranju, izvajanju inštrukcij.

Zaradi navedenega OZS ugotavlja, da se izdelava in prodaja izdelkov domače in umetnostne obrti ne more primerjati v načinu izvajanja osebnega dopolnilnega dela z naštetimi dejavnostmi, kjer gre za očitno delo v odvisnem razmerju, praviloma v prostorih in s sredstvi naročnika storitve. Izdelovalci DUO prodajajo svoje izdelke praviloma neznanim kupcem v svobodnem poslovnem odnosu in ne v podrejenem, kar je tudi ena izmed značilnosti odvisnega razmerja (na primer ni nadzora nad izvajalcem, vse delo opravlja pod lastno odgovornostjo, z lastnimi sredstvi).

OZS na podlagi vseh ugotovitev in proučitve dejanskega stanja pri opravljanju osebnega dopolnilnega dela v dejavnosti DUO zahteva, da FURS ustrezno popravi svoje pojasnilo z dne decembra 2014 (prva izdaja), objavljenega na njihovi spletni strani med rubriko »Davki in druge dajatve«, v katerem so uvrščene vse aktivnosti s področja osebnega dopolnilnega dela, vključno z izdelavo izdelkov domače in umetnostne obrti med odvisna razmerja, kar pa je v nasprotju z Zakonom o dohodnini in Zakonom o davčnem postopku. Dejstvo je namreč, da je potrebno na podlagi veljavnih Zakona o dohodnini in Zakona o davčnem postopku vsako obliko dela, aktivnosti in dejavnosti presoјati po njihovi dejanski vsebini, ne pa po obliki. Osebno dopolnilno delo na področju domače in umetnostne obrti je po svoji vsebini vsekakor neodvisno razmerje, zato mora biti obdavčeno z davkom iz dejavnosti.

- Nujnost sprejetja zaščitnega zakona za nosilce dejavnosti domače in umetnostne obrti

V času globalizacije in novodobnega potrošništva obstaja realna nevarnost, da bo nesnovna kulturna dediščina, kamor uvrščamo tudi tradicionalna obrtna znanja, spretnosti in veščine, prešla v pozabo, zato je nujno, da se v Sloveniji tradicionalne rokodelske obrti tudi ustrezno in celovito zakonsko zaščitijo. Leta 2008 je Slovenija sprejela Zakon o ratifikaciji Konvencije UNESCO o varovanju nesnovne kulturne dediščine, med drugim tudi tradicionalnih obrti. Na podlagi te konvencije je bil z njo delno usklajen Zakon o varovanju kulturne dediščine, na podlagi katerega se z vpisom v Register žive dediščine ščitijo znanje, veščine in postopki tradicionalnih obrti (tako da se v muzeju »konzervirajo«), ni pa poskrbljeno za preživetje nosilcev rokodelskih znanj in za njihov prenos znanj na naslednje rodove, zato jih je iz leta v leto vse manj.

Z razvojem novih materialov, modnih trendov, industrijske proizvodnje so tovrstni izdelki za večino novodobnih kupcev tržno in cenovno vedno manj zanimivi v primerjavi

z industrijskimi izdelki, zato se nosilci teh znanj pod enakimi tržnimi pogoji, kot veljajo za ostale gospodarske subjekte vse težje preživljajo. Posledica tega pojava je pospešeno izumiranje tovrstnih obrti. Če zaradi modernizacije izumre nek poklic ali način, postopek proizvodnje na račun novih metod dela in novih materialov temu običajno pravimo napredek. Če pa izumre rokodelsko znanje, ki je del nesovne kulturne dediščine posameznega naroda, to ne pomeni zgolj izgube nekega poklica zaradi tehnološkega napredka, pač pa pomeni predvsem izgubo dediščinskega bogastva, s tem pa tudi osebne identitete posameznika in ponosa zaradi pripadnosti nekemu kulturnemu okolju in specifični tradiciji.

Iz tega izhaja, da je potrebno sprejeti Zakon o ohranjanju rokodelstva, v katerim se bo:

- zaščitilo rokodelce, kot nosilce dediščinskih rokodelskih znanj tako, da se jih bo razbremenilo previsokih in številnih dajatev in jim tudi omogočilo delo v lastnih ali najetih ateljejih;
- omogočilo njihovo nemoteno ustvarjanje tudi po upokojitvi na način, ki ne bi vplival na višino njihovih, že sedaj nizkih pokojnin;
- ponovno uvedlo mojstrske nazive za najboljše predstavnike rokodelske stroke;
- uredilo in doreklo status mentorjev - prenašalcev rokodelskih znanj na naslednje rodove na enak način, kot je urejen status učiteljev praktičnega pouka;
- predpisalo minimalne pogoje za opravljanje dejavnosti, ki je zaščitena (naziv mojster, opravljanje dejavnosti v ateljeju, obvezen prenos znanj na naslednike, razstave idr.).
- predpisalo kriterije, ki določeno dejavnost uvrščajo med dejavnost domače in umetnostne obrti oziroma rokodelstva.

Ukrep: Sprejem Zakona o ohranjanju rokodelstva

PROMET

146. Mobilnostni sveženj I

- Vozniki v mednarodnem cestnem prometu, kot napoteni delavci

Že sama Uredba (ES) št. 1072/2009 v uvodnih določbah (št. 17) usmerja, da se določbe Direktive 96/71/ES o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev, uporabljajo za prevozna podjetja le v primeru opravljanja kabotaže. Tudi slovenski prevozniki zagovarjajo povsem enako stališče. Nikakor ne more biti predmet napotitve za prevoze za tretje države (prevoz se začne ali konča v državi, ki ni država registracije vozila; primer: Avstrija-Nemčija, Nemčija-Rusija, ipd.).

Glede na navedeno zagovarjamo stališče, da bi morala pravila napotitve veljati le za:

- kabotažo (pravila kabotaže veljajo le za države članice EU in pomeni vsak prevoz potnikov

ali blaga med posameznimi kraji v državi gostiteljici, ki ga opravlja tuji prevoznik; primer: prevoz blaga ali potnikov na relaciji Italija-Italija ali Nemčija – Nemčija).

Pretežni del slovenskih prevoznikov opravlja pogodbene prevoze med tretjimi državami. Zato vsake dodatne omejitve pomenijo velik udarec za slovenske prevoznike, saj naj bi bili predmet dodatnih administrativnih obveznosti, ki se nanašajo za napotene delavce tudi prevozi med tretjimi državami. Vse dodatne administrativne ovire pa so neposredno povezane z dodatnimi stroški prevoznih podjetij.

Smatramo, da Direktiva (EU) 2020/1057 o določitvi posebnih pravil v zvezi z direktivo 96/71/ES in Direktivo 2014/67/EU za napotitev voznikov v sektorju cestnega prometa v delu, ki opredeljuje voznike kot napotene delavce nikakor ni sprejemljiva, saj bi se prevozi med tretjimi državami smatrali za prevoze, kjer se voznik smatra kot napoteni delavec. Menimo, da gre v primeru sprejetega predloga za politično podprt predlog, ki je pisan na kožo geografsko velikim državam in posega tudi v omejevanje prostega pretoka blaga in storitev na enotnem evropskem notranjem trgu, ki je eden od temeljnih načel Pogodbe. Enotna pravila na področju urejanja pogojev mednarodnih prevozov imajo in bodo imela različne učinke po posameznih državah članicah, saj je eden od pomembnih dejavnikov tudi teritorialna velikost in lega posamezne države.

- Vozniki v gradbeništvu – posebna ureditev pri obvezni uporabi tahografa

V postopku oblikovanja sprememb Uredbe št. 561/2006 so bile na pobudo prevoznikov Evropski komisiji poslani predlogi za specifično ureditev prevozov v gradbeništvu in sicer tako da se voznike v gradbeništvu izvzame iz obveznosti uporabe tahografa. Še v začetku lanskega leta so bili prevozi v gradbeništvu uvrščeni med izjeme (do 100 km od sedeža podjetja). Kasneje, v postopku trilog (predsedstvo EU, Evropska komisija, Evropski parlament) pa je bila sprejeta končna odločitev - izjeme (ni potrebna uporaba tahografa) za vozila, katerih NDM ne presega 7,5 t in se uporabljajo za:

- prevoz materiala, opreme ali strojev za voznikovo uporabo pri voznikovem delu ali
- dostavo blaga, izdelanega v okviru obrtne dejavnosti,

le v radiju 100 km od baze podjetja ter pod pogojem, da vožnja vozila ni glavna voznikova dejavnost in da se ne opravlja komercialni prevoz.

Prav tako med izjeme sodijo tudi prevozi:

- vožnja z vozili ali kombinacijami vozil, ki prevažajo gradbene stroje za gradbeno podjetje znotraj polmera 100 km od baze podjetja, če vožnja vozil ni glavna voznikova dejavnost;
- vožnja z vozili za dostavo sveže betonske mešanice.

Glede na to, da je obseg dela prevozov v gradbeništvu odvisen od vremenskih razmer in so sezonskega značaja, je potrebno iskati rešitve v smeri prerazporeditve opravljenih

delovnih ur sezona/nesezona. Potrebna je sprememba Zakona o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih- tako, da se za opisane primere štetje povprečnega delovnega časa mobilnega delavca 48 ur iz 4 mesecev podaljša na 6, kar omogoča tudi evropska Direktiva 2002/15/ES.

Ukrep: Spremembe Zakona o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih

147. Odgovornost voznika in prevoznika za primere prekoračitve največje osne obremenitve vozila

Na evropski ravni bi bila potrebna pravičnejša ureditev odgovornosti voznika in prevoznega podjetja v primerih, ki na cesti nosijo vso odgovornost zaradi prekoračitve osne obremenitve vozila (ni pa presežena največja dovoljena masa vozila) zaradi nepravilno razporejenega tovora. Ti primeri se največkrat dogajajo pri prevozih kontejnerjev, ki so carinsko zapečateni in voznik ne more vplivati na pravilno razporeditev naloženega tovora v kontejnerju. V primeru nadzora na cesti je izrečena globa tako vozniku kot tudi prevoznemu podjetju. Izrečene globe v teh konkretnih primerih so izredno krivične, kajti odgovornost bi moral nositi dejansko tisti, ki je zakrivil nepravilno naložen tovor. Podobni primeri se dogajajo tudi v primerih prevoza sipkega tovora, kajti tam gre za naravo blaga, ki se v primeru tresljajev nastalih med vožnjo tovor sam prerazporedi po tovrnem prostoru.

148. Sprememba pravil glede omejitve voženj tovornih vozil ter opredelitev pojma »tranzit« območja

Na precejšnjem številu slovenskih državnih cest so označene omejitve voženj tovornih vozil, ki presega 7,5 tone največje dovoljene mase.

Domači cestni prevozniki, ki so življenjsko in poslovno vezani na ceste v domačem okolju, kjer veljajo omejitve, imajo zaradi omejitev veliko težav pri izvajanju prevoza tovora. Tako se zaradi ozkega razumevanja lokalnega okolja velikokrat z njihove strani vrši pritisk na državo, da na lokalnih cestah, ki so neposredno delovno okolje slovenskih cestnih prevoznikov pri oskrbi prebivalstva in gospodarstva, omejuje prevoz tovora domačih prevoznikov, ki morajo tudi zaradi nestrokovno postavljene prometne signalizacije opravljati prevoze na precej daljših relacijah. Različna tolmačenja nadzornih organov glede možnosti voženj na določenem območju lokalnega prometa pa vnašajo med prevoznike še dodatno zmedo in dvome. Vse to povzroča večje obremenitve okolja ter povzroča dodatne stroške prevoznikom, ki jih največkrat ne morejo vključiti v ceno prevozov.

Zato predlagamo, da se podobno kot v nekaterih drugih državah EU v slovensko zakonodajo, ki ureja področje omejitve uporabe državnih cest za promet tovornih vozil, katerih največja dovoljena masa presega 7,5 tone, vnese določilo, da je na določenih cestah prepovedan prevoz domačih in tujih tovornih vozil takrat, ko vozijo v tranzitu preko Republike Slovenije. Podrejeno pa predlagamo, da se lokalne ceste sprostijo za lažja tovorna vozila, saj gre v teh primerih le za lokalne prevoze oziroma dostavo.

Primer nepravilne »tranzitne« omejitve na glavni cesti Krško – Celje: na tem odseku glavne ceste, ki se prične ob izhodu iz avtoceste v smeri Krškega in konča ob vključitvi na avtocesto v Celju, je postavljena prometna signalizacija, s katero se omejuje tranzit tega območja. Ta omejitev povzroča prevoznikom težave, kajti z omejitvijo je prepovedan promet tovornim vozilom, ki morajo nemalokrat izbirati dosti daljše poti. Mnogi prevozniki, ki ne kršijo prepovedi tranzita območja (imajo sedež podjetja na tem območju ali izhod oziroma cilj poti), so bili že neupravičeno kaznovani s strani nadzornih organov. Temu seveda sledijo pritožbe, in dokazovanje, kar predstavlja precejšnjo zgubo časa ter nezanimarljive dodatne stroške. Da ne bi prihajalo do krivičnih sankcij, bi bilo potrebno omejiti le tranzit za tista tovorna vozila, ki opravljajo prevoze v tranzitu Slovenije.

Ukrep: Sprememba Odredbe o omejitvi prometa na cestah v Republiki Sloveniji ter Zakona o cestah

149. Odprava glob za prevozna podjetja in odgovorne osebe za določene prekrške voznikov

Narava dela voznika delodajalcem onemogoča, da bi se lahko njihovo delo spremljalo in nadzorovalo neposredno. Če bi bilo to možno, bi lahko prevozna podjetja morebitne kršitve voznikov preprečila pravočasno. V praksi se dogaja, da vozniki napravijo kršitve prometne zakonodaje, podjetja pa o dogodku niti ne obvestijo. Slednja se seznanijo s kršitvijo šele, ko je zoper njih že izveden prekrškovni postopek. Na tak način podjetja nosijo odgovornost za ravnanje voznikov, na katera kljub vsej svoji skrbnosti, nimajo nikakršnega vpliva. Gre predvsem za prekrške kot je npr. vožnja v času prepovedi prometa za tovorna vozila. Enako velja tudi za primere vožnje na področju lokalnega prometa, ko je bila v preteklosti že predpisana globa za tak prekršek samo za voznike. Nadalje Zakon o cestah v 30. in 31. členu predpisuje odgovornost podjetij in odgovornih oseb v primerih, ko nadzorni organi ugotovijo kršitev prekoračene osne obremenitve ali prekoračene skupne največje dovoljene mase ali največje dovoljene mase vozila. Menimo, da prevozna podjetja nima neposrednega in odločilnega vpliva na kršitve, ki bi jih v tem primeru storila voznik in oseba, ki nalaga tovor.

Kljub temu, da je prevozna podjetja odredilo prevoz nekega blaga v mejah zakonsko dopustnega lahko pride do kršitev določil 30. in 31. člena Zakona o cestah, saj je voznik

zaradi malomarnosti (kljub drugačnim navodilom delodajalca) dopustil, da mu je oseba, ki je nalagala tovor to naložila v nasprotju z določili omenjenih členov.

Enako velja za prekrške 74. člena Zakona o pravilih cestnega prometa, ki določa, da mora biti tovor naložen in pritrjen v skladu s Pravilnikom o nalaganju in pritrjevanju tovora v cestnem prometu. Da je tovor pravilno naložen in pričvrščen je osnovna naloga voznika, prevoznik pa v konkretnem primeru ne more vršiti neposrednega nadzora.

Zakon o cestninjenju predpisuje enormno visoke globe za prekrške voznika v postopku cestninjenja. Predpis je bil sprejet v letu 2017, še pred uvedbo novega elektronskega cestninjenja v prostem prometnem toku. Praksa je pokazala, da se nemalokrat zgodijo nenamerne napake voznika v postopku cestninjenja (npr. napačna nastavitve števila osi zaradi priklopa prikolice ipd.). Ker se neskladnost odkriva s pomočjo nadzornih portalov, voznik nemalokrat sploh ne ve, da je njegova napaka že zaznana kot kršitev. Temu sledi prekrškovni postopek.

Sekcija za promet pri OZS zahteva, da se višina glob za napake voznika v postopku cestninjenja zniža in uskladi z višino predpisanih glob, ki veljajo za podobne prekrške v Avstriji in Nemčiji. Prav tako je potrebno omogočiti t.im. »samoprijavo« voznika, ki lahko napako odpravi v določenem časovnem obdobju, ki ga predpiše upravljavec AC in HC.

Zakon o prevozih v cestnem prometu določa, da morajo imeti vozniki, ki so zaposleni pri podjetju s sedežem v državi članici ali zanj delajo in opravljajo prevoze v Republiki Sloveniji po javnih cestah, pridobljeno temeljno kvalifikacijo. Prav tako zakon predpisuje obvezno stalno izobraževanje z namenom, da vozniki posodobijo in utrdijo znanje, ki je nujno potrebno za njihovo delo, s posebnim poudarkom na varnosti v cestnem prometu, racionalni porabi goriva in novostih o predpisih, s področja opravljanja prevozov v cestnem prometu.

Zaradi navedenega smatramo, da mora biti voznik z veljavno strokovno usposobljenostjo (to dokazuje z vpisom t.im. kode Skupnosti »95« v vozniškem dovoljenju) seznanjen s pravili v cestnem prometu. Ta znanja pomenijo tudi osnovo, da svoje delo sploh lahko opravlja. V primeru zgoraj navedenih kršitev bi se morala izreči globa le za voznike in nikakor ne za prevozna podjetja in odgovorne osebe. Ne moremo prezreti tudi dejstva, da se vse večkrat pojavljajo primeri, ko vozniki namensko kršijo pravila.

Ukrep: Sprememba Zakona o cestah, Zakona o pravilih cestnega prometa in Zakona o cestninjenju

150. Garancije zavarovalnice naj se upoštevajo za zavarovanje plačil poplačniških obveznosti plačila cestnine

Za zavarovanje plačila obveznosti stranke po poplačniških pogodbah za plačilo cestnine, naj se poleg sedaj zahtevanih bančnih garancij, omogoči tudi predložitev ustrezne garancije zavarovalnice. Slednja možnost je za podjetja ugodnejša in hitrejša.

Ukrep: Sprememba Zakona o cestninjenju

151. Jasnejša opredelitev prevozne pogodbe

S pogodbo o prevozu tovora se prevoznik obveže, da bo tovor prepeljal v namembni kraj in ga izročil prejemniku ali drugi pooblaščen osebi, ki jo določi prejemnik, pošiljatelj pa, da mu bo plačal v pogodbi dogovorjeno voznino. Zakonsko je opredeljeno, da tovor naloži na vozilo pošiljatelj, razloži pa prejemnik, razen če ni drugače določeno s prevozno pogodbo.

V praksi se vse prevečkrat dogaja, da mora voznik opraviti tudi naklade/razklade tovora, dodatne storitve pa naročnik ne priznava. Prav tako je postala stalna praksa, da naročnik prevoza zahteva brezplačno vračilo palet ali transportne embalaže. Če prevoznik ne dostavi zahtevane količine transportne embalaže, mu to zaračunajo in za ta znesek znižajo višino voznine za opravljen prevoz. Gre za neupravičene zahteve in pritiske na prevoznike. Enako velja v primerih podražitve cestnin ali goriva. Naročnik povišanja osnovnih stroškov v znesku voznine ne priznavajo. Zato je izrednega pomena, da se dodatno predpišejo obvezne sestavine računa za opravljeno prevozno storitev in se na tak način zaščiti prevoznika, kot najšibkejšega člana v oskrbovalni verigi.

Zaradi jasnejše opredelitve prevozne pogodbe, se predlaga sprememba Zakona o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, in sicer tako, da se določijo obvezne sestavine prevozne pogodbe. Račun za opravljen prevoz mora vsebovati naslednje elemente: znesek manipulacije tovora (razklad/naklad), znesek vračila transportne embalaže, strošek cestnine, znesek voznine.

Ukrep: Sprememba Zakona o prevoznih pogodbah v cestnem prometu, Zakona o prevozih v cestnem prometu

152. Sprememba zakonskega določila, ki predpisuje zaseg vozil

Zakon o pravilih cestnega prometa določa, da lahko policist zaseže vozniku motorno vozilo, če je bil v zadnjih dveh letih najmanj trikrat pravnomočno kaznovan za hujše

prekrške ali če voznik ne izpolnjuje pogojev za vožnjo vozil (vožnja brez veljavnega vozniškega dovoljenja).

Za hujši prekršek se šteje prekršek, za katerega je predpisana stranska sankcija najmanj treh kazenskih točk v cestnem prometu ali stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila. Za hujši prekršek se šteje tudi vožnja brez veljavnega vozniškega dovoljenja za vožnjo vozil tiste oziroma tistih kategorij, v katero spada vozilo ali skupina vozil, ki ga vozi voznik v času prekrška, vožnja vozila v času izvrševanja prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja oziroma prepoved uporabe vozniškega dovoljenja.

V navedenih primerih se zaseže vozilo tudi, če ni voznikova last (npr. vozilo je last prevoznega podjetja), kar povzroča nepotrebno gospodarsko škodo prevoznikom, ki so lastniki teh vozil in jih uporabljajo za izvajanje svoje gospodarske dejavnosti. Po veljavnem predpisu mora policija zaseženo vozilo takoj oddati sodišču, ki je pristojno za postopek o prekršku. V praksi to pomeni, da sodni izvršitelj (ali njegov pooblaščenec) vozilo odpelje na varovano parkirišče, kjer se vozilo hrani do odločitve sodišča.

Ne nasprotujemo ukrepom, s katerimi se voznikom, ki ne izpolnjujejo pogojev za vožnjo vozil, le-to preprečijo in jih tudi ustrezno sankcionirajo. Sporen je postopek, ki povzroča večjo gospodarsko škodo tudi prevoznikom, ki so naredili vse kar je bilo v njihovi pristojnosti, da do prekrškov ne bi prihajalo in so obenem dosledno seznanjali voznika z vso zakonodajo, ki je pomembna za transportni sektor.

Kot je opisano, ob zasegu vozil nastajajo veliki in nesorazmerni stroški, kajti vozilo pridejo iskat in odpeljejo tudi na izredno oddaljena mesta prevoznikom pa se s tem povzroča dodatna gospodarska škoda (visoki so tudi stroški odvoza vozila, ki pa so nastali izključno zaradi oddaljenosti kraja, kjer se bo vozilo hranilo), saj vozil do odločitve sodišč ne morejo uporabljati. Tako morajo prevozniki na sodišču izkazovati svoj pravni interes za čim prejšnjo vrnitev vozila, sodišča pa bi morala take primere obravnavati prednostno, kar pa je včasih zaradi preobremenjenosti sodišč težko izvedljivo.

Po mnenju Sekcije za promet pri OZS je namen zakona preprečiti vožnjo vozniku, ki ne izpolnjuje pogojev za vožnjo. Za ta namen ne bi bilo potrebno izvesti zasega vozila, temveč bi to lahko dosegli tudi z »uradnim pečatenjem« vozila na urejenem parkirnem mestu in takojšnjo obravnavo primera na pristojnem sodišču, se pravi še isti dan v času uradnih ur sodišča.

Tako bi bili primeri obravnavani takoj, hkrati pa bi se odločalo tudi o zahtevah prevoznikov po vrnitvi vozila. Na tak način bi preprečili nastajanje večje gospodarske škode na strani prevoznikov in povzročanje nesorazmerno visokih stroškov državnim organom. Istočasno je v tem delu nujna odprava 12. odstavka 56. člena Zakona o voznikih, ki za podjetja in dogovorne osebe predpisuje izredno visoke globe za prekršek, ki ga stori voznik, če vozi vozilo brez veljavnega vozniškega dovoljenja.

V praksi prihaja do primerov, ko delodajalec kljub vsej svoji skrbnosti in doslednosti ne more vsak dan zanesljivo preveriti ali voznik izpolnjuje pogoje za vožnjo, niti za to nima pravnih možnosti. Znani so primeri, ko je voznik, ki ga je delodajalec napotil na vožnjo v tujino, izven delovnega časa storil prekršek, zaradi katerega so mu nadzorni organi začasno odvzeli vozniško dovoljenje. V času te začasne prepovedi vožnje je voznik zopet pričel z vožnjo, na katero ga je napotil delodajalec, saj ta predhodno ni bil obveščen o nastalem dogodku.

Zato predlagamo, da bi morala država najprej vzpostaviti ustrezne mehanizme s pomočjo katerih, bi bila podjetjem omogočena pridobitev pravih in relevantnih podatkov vozniku oziroma izpolnjevanju pogojev za vožnjo, šele nato pa uvesti kaznovalno politiko.

Ukrep: Sprememba Zakona o pravilih cestnega prometa, Zakona o voznikih, Zakona o prekrških

153. Uvedba novega sistema izobraževanja poklicnih voznikov

V sektorju se izkazuje potrebe po uvedbi novega, dodatnega sistema izobraževanja voznikov. Poklic voznika zahteva širok nabor posebnih znanj. Poleg tega gre tudi za posamezne specifične dela, glede na vrsto tovora, ki se prevaža. Zavedati se je potrebno, da se zaradi nezadostnega znanja voznikov dodatno ogroža varnost v cestnem prometu, povzroča pa se tudi dodatna gospodarska škoda, ki jo utrpijo predvsem prevozniki.

V novem, dodatnem sistemu izobraževanja bi teoretični del lahko izvajali obe zbornici (OZS in GZS) pod okriljem MZI, praktični del pa bi vozniki lahko opravljali v prevoznih podjetjih, ki bi bila zainteresirana za izobraževanje. Glede na to, da je proces izobraževanja povezan z dokaj visokimi stroški, bi morala država finančno podpreti »mentorstvo«. Oblika finančne podpore prevoznim podjetjem bi se lahko izkazala v obliki davčnih olajšav, dodelitve sredstev po vozniku ipd. Proces poučevanja za usposobljenega voznika v praksi traja do 2 leti. Po zaključku usposabljanja bi voznik z uspešno opravljenim izpitom pridobil certifikat oz. spričevalo. Navedeni dokument bi služil kot dokazilo, da je voznik opravil proces izobraževanja in je usposobljen za samostojno opravljanje dela. Podoben sistem izobraževanja je bil pred leti vzpostavljen v največjih prevoznih podjetjih (Viator, Intereuropa).

Ukrep: Dopolnitev Zakona o prevozih v cestnem prometu

154. Plačilo RTV prispevka po podjetju in ne po vozilih

Člani so nas seznanili, da prejemajo obvestila o pozivih k prijavi radijskih sprejemnikov v vozilih. Kot je s strani RTV SLO, v dopisih, prevoznikom navedeno, bi bili dolžni, v skladu

s trenutno zakonodajo za radijske sprejemnike v vozilih za prevoz blaga ali potnikov, plačevati RTV prispevek za radijski sprejemnik v višini 3,77 EUR.

V skladu z Zakonom o Radioteleviziji Slovenija je za sprejemnike potrebna samoprijava in je torej dolžnost vsake posamezne fizične osebe in/ali pravnega subjekta, da sprejemnike, ki omogočajo sprejem radijskih ali televizijskih programov prijavijo sami in zanje plačujejo RTV prispevek. Mednje se uvrščajo tudi radijski sprejemniki, ki so nameščeni v prevoznih sredstvih.

Glede na naravo in kraj oz. državo opravljanja dejavnosti prevoznih podjetij predlagamo, da se predvidi izjema za vozila, ki opravljajo mednarodne prevoze. Vozila se v pretežni meri uporabljajo v tujini in se vračajo za vikend v Slovenijo, ko so parkirana na parkirišču ter so nato spet aktivna med tednom v tujini. Zato se predlaga opredelitev izjeme plačila prispevka za vozila, ki se uporabljajo za mednarodni prevoz blaga ali potnikov.

Ukrep: sprememba Zakona o RTV Slovenija

155. Ureditev področja odvoza pokvarjenih in poškodovanih vozil z AC in HC

Sekcija je prejela številne pritožbe zoper storitve odvoza pokvarjenih in poškodovanih vozil z AC in HC, ki so bile podane tako s strani svojih, kot tudi s strani tujih prevozniških združenj. Prevozniki očitajo nekorektno delo, ravnanje in izvajanje storitev odvoza vozil, ki se izkazujejo v:

- številu delavcev in razpoložljivih sredstev za odvoz pokvarjenega ali poškodovanega vozila (po ocenah vsaj 2x več kot je potrebno), katere zaračunajo prevoznikom;
- izredno zavlačevanje odvoza poškodovanega vozila z namenom »nabiranja delovnih ur«, ki jih izvajalec avtovleke lahko zaračuna;
- zaračunavanje postavk oziroma vrst storitev, ki sploh niso navedena ali opredeljena v uradnem ceniku DARSa (npr. nočno delo);
- odvoz in zaračunavanje storitev odvoza na izredno dolge relacije (vozilo prepeljejo na sedež podjetja in ne na lokacijo v okviru sklopa, v katerem izvajajo storitev);
- postavke izdanih računov s strani pogodbenih izvajalcev se ne ujemajo z dejanskim stanjem opravljenih storitev, saj so zaračunane storitve, ki jih pogodbenik sploh ni izvedel.

Prevozniki so že pred leti opozarjali na nasilne odvoze vozil z AC ter nekorektnim ravnanjem določenih avtovlek. Stanje se do danes, tudi z uvedbo novega sistema, ki naj bi vzpostavil poštene in profesionalne storitve odvozov vozil, ni spremenilo.

Za ustrezno ureditev odvoza pokvarjenih in poškodovanih vozil z AC in HC bi se moralo pristopiti k zakonskim spremembam in počivališča ločiti od AC in HC, kar pomeni, da se

tudi zakonsko uredi možnost, da lahko lastnik vozila sam izbira izvajalca odvoza svojega vozila s počivališča. DARS bi moral v najkrajšem možnem času pripraviti napotke za uporabnike avtocest, v katerih se jasno opredeli, katera so dovoljena manjša popravila oziroma posegi na vozilu, ki jih lahko opravi tudi voznik sam na licu mesta. Sankcija za primere pogodbenih kršitev izvajalcev odvoza vozil so skrajno nesorazmerne, saj prepoved izvajanja storitve avtovleke s strani upravljalca AC/HC za teden dni nikakor ni učinkovita.

Ukrep: sprememba Zakona o cestah

156. Časovna omejitev parkiranja tovornih vozil na počivališčih ob AC in HC

Ministrstvo za infrastrukturo sprejema ukrepe, s katerimi se prepove parkiranje tovornih vozil na počivališčih ob avtocestah in hitrih cestah, oziroma se le-to omeji na največ 25 ur (razen v času, ko velja odredba o omejitvi ali prepovedi prometa).

Sekcija za promet ostro nasprotuje takšnemu predlogu. Dejstvo je, da parkirnih prostorov za tovorna vozila kronično primanjkuje. To problematiko sekcija rešuje tudi s posameznimi lokalnimi skupnostmi, kjer se iščejo možne rešitve parkirnih mest za tovorna vozila lokalnih prevoznikov, v nekaterih primerih pa tudi za tovorna vozila, ki so v tranzitu. Problematika na področju pomanjkanja parkirišč je večplastna, saj bi si marsikatero podjetje rado zgradilo svoje parkirne prostore ali investiralo v razvoj varovanih in varnih parkirišč, pa je to praktično nemogoče, saj se srečujejo z nerazumno dolgimi postopki umeščanja objektov v prostore. Ti trajajo tudi 10 let ali več.

Ne smemo prezreti tudi dejstva, da mora voznik koristiti redni tedenski čas počitka najkasneje po 6-štiriindvajsetih urnih obdobjih, kar pomeni, da je to lahko tudi med tednom, ko ne velja odredba o prepovedi prometa za tovorna vozila. Ob tem se nam postavlja vprašanje, kje bodo tuji vozniki lahko opravili skrajšani tedenski počitek s potrebno časovno nadomestitvijo iz preteklih tednov.

Glede na navedeno, smatramo, da predlagana ureditev ni na mestu, saj bi morala država najprej omogočiti pogoje, da bi lahko podjetniki investirali in zgradili parkirišča, nato pa postavljati omejitve.

157. Razvoj intermodalnih logističnih centrov, malih logističnih centrov, varovanih in varnih parkirišč

Ministrstvo za infrastrukturo mora okrepiti svojo vlogo na področju razvoja logistike. Izkoristiti je potrebno geostrateški položaj Slovenije, ki bo gospodarstvu prinašal višjo

datatno vrednost in ne bo le tranzitna država. Pomembno je sodelovanje med lokalnimi skupnostmi (prostorski načrt) in državo (vzpodbujanje javno-zasebnega partnerstva). Vse smernice kažejo, da je potrebno več aktivnosti nameniti izgradnji intermodalnih, malih logističnih centrov, varovanih in varnih parkirišč predvsem ob AC križu in glavnih prometnicah.

158. Nujno potrebne aktivnosti za umeščanje gospodarskih objektov in infrastrukture v prostor

Že vrsto let se srečujemo s problematiko neučinkovitega in dolgotrajnega umeščanja gospodarskih objektov in infrastrukture v prostor. Ti postopki trajajo nerazumno dolgo, tudi po 10 let in več. Lahko bi celo rekli, da je to področje tisto, ki zavira hitrejši gospodarski razvoj.

V evropskem prostoru se vse bolj spodbuja razvoj varovanih in varnih parkirišč za tovorna vozila, intermodalnih logističnih centrov in malih logističnih centrov. Tudi slovenski podjetniki imajo interes za izgradnjo takih objektov, vendar se vse začne in konča z umeščanjem objektov v prostor. Zaradi problematike umeščanja v prostor se ne izvajajo niti investicije, za katere je že pripravljena investicijska dokumentacija in tudi zbrana potrebna sredstva.

159. Finančne spodbude cestnim prevoznikom

Mednarodni transport sodi med najpomembnejšo izvozno gospodarsko panogo. Tega se dobro zavedajo tudi v razvitih evropskih državah, zato transportni panogi namenjajo najrazličnejše finančne spodbude. Od resornega ministrstva pričakujemo zagotovitev sredstev za nudenje finančnih spodbud sektorju, ki bodo dosegla najširši krog podjetnikov, tudi najmanjše prevoznike. Predlaga se nabor subvencioniranja:

- nakupa pnevmatik, ki omogočajo prihranke energije,
- nadgradnje tovornih vozil s spojlerji za zmanjšanje zračnega upora,
- nakupa pnevmatik (vključno z obnovljenimi pnevmatikami),
- razgradnje starejših avtobusov in tovornih vozil,
- predelave motornih vozil na dvogorivni sistem,
- nakupa tovornih vozil in avtobusov s pogonom na plin,
- nakupa električnih avtobusov.

SID Banka in Ministrstvo za notranje zadeve bi morala prav tako poiskati nabor pridobitve možnih ugodnejših kreditnih pogojev za sektor cestnega transporta.

160. V izvedbene postopke Načrta za okrevanje in odpornost vključiti ukrepe, namenjene cestnemu prometu in logistiki

Gre za pomemben dokument v okviru katerega bo Slovenija lahko izkoristila okvirno 5,7 milijard evrov, od tega je 3,6 milijard evrov posojil in 2,1 milijarde evrov nepovratnih sredstev. V nacionalni Načrt za okrevanje in odpornost (v okviru izvedbenih postopkov) je potrebno vključiti tudi ukrepe za sektor cestnega prevoznitva ali logistike (npr. digitalizacija, IT).

161. Učinkovit nadzor v povezavi z dejavnostjo cestnega prevoznitva

Vse večkrat ugotavljamo, da imamo tudi predpise, ki vzorno urejajo določeno področje, vendar pa so le črka na papirju, kajti v tem delu ni ustreznega oziroma učinkovitega nadzora. Praksa kaže, da se vsakodnevno vrstijo pritiski naročnikov na prevoznike po tem, da prepeljejo več blaga v čim krajšem času. 10. člen Uredbe (ES) št. 561/2006 med drugim določa, da morajo podjetja, pošiljatelji, špediterji, organizatorji potovanj, glavni izvajalci, podizvajalci in agencije za zaposlovanje voznikov zagotoviti, da pogodbeno dogovorjeni načrti časa prevoza spoštujejo navedeno uredbo. V Zakonu o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih je predpisana globa za kršenje navedenega člena Uredbe (v razponu od 1.400 – 2.900 EUR). Nadzora na tem področju pa praktično ni.

Splošna praksa v podjetjih je, da mora voznik opraviti naklade/razklade blaga, kar je povsem v nasprotju s konvencijo CMR in Zakonom o prevoznih pogodbah v cestnem prometu.

Podobno velja za področje nadzora nad obvezno uporabo AdBlua, lažnih prevozov za lastne potrebe, tehnično izpravnostjo vozil, zaposlovanjem na črno (prikrita delovna razmerja), ipd. Gre namreč za težke kršitve prevoznih podjetij, ki zaradi nespoštovanja pravil mečejo slabo luč na celotno branžo ter negativno vplivajo na prevozniški trg, saj opravljajo prevoze po nerazumljivo nizkih cenah. S strani nadzornih organov pričakujemo usklajen (nadzori različnih pristojnosti) in učinkovit nadzor (odkrivanje najhujših kršitev).

162. Ponovno imenovanje Delovne skupine za reševanje problematike slovenskih prevoznikov zaradi dolgih čakalnih dob za tovorna vozila in avtobuse na mejnih prehodih

Vlada RS je v letu 2019 imenovala Delovno skupino vlade za reševanje problematike slovenskih prevoznikov zaradi dolgih čakalnih dob za tovorna vozila in avtobuse na mejnih prehodih, ki pa nima več mandata za opravljanje svojega dela. Na mejnih prehodih je bil

narejen posnetek stanja z evidentiranimi težavami in ključni problemi, ki ovirajo boljšo pretočnost ter nakazane rešitve za izboljšanje stanja. Kot je razvidno iz poročila, so bili v določenih situacijah potrebni le minimalni organizacijski ali tehnični ukrepi, ki so pripomogli k hitrejši pretočnosti tovornih vozil in avtobusov (MP Obrežje, MP Gruškovje). Žal ugotovljamo, da na mejnih prehodih še vedno prihaja do daljših zastojev, zato podajamo pobudo za reaktivacijo oziroma imenovanje medresorske delovne skupine, ki bi še naprej skrbela za usklajevanje predlogov in realizacijo rešitev za boljšo pretočnost mejnih prehodov za tovorna vozila in avtobuse.

Potreben je dogovor pristojnih ministrstev: Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za infrastrukturo, Ministrstvo za notranje zadeve.

163. Problematika izvajanja GJS – IJPP

Pred leti so se mala prevozna podjetja z veliko težavo vključila v sistem izvajanja javne gospodarske službe (GJS) – javni prevoz potnikov (JPP). Za mala podjetja je bilo in še sedaj pomeni izvajanje javne gospodarske službe zgolj preživetje in skrb za potnika, nikakor pa ne usmerjenost k pridobivanju dobičkov na račun subvencioniranih prevozov. Skozi zgodovino se je izkazalo, da je bil mali prevoznik pri izvajanju javne službe tisti faktor, ki je brez težav pristal na nižje cene, dodatne administrativne zahteve, opravljanje prevozov na relacijah, ki niso »dobičkonosne« - skratka bil je lahko le vesel, da je vključen v sistem izvajanja javne gospodarske službe. Sledila je uvedba integriranega javnega potniškega prometa (IJPP), ki pa še sedaj ni povsem zaživela. Trenutna problematika izvajanja GJS-IJPP:

- Neposredna sklenitev pogodb o izvajanju javne službe GJS-IJPP

Predvsem zaradi zaščite majhnih prevoznikov ter uravnoveženega konkurenčnega trga na področju javnega prevoza potnikov pričakujemo od pristojnega ministrstva (Ministrstvo za infrastrukturo), da bo sprejelo ukrepe za postopno uskladitev s 5. členom Uredbe (ES) št. 1370/2007. Navedeni člen namreč določa, da se pristojni državni organ lahko odloči za neposredno sklenitev pogodb o izvajanju javne službe, če je njihova povprečna letna vrednost ocenjena na manj kot 1.000 000 EUR ali če je njihov namen letno opraviti manj kot 300 000 kilometrov storitev javnega potniškega prevoza.

Če se pogodba o izvajanju javne službe sklene neposredno z malim in srednje velikim podjetjem, ki upravlja največ 23 vozil, se te zgornje meje lahko povišajo bodisi do povprečne letne vrednosti, ocenjene na manj kot 2 000 000 EUR ali, če zadevajo letno opravo storitev, vrednosti manjše od 600 000 kilometrov storitev javnega potniškega prevoza.

164. Pobude organizacij, ki izvajajo šole vožnje

V Sekciji za promet deluje tudi odbor podjetnikov, ki izvaja dejavnost šol vožnje in se po najboljših močeh trudi prispevati k dvigu standarda izobraževanja voznikov, izboljšanju varnosti v cestnem prometu ter učinkovitejšemu delu v dejavnosti. V ta namen so pripravili tudi predlog sprememb Zakona o voznikih in Zakona o motornih vozilih. Pravilnik o šolah vožnje in vodenju registra šol vožnje je bil zadnjič spremenjen v letu 2013. Morali bi ga posodobiti in uskladiti z novo zakonodajo. Zato predlagamo, da se ustanovi delovna skupina predstavnikov obeh zbornic, javne agencije in ministrstva.

Zakon o voznikih določa, da mora šola vožnje na zahtevo kandidata za voznika brezplačno izdati izpisni list, s katerim se izkazuje predhodno usposabljanje. Izpisni list vsebuje podatke iz registra kandidatov in podatke o opravljenem usposabljanju, vpisane v evidenčni karton vožnje. Ob izpisu iz šole vožnje mora kandidat za voznika vrniti evidenčni karton šoli vožnje.

Predlagamo, da šola vožnje lahko za izdajo izpisnega lista kandidatu zaračuna administrativne stroške. Pri izdaji potrčila gre namreč za administrativno delo, ki ga je, zaradi zaposlitve osebe, ki opravlja ta dela, potrebno ustrezno ovrednotiti. Ceno izdaje dokumenta naj določi pristojno ministrstvo.

Nadalje Zakon neopredeljeno in selektivno opredeljuje tri ali več pisnih opozoril v obdobju zadnjih dveh let kot težjo nepravilnost, pri čemer pa ne definira vsebine pisnih opozoril, ki predstavljajo pogoj za odvzem pooblastila ali izbris šole vožnje iz registra. Takšno postopanje krši načelo sorazmernosti. V skladu s trenutno veljavno zakonodajo ima javna agencija pooblastilo, da izbriše šolo vožnje iz registra šol vožnje tudi zaradi lahke nepravilnosti, če se za to izda pisno opozorilo za obdobje zadnjih dveh let, kar z vidika šol voženj, ki nastopajo na trgu lahko predstavlja nesorazmerno veliko škodo. Šole vožnje stremijo k sodobnim vozilom in novim voznim parkom. Takšna vozila imajo že sama po sebi jamstva oziroma garancije, zato so šestmesečni tehnični pregledi vozil neutemeljeni. Prav tako bi zmanjšali administrativne postopke šol vožnje v poslovanju, ki imajo tudi finančne posledice.

Ukrep: Sprememba Zakona o voznikih in Zakona o motornih vozilih

GRADBENIŠTVO

165. Standardizirani popisi del v gradbeništvu

Rezultati gradnje so v veliki meri odvisni od kakovosti obdelave projektne dokumentacije, katerega sestavni del so tudi popisi del in predizmere.

Pripraviti in predpisati je potrebno uporabo standardiziranih popisov del in splošnih ter posebnih tehničnih pogojev gradnje. Država oziroma ustrezna državna institucija naj vzpostavi in vodi bazo standardiziranih popisov del in posebnih tehničnih pogojev gradnje same ali pa podeli koncesijo. Standardizirani popisi del in splošni in posebni tehnični pogoji gradnje in izmer se pripravijo ob upoštevanju tujih praks in dosedanjega dela strokovnih zbornic.

Istočasno in s tem povezano se predlaga vpeljava in uporaba parametrov in postopkov za obvezno določitev realne vrednosti posamezne gradnje (ocenjena vrednost gradnje).

166. Ukinitvev gradnje za lastne potrebe

Potrebna je ukinitvev oziroma vsaj ustrezna ureditev gradnje za lastne potrebe, ki je že vrsto let (desetletij) predvsem zaslomba za delo na črno. Gradnjo za lastne potrebe je bistveno razširil novi Gradbeni zakon (junij 2018), preko vseh razumljivih meja. Po novem Gradbenem zakonu namreč gradnjo za lastne potrebe izvajajo vsi investitorji ne glede na velikost in zahtevnost objekta, ki se gradi. Pri tem seveda investitor ne rabi izpolnjevati dveh osnovnih pogojev, ki jih izvajalcem del določa isti zakon: zavarovanje odgovornosti in zaposlitev vodje del za polni delovni čas.

Predlagamo, da se možnost gradnje za lastne potrebe ukine. V primeru, da bi gradnja za lastne potrebe ostala kot možnost graditve objektov, je nujno potrebno določiti realne velikosti objektov (npr. max. 100 m² uporabne površine), ki jih posamezniki lahko gradijo sami, za resnično svoje lastne potrebe v smislu reševanja stanovanjskega problema ali zagotavljanja eksistence na manjših kmetijah (ne za trg, proizvodnjo ali dejavnost ali nadstandard). Če gradnja za lastne potrebe zaradi politične volje mora obstajati (takšna je bila večkratna obrazložitev v preteklosti v Državnem zboru RS), čeprav so glede tega tudi resni strokovni pomisleki v smislu izpolnjevanja osnovnih zahtev za gradbene objekte, potem naj jo samograditelj resnično izvaja sam, ne pa s sodelovanjem različnih sorodstvenih in sosedskih povezav, za katerimi se praviloma skrivajo izvajalci del na črno.

Za segmente gradnje, ki jih samograditelj ne izvaja sam, naj veljajo enaka pravila kot pri ostalih gradnjah. V vsakem primeru gradnje za lastne potrebe naj bo zagotovljen ustrezen projekt za izvedbo, strokovni nadzor, koordinacija za varnost in zdravje pri delu in obvezna predhodna registracija – prijava gradnje za lastne potrebe pri pristojnem organu (npr. gradbena inšpekcija, FURS,...), vodenje gradbenega dnevnika in po zaključku gradnje obvezno izveden tehnični pregled, saj bodo v takem primeru objekt gradile ne-uke osebe, ki ga lahko kasneje tudi prodajo na trgu in je kontrola v obliki tehničnega pregleda nujna. V kolikor tak predlog ne bo sprejet, registrirani izvajalci v pogojih izvedbe niso v enakopravnem položaju z graditelji za lastne potrebe (kar se tiče obveznosti spoštovanja zakonov in sankcij).

GOSTINSTVO IN TURIZEM

167. Določitev fleksibilnejšega obratovalnega časa za gostince

Urediti je potrebno fleksibilnejši obratovalni čas, ki je določen s Pravilnik o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost ter odloki občin. Gostinci so edini, ki morajo imeti potrjen obratovalni čas. Dejavnost gostinstva in turizma je velikokrat nepredvidljiva in je zato potrebno hitro prilagajanje ob nenačrtovanih najavah posameznih skupin (avtobus) in zaključenih družbah. Zahtevamo spremembo Pravilnika o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost in spremembo odlokov občin, ki bo prilagojen potrebam in zahtevam gostom.

Ukrep: Sprememba Pravilnika o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost in sprememba odlokov občin

168. Bolj življenjski nadzor UVHVVR pri gostincih in zmanjšanje administrativnih obveznosti

Sekcija za gostinstvo in turizem pri OZS meni, da je ustrezen nadzor Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) potreben, poudarja pa, da mora biti leta izveden objektivno. V praksi je odkrivanje napak in njihovo sankcioniranje na vseh področjih vse prevečkrat odvisno od subjektivne presoje posameznega inšpektorja, zato zahtevamo poenoten nadzor po celi Sloveniji. Sekcija zahteva, da se nadzor izvaja v času, ko ni malic in kosil, da se z nadzorom ne moti delovnega procesa.

Sekcija zahteva zmanjšanje administrativnih obveznosti za manjše gostinske obrate, ki imajo do 10 zaposlenih v obratu, ki pri delu prihajajo v stik z živili. Manjši gostinski obrati namreč kupujejo manjše količine kot veliki obrati in je zato nujno potrebna poenostavitev vodenja evidenc in postopkov pri zagotavljanju varne hrane.

SEKCIJA PREDELOVALCEV KOŽ

169. Ponovna uvedba obveznega označevanja usnjenih in krznenih izdelkov

Sekcija predelovalcev kož pri OZS predlaga, da se ponovno označuje usnjene in krznene izdelke, ki bo obvezno. Podobno kot so oznake s piktogrami ali pisne oznake za materiale glavnih sestavnih delov obutve v skladu s prilogo I/2 v Pravilniku o označevanju materialov, ki se uporabljajo za glavne sestavne dele obutve, namenjene prodaji potro-

šnikom prikazujejo v primeru, kadar ti materiali predstavljajo: vsaj 80 % površine dela in vrste usnja (goveje idr.)

Predpisi bi morali zavezati proizvajalce, da na vse izdelke iz usnja, krzna in umetnega usnja zapišejo osnovne informacije o izdelku. Proizvajalci napišejo podatke na etikete, ki so všite na izdelku ali nanj obešene oziroma so nalepljene na embalažo izdelka. Poimenovanje usnjenih materialov je neurejeno, lahko bi pa bilo natančno določeno tako kot je bilo v preteklosti.

Sekcija predlaga, da se ponovno uvede obvezno označevanje za vse usnjene in krznene izdelke. Nedopustno je, da potrošnik ne pozna sestave izdelka in to za usnjene in krznene izdelke. Predlagamo obvezno označevanje izdelkov tako kot to velja za obutev in tekstilne izdelke. V preteklosti je bilo in po spremembi pravilnika ni več regulirano. Zmeda na trgu pri potrošnikih je velika, zato je nujno ponovno označevanje. Na etiketi mora biti označen izvor materiala, izgled in način izdelave ter izvor živali.

SEKCIJA VZDRŽEVALCEV TEKSTILIJ

170. Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

Obrtniki opravljajo dejavnost vzdrževalcev tekstilij (kemičnih čistilnic in pralnic za oblačila), brez izjeme, na trgu, za katerega veljajo tržne zakonitosti in svobodna gospodarska pobuda. Dejavnost obstaja že desetletja, za opravljanje dejavnosti se zahteva uspešno strokovno izobraževanje in praktično dokazovanje.

Opravljanje dejavnosti je vedno bilo in je težko ter glede na vloženi kapital z nizko donosnostjo; letni zaslužek je eden najnižjih v državi. Za panogo velja celo, da je v počasnem izumiranju, saj so poslovna bremena takega podjetja iz dneva v dan večja. Država zahteva od podjetij zelo velika vlaganja v ekološko sprejemljivejša delovna sredstva. Poleg tega obrtniki opravljajo svojo dejavnost vestno, ker so potrošniki vedno bolj pozorni na vsako podrobnost pri izvedbi čiščenja oblačil, še posebej zato, ker gre za njihove osebne stvari.

Menimo, da je določba 40. člena Zakona o varstvu potrošnikov neuravnotežena, saj v primeru škodnega dogodka predvideva prekomerne obremenitve za podjetje (bodisi kot s. p. ali gospodarske družbe) in pretirane koristi za potrošnika. Sprašujemo se, ali je pošteno, da je podjetje v tolikšni meri finančno obremenjeno glede na izjemno majhno tržno vrednost čiščenega oblačila.

Primer: potrošnik prinese na čiščenje k vzdrževalcu tekstilij 10 let star plašč. Naroči mu, naj poskusi oprati oblačilo oziroma očistiti madež. Etikete na plašču ni oziroma je

njena vsebina zaradi obrabljenosti nečitljiva. Tržna vrednost plašča je morda v najboljšem primeru 1/10 vrednosti novega ali podobnega, s podobnimi kvalitetami, kljub temu, da je v praksi današnje plašče težko primerjati s plašči te starosti. Če bi se podjetju pri kemičnem čiščenju starega plašča primeril škodni dogodek (plašč skrčil) – kljub vsem strokovnim nameram, da se čiščenje izvede v skladu s pravili stroke – bi moralo podjetje skladno z Zakonom o varstvu potrošnikov povrniti odškodnino v višini drobnoprodajne cene novega izdelka ali izročiti nov enak izdelek blaga z enakimi lastnostmi. Taki primeri so pogosti.

Primerna rešitev bi bila upoštevanje določene amortizacije, kot je to urejeno v drugih državah EU. Tako na primer nemška zakonodaja dopušča uporabo posebnih lestvic, ki jih je razvila strokovna praksa in s katerimi se lahko zelo natančno določi neodpisano vrednost uničenega ali nepopravljivo poškodovanega oblačila. Osnovni kriteriji, ki se pri tem uporabljajo, so: nabavna vrednost oblačila, povprečni čas uporabnosti oblačila in ohranjenost oblačila. Tabele in odškodninske zahteve iz nemške prakse (na podlagi priporočila Instituta Hohenstein) je Sekcija vzdrževalcev tekstilij pri OZS prevedla v slovenščino in jih vnesla kot priporočilo v Splošne pogoje poslovanja s potrošniki.

V Nemčiji torej ugotavljajo v primerih sporov med kemičnim čistilcem in potrošnikom dejansko škodo in zato uporabljajo uveljavljene lestvice za določitev neodpisane vrednosti.

Taka ureditev je po našem mnenju primerna tudi za Slovenijo in predlagamo rešitev, da bo v primeru uničenja ali izgubljenega izdelka podjetje dolžno potrošniku na njegovo pisno zahtevo v osmih dneh izplačati odškodnino v višini tržne vrednosti izdelka, ki je bil dan v popravilo, vzdrževanje ali dodelavo, pri čemer se mora tržna vrednost izdelka ugotavljati na dan, ko je bil dan v popravilo, vzdrževanje ali dodelavo.

Obrtniki opravljajo dejavnost izdelave in popravila čevljev. Vdor tekstila in čevljev iz bližnjega vzhoda neposredno ogroža domače kvalitetne proizvode, kar posledično vodi k zmanjševanju zaposlenih in zapiranju poslovnih subjektov. Formalno izobraževanje na področju čevljarstva se že dlje časa ne izvaja več, interes med mladimi za poklic čevljar pa je redek. Velik problem že nastaja pri odlivu usposobljenega kadra zaradi upokojitev in s tem prenosa znanja na mlajše generacije. Mnogo uspešnih podjetij je odšlo v stečaj, zanimanje otrok za vpis v izobraževalne programe je drastično padlo, posledično so šole prenehale z izvajanjem programov s tega področja. Za panogo velja celo, da je v počasnem izumiranju. Menimo, da da bi bilo za poslovanje obrtnikov boljše, če bi bila določba 37.c člena Zakona o varstvu potrošnikov pripravljena v smislu, vrstnega reda (v členu 37.c.) od navedenih možnosti razrešitve napake (ne izbire).

Nihče ne oporeka pravici potrošnika, da reklamira izdelek, ki nima pričakovanih in ali dogovorjenih lastnosti. V praksi pa prihaja do situacij (vedno več jih je), ko potrošnik za

minorno napako, zahteva vračilo plačanega zneska. Za rabljen in ali že iztrošen izdelek uveljavlja 4. točko 37.c člena. Prodajalec ali izdelovalec ob tem sploh nima priložnosti odpraviti napake, čeprav bi jo bilo mogoče enostavno odpraviti in postaviti izdelek v brezhibno stanje (npr. odpadel gumb na srajci po letu uporabe). Ob tem vračilo kupnine pomeni, da trgovci »pro bono« oblačijo in obuvajo in ob tem še zavržejo taisti, že uporabljen izdelek, saj ga (že uporabljenega) ni možno vrniti med nove izdelke.

Prav tako naj se smiselno uporablja v 38. členu vrstni red in ne izbor, saj je zakonodajalec pravilno ugotovil zaporedje glede na težo nepravilnosti.

Ukrep: Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

X. GLAVNI DOSEŽKI IN AKTIVNOSTI OZS V LETU 2020

1. ZASTOPANJE

1.1. DELOVNOPRAVNA, SOCIALNA in ZDRAVSTVENA ZAKONODAJA

- Umestitev samozaposlenih v PKP (oprostitev plačila prispevkov, upravičenost do univerzalnega temeljnega dohodka)
- ZRSZ povrnil nadomestilo plače za čakanje na delo tudi delodajalcem, ki zaradi zavajajočega sklepa niso oddali nove vloge
- Ukrep čakanje na delo velja za vse dejavnosti
- Podaljšanje ukrepa čakanje na delo doma in ukrepa subvencioniranje skrajšanega delovnega časa
- Izboljšanje poroštvene sheme
- Delno povrnjen izgubljen dohodek za samozaposlene (karantena in višja sila)
- Primerjava upada prometa glede na število zaposlenih pri ukrepu nekriti fiksni stroški
- S skupnim dopisom delodajalskih organizacij smo dosegli zavrnitev predlaganih zakonskih določil v predlogu Zakona o čezmejnem izvajanju storitev

1.2. DAVČNA ZAKONODAJA

- Oprostitev plačila davka na motorna vozila za pogrebna vozila in preprečitev nesorazmerne obdavčitve v Zakonu o davku na motorna vozila (ZDMV-1)
- Spremembe v Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (samodejen prvi vpis podatkov o dejanskih lastnikih za samostojne podjetnike posameznike, posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost in enoosebne družbe z omejeno odgovornostjo, v katerih je edini družbenik fizična oseba)

1.3. IZBOLJŠANJE POGOJEV ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

- Razdelitev brezplačnih zaščitnih mask za samozaposlene in mikro podjetja (do 4 zaposlenimi)
- Umestitev nadomestila za izvajalce občasnega prevoza v PKP (avtobusni prevozniki)
- Subvencioniranje nakupa pnevmatik energijskega razreda A in B za tovorna vozila in avtobuse
- Spremembe Zakona o prevozih v cestnem prometu (preprečevanje tuje nelojalne konkurence – dodatni pogoji za pridobitev licence Skupnosti)
- Uvedba posebnega cestninskega razreda R2 (dvoosna vozila nad 3,5 t)
- Uvrstitev voznikov v mednarodnem cestnem prometu med izjeme pri prehajanju meje
- Podaljšanje dokumentov za vozila in voznike, ki so potrebni pri izvajanju dejavnosti

cestnega prometa (prometno dovoljenje, vozniško dovoljenje, vozniška kvalifikacija voznika, registracija novih vozil, certifikati ADR)

- Sprememba Odredbe o omejitvi prometa na cestah v RS (začasno odpravljena prepoved prometa za TV)
- Sprejet začasni ukrep – dovoljeno odstopanje od časov voženj in počitkov
- Vzpostavitev režimov prevoza potnikov in uskladitev priporočil z NIJZ
- Priprava priporočila za ravnanje avtoserviserjev v času korona virusa (za delodajalce, zaposlene in stranke)
- Uvedba sistema proizvajalčeve razširjene odgovornosti in olajšanje poročanja v Zakonu o varstvu okolja
- Vključitev neodvisnih avtoserviserjev v javne razpise
- Preprečitev sprejema Zakona o proračunskem skladu za investicije v prometno infrastrukturo

XI. ABOUT THE CHAMBER OF CRAFT AND SMALL BUSINESS OF SLOVENIA

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia is an umbrella organisation comprising the craft and small business chamber system jointly with 62 regional chambers of craft and small business. The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia and the regional chambers of craft and small business are independent legal entities managed by craftsmen – officials (functionaries) – on a voluntary basis.

Mission

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia acts and communicates with the public to support and promote the traditional values of its members; hard work, effort, perseverance, honesty, honour, ethics, quality and excellence, and knowledge and innovation. The Chamber advocates preserving the tradition and peculiarities of small business. It provides for an equal role of regional chambers of craft and small business and offers full expert support and assistance to its members.

The key role in the Chamber is played by professional sections because they represent the foundation for linking craftsmen. The Chamber uses its efforts in Slovenia and Europe to improve the conditions for doing business in craft, micro, small and medium-sized enterprises. Craftsmen and their chamber have become an equal partner in the dialogue with the government and trade unions.

Core tasks

1. Representing the members' interests before the government

Cooperation with the Government, the ministries and the National Assembly in creation of economic policy and co-creating the best possible legislation governing craft, micro, small and medium-sized enterprises. The core principle in legislation should be "Think Small First".

2. Informing the members

- Obrtnik podjetnik magazine
- Public relations (information about craft in other media)
- Internet and Intranet
- A number of other publications (collections, manuals, textbooks and promotional material)
- Social media (Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn)

3. Connecting

- Connecting members professionally (there are over 30 separate sections within the OZS)
- Connecting members locally and nationally (there are over 62 regional chambers along with the umbrella organisation in Ljubljana)

4. Provision of services for members

- Consulting for the members (establishing a company – the VEM one-stop-shop, taxes, labour and welfare law, company and civil law, wages and salaries, accounting and bookkeeping, technical regulations and standards, favourable sources of finance, entering foreign markets, environmental protection, health and safety at work and e-business)
- Organising training
- Organising fairs
- Organising the participation of members at fairs in Slovenia and abroad
- Organising business conferences
- MOZAIK PODJETNIH (the ID card of OZS members that provide a number of benefits)
- Web site MOJ OBRTRNIK (www.mojbrtnik.com)
- Web site BUSINESS TRANSFER - CENTER ZA DRUŽINSKO PODJETNIŠTVO (www.druzinskopodjetnistvo.si)

5. Exercising powers conferred by public law

- Managing the procedure of issuing, changing or terminating the validity of craft licences
- Issuing decisions on entry of craft-like activities in the Craft Register
- Managing the Craft Register as a central information database
- Issuing EU certificates with which companies and sole traders prove that they meet the conditions for performing a craft or craft-like activity in Slovenia
- Managing the Master Craftsmen Register and the Court Experts and Appraisers Register for craft activities
- Organising and implementing master craftsman exams
- Performing the procedure of verifying and establishing qualifications for certificates under the national qualification system (NQS)
- Providing for obtaining basic qualifications and regular training of drivers of road vehicles
- Performing training and exams for servicing personnel for cooling and air-conditioning equipment and heat pumps
- Managing the teaching sites register – a database of certified plants for training secondary school students – and the training agreements register
- Managing interim and final exams in vocational education and supervising practical training
- Issuing certificates for domestic arts and crafts products

- Issuing and withdrawing licences of the Road Transport Association
- Issuing certificates to drivers who are not citizens of a EU Member State
- Issuing labels for car taxis
- Issuing permits for international transport of goods to domestic carriers including CEMT permits
- Issuing certificates to carriers in the procedure for obtaining a Russian visa
- Registering the cross-border occasional performance of a craft for natural and legal persons from EU Member States, the European Economic Area and the Swiss Confederation

Organisation

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia is managed by its members through elected or appointed representatives in the Chamber's bodies. The Chamber's bodies include the General Assembly, the Managing Board, the Supervisory Board and the President of the Chamber.

Members of the Chamber carry out their functions in bodies and are involved in other forms of operations and decision-making of the Chamber on a voluntary basis unless provided otherwise by the Statute. The term of office in the Chamber's bodies is four years. Members of the bodies continue to perform their duties after their term ends until new members are elected or appointed.

The General Assembly is the highest management body of the Chamber and comprises 92 representatives. The General Assembly consists of representatives from:

- regional chambers of craft and small business with 1 representative each (62 representatives);
- sections with 30 representatives, 1 per each section.

The Managing Board is the management and executive body of the General Assembly with 11–15 members from representatives in the General Assembly. The Managing Board is chaired by the President of the Chamber who also acts as the Managing Board's formateur. In forming the Managing Board, the President and formateur is required to include representatives from different regional chambers of craft and small business and representatives from sections of different activities.

The Supervisory Board of the Chamber consists of a Chairman and four members who are not representatives of the General Assembly or members of the Managing Board of the Chamber.

The President of the Chamber represents and acts on behalf of the Chamber and implements resolutions adopted by the General Assembly and the Managing Board of the Chamber. The President of the Chamber is elected by the General Assembly from among

members for a term of four years. The President of the Chamber is also the Chairman of the Managing Board of the Chamber.

Sections/committees

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia also links its members by activity.

Thirty professional sections (successors of guilds) and two committees have been established for that purpose.

- Building Cleaners Section
- Car Mechanics Section
- Cement Makers, Stonecutters and Terrace Makers Section
- Chimneysweepers Section
- Construction Section
- Cosmeticians Section
- Craft Associations Section
- Domestic Arts and Crafts Section
- Electricians Section
- Electronics and Mechatronics Section
- Energy Installations Section
- Florists and Gardeners Section
- Flooring Section
- Food Producers Section
- Funeral Services Section
- Glass Makers Section
- Goldsmiths and Jewellers Section
- Hairdressers Section
- Metal Processing Section
- Opticians Section
- Painting and Paperhanging Section
- Photographs Section
- Plastics Section
- Printing Section
- Retailers Section
- Skin Processing Section
- Textile Makers Section
- Textile Maintainers Section
- Tinsmiths and Roofers Section
- Tourism and Catering Section
- Transport Section
- Wood Section

OBRTNO-PODJETNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE

Celovška 71, Ljubljana

Telefon: **01 58 30 500**

E-naslov: **info@ozs.si**

Spletna stran: **www.ozs.si**

**OBRTNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA SLOVENIJE**

Že od leta 1969

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Projekt KRUSPOP: »Krepitev usposobljenosti socialnih partnerjev s področja obrti in podjetništva«

Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, 11 prednostne osi: Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev.